

Godišnji izveštaj za Konsolidovani
bilans
Energoprojekt Entela a.d. za
2013. godinu

Beograd, april 2014. godine

U skladu sa članom 50. i 51. Zakona o tržištu kapitala ("Službeni glasnik RS" broj 31/2013) i članom 3. Pravilnika o sadržini, formi i načinu objavljivanja godišnjih, Godinjih i kvartalnih izveštaja javnih društava ("Službeni glasnik RS" broj 14/2013), **Energoprojekt Entel a.d. iz Beograda, MB: 07470975 objavljuje:**

GODIŠNJI IZVEŠTAJ ZA 2013 GODINU ZA KONSOLIDOVANI BILANS

S A D R Ž A J

1. KONSOLIDOVANI Godinji FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ENERGOPROJEKT ENTEL A.D. ZA 2013. GODINU

(Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o tokovima gotovine, Izveštaj o promenama na kapitalu, Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje)

2. IZJAVA O O REVIZIJI

3. GODINJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU DRUŠTVA

4. IZJAVA LICA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE IZVEŠTAJA

5. ODLUKA NADLEŽNOG ORGANA DRUŠTVA O USVAJANJU GODINJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA* (Napomena)

1. KONSOLIDOVANI GODINJI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI ENERGOPROJEKT ENTEL A.D. ZA 2013. (Bilans stanja, Bilans uspeha, Izveštaj o tokovima gotovine, Izveštaj o promenama na kapitalu, Napomene uz finansijske izveštaje)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

BILANS STANJA - konsolidovani

7005024371498

na dan 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
	A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	001		1243422	1092905
00	I. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	10.1	7770	10799
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOSKA SREDSTVA (006+007+008)	005	10.2	708008	451857
020, 022, 023, 026, 027(deo), 028 (deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	10.2	706084	451857
024, 027(deo), 028 (deo)	2. Investicione nekretnine	007	10.2	1924	0
021, 025, 027(deo), 028(deo)	3. Bioloska sredstva	008			
	V. DUGOROCNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009	10.3	527644	630249
030 do 032, 039 (deo)	1. Ucesca u kapitalu	010	10.3	93254	85583
033 do 038, 039 (deo) minus 037	2. Ostali dugorocni finansijski plasmani	011	10.3	434390	544666
	B. OBRTNA IMOVINA (013+014+015)	012		3070378	2907959
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013	10.4	7818	6396
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROCNA POTRAZIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	015		3062560	2901563
20, 21 i 22, osim 223	1. Potrazivanja	016	10.5	1155128	796094
223	2. Potrazivanja za vise placen porez na dobitak	017		0	9505
23 minus 237	3. Kratkoročni finansijski plasmani	018	10.7	1230282	1478372
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019	10.8	531504	502041

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
27 i 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgranicenja	020	10.9	145646	115551
288	V. ODLOZENA PORESKA SREDSTVA	021			
	G. POSLOVNA IMOVINA (001+012 +021)	022		4313800	4000864
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	024		4313800	4000864
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025	10.22	895344	1182025
	PASIVA				
	A.KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	101	10.10	2022227	1816166
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	10.11	173166	173166
31	II. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104	10.12	23698	311635
330 i 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105	10.13	132160	114761
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107			
34	VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	108	10.14	1693203	1216604
35	VIII. GUBITAK	109			
037 i 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROCNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	111		2277207	2172418
40	I. DUGOROCNA REZERVISANJA	112	10.15	740142	859515
41	II. DUGOROCNE OBAVEZE (114+115)	113			
414, 415	1. Dugorocni krediti	114			
41 bez 414 i 415	2. Ostale dugorocne obaveze	115			
	III. KRATKOROCNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	116		1537065	1312903
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117			
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 i 44	3. Obaveze iz poslovanja	119	10.16	650379	458533
45 i 46	4. Ostale kratkorocne obaveze	120	10.17	373558	358021
47, 48 osim 481 i 49 osim 498	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgranicenja	121	10.18	30199	1314
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122	10.19	482929	495035

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
498	V. ODLOZENE PORESKE OBAVEZE	123	10.20	14366	12280
	G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	124		4313800	4000864
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125	10.22	895344	1182025

U BEOGRADU dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Miroslav Sopotnik

Zakonski zastupnik

[Signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik					
07470975 Maticni broj		100389086 Sifra delatnosti		100389086 PIB	
Popunjiva Agencija za privredne registre					
850 1 2 3	19	20	21	22	23 24 25 26
Vrsta posla					

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

BILANS USPEHA - konsolidovani

7005024371504

u period 01.01.2013 do 31.12.2013

- u hiljadama dinara

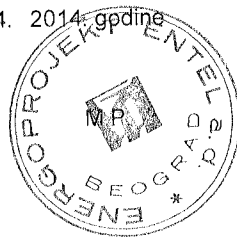
Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	201		3390316	3240390
60 i 61	1.Prihodi od prodaje	202	9.1	3390222	3240301
62	2. Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe	203			
630	3. Povecanje vrednosti zaliha ucinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zalha ucinaka	205			
64 i 65	5. Ostali poslovni prihodi	206	9.2	94	89
	II. POSLOVNI RASHODI (208 DO 212)	207		3137897	2928682
50	1. Nabavna vrednost prodate robe	208	9.3	3890	613
51	2. Troskovi materijala	209	9.4	86647	79580
52	3. Troskovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	210	9.5	1845154	1602473
54	4. Troskovi amortizacije i rezervisanja	211	9.6 i 9.7	76533	77246
53 i 55	5. Ostali poslovni rashodi	212	9.8 i 9.9	1125673	1168770
	III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	213		252419	311708
	IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	214			
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215	9.10	76886	121957
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216	9.11	5753	24646
67 i 68	VII. OSTALI PRIHODI	217	9.12	118242	80897
57 i 58	VIII. OSTALI RASHODI	218	9.13	26273	16027
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+ 215-216+217-218)	219		415521	473889
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213- 215+216-217+218)	220			
69 - 59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221	9.14	29251	0
59 - 69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222	9.15	0	594

Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	223	9.16	444772	473295
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	224			
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashod perioda	225		17683	0
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226		2232	4446
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
723	D. Isplacena licna primanja poslodavcu	228			
	Dj. NETO DOBITAK (223- 224- 225- 226+ 227- 228)	229	9.17	424857	468849
	E. NETO GUBITAK (224- 223+ 225+ 226- 227 + 228)	230			
	A½. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGACIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA	232			
	I. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233	9.18	1006	1110
	2. Umanjenja (razvodnjena) zarada po akciji	234			

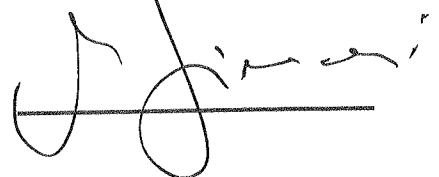
U Belogradu dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv : ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVESTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE - konsolidovani

7005024371511

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

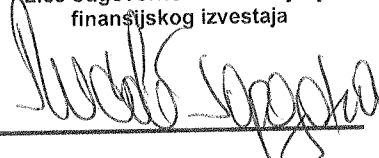
- u hiljadama dinara

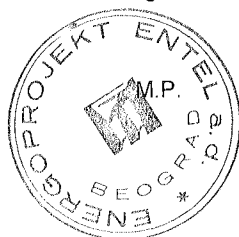
POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	3147977	3215210
1. Prodaja i primljeni avansi	302	3101775	3094221
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	20833	10785
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	25369	110204
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	3005309	3329145
1. Isplate dobavljacima i dati avansi	306	1168055	1583950
2. Zarade, naknade zarada i ostali licni rashodi	307	1790352	1614647
3. Placene kamate	308	0	1
4. Porez na dobitak	309	2775	99066
5. Placanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	44127	31481
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	142668	0
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II-I)	312	0	113935
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	313	3313796	4532706
1. Prodaja akcija i udela (neto prilivi)	314		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	315		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	316	3285917	4503855
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317	23222	23196
5. Primljene dividende	318	4657	5655
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	319	3372494	4311692
1. Kupovina akcija i udela (neto odlivi)	320		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	321	283233	134970
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	322	3089261	4176722
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	323	0	221014
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II - I)	324	58698	0

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	325		
1. Uvecanje osnovnog kapitala	326		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti (neto prilivi)	327		
3. Ostale dugorocne i kratkorocne obaveze	328		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	329	169081	163989
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331		
3. Finansijski lizing	332		
4. Isplacene dividende	333	169081	163989
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	334		
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	335	169081	163989
G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)	336	6461773	7747916
D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)	337	6546884	7804826
DJ. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)	338		
E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)	339	85111	56910
A½. GOTOVINA NA POCETKU OBRACUNSKOG PERIODA	340	502041	470307
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	341	125432	125269
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	342	10858	36625
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRACUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)	343	531504	502041

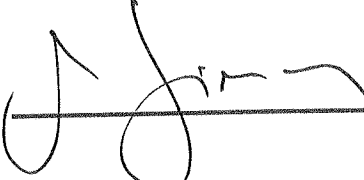
U dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">07470975</div> Maticni broj	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> Sifra delatnosti	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">100389086</div> PIB
Popunjavanje Agencija za privredne registre		
<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">850</div> 1 2 3	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> 19	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;"> </div> 20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVESTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU - konsolidovani

7005024371535

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

Red. br.	O P I S	AOP	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)		Ostali kapital (racun 309)		Neuplaceni upisani kapital (grupa 31)		Emisiona premija (racun 320)
			AOP		AOP		AOP		
	1		2		3		4		5
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	401	173166	414		427		440	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	402		415		428		441	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	403		416		429		442	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	404	173166	417		430		443	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	405		418		431		444	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	406		419		432		445	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	407	173166	420		433		446	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	408		421		434		447	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	409		422		435		448	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	410	173166	423		436		449	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	411		424		437		450	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	412		425		438		451	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	413	173166	426		439		452	

Red. br.	OPIS	AOP	Rezerve (racun 321, 322)	AOP	Revalorizacione rezerve (racuni 330 i 331)	AOP	Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrednosti (racun 332)	AOP	Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti (racun 333)
	1		6		7		8		9
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	453	311635	466	114761	479		492	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	454		467		480		493	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	455		468		481		494	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	456	311635	469	114761	482		495	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	457		470		483		496	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	458		471		484		497	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	459	311635	472	114761	485		498	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	460		473		486		499	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	461		474		487		500	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	462	311635	475	114761	488		501	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	463		476	17399	489		502	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	464	287937	477		490		503	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	465	23698	478	132160	491		504	

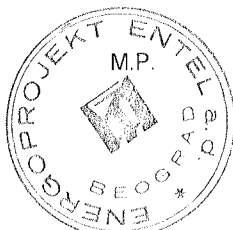
Red. br.	O P I S	AOP	Nerasporedjeni dobitak (grupa 34)	AOP	Gubitak do visine kapitala (grupa 35)	AOP	Otkupljene sopstvene akcije i udeli (racun 037,237)	AOP	Ukupno (kol.2+3+4+5+6+7+8-9+10-11-12)
	1		10		11		12		13
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	505	1216604	518		531		544	1816166
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	506		519		532		545	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	507		520		533		546	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	508	1216604	521		534		547	1816166
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	509		522		535		548	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	510		523		536		549	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	511	1216604	524		537		550	1816166
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	512		525		538		551	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	513		526		539		552	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	514	1216604	527		540		553	1816166
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	515	679779	528		541		554	839912
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	516	203180	529		542		555	633851
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	517	1693203	530		543		556	2022227

Red. br.	OPIS	AOP	Gubitak iznad visine kapitala (grupa 29)
	1		14
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	557	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	558	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	559	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	560	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	561	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	562	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	563	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	564	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	565	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	566	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	567	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	568	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	569	

U BEOGRADU dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

Slučajno potpisano

Zakonski zastupnik

[Handwritten signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjava pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjava Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

STATISTICKI ANEKS - konsolidovani

7005024371528

za 2013. godinu

I OPSTI PODACI O PRAVNOM LICU ODNOSNO PREDUZETNIKU

O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za velicinu (oznaka od 1 do 4)	602	2	3
3. Oznaka za vlasnistvo (oznaka od 1 do 5)	603	2	2
4. Broj stranih (pravnih ili fizickih) lica koja imaju ucesce u kapitalu	604		
5. Prosecan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	185	182

II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BIOLOSKIH SREDSTAVA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol. 4-5)
1	2	3	4	5	6
01	1. Nematerijalna ulaganja				
	1.1. Stanje na pocetku godine	606	25419	14620	10799
	1.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	607	1030	XXXXXXXXXXXXX	1030
	1.3. Smanjenja u toku godine	608	4059	XXXXXXXXXXXXX	4059
	1.4. Revalorizacija	609		XXXXXXXXXXXXX	
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	22390	14620	7770
02	2. Nekretnine, postrojenja, oprema i bioloska sredstva				
	2.1. Stanje na pocetku godine	611	642821	190964	451857
	2.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	612	257211	XXXXXXXXXXXXX	257211
	2.3. Smanjenja u toku godine	613	1060	XXXXXXXXXXXXX	1060
	2.4. Revalorizacija	614		XXXXXXXXXXXXX	
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	898972	190964	708008

III STRUKTURA ZALIHA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616		
11	2. Nedovrsena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619		
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	7818	6396
	7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013+014)	622	7818	6396

IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	173166	173166
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udeli drustva sa ogranicenom odgovornoscu	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi clanova ortackog i komanditnog drustva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Drzavni kapital	629		
304	5. Drustveni kapital	630		
305	6. Zadruzni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632		
30	SVEGA (623+625+627+629+630+631+632=102)	633	173166	173166

V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

- broj akcija kao ceo broj

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	1. Obicne akcije			
	1.1. Broj obicnih akcija	634	422495	422495
deo 300	1.2. Nominalna vrednost obicnih akcija - ukupno	635	173166	173166
	2. Prioritetne akcije			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	3. SVEGA -nominalna vrednost akcija (635+637=623)	638	173166	173166

VI POTRAZIVANJE I OBAVEZE

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potrazivanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 <= 016)	639	1153500	789137
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 <= 119)	640	555308	390776
deo 228	3. Potrazivanja u toku godine od drustava za osiguranje za naknadu stete (dugovni promet bez pocetnog stanja)	641	4026	3928
27	4. Porez na dodatu vrednost - prethodni porez (godisnji iznos po poreskim prijavama)	642	34296	40412
43	5. Obaveze iz poslovanja (potrazni promet bez pocetnog stanja)	643	1749690	1514005
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potrazni promet bez pocetnog stanja)	644	1635300	1411010
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	645	32743	30974
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	646	52452	47138
461, 462 i 723	9. Obaveze za dividende, ucesce u dobitku i licna primanja poslodavca (potrazni promet bez pocetnog stanja)	647	341459	330053
465	10. Obaveze prema fizickim licima za naknade po ugovorima (potrazni promet bez pocetnog stanja)	648	3908	5076
47	11. Obaveze za PDV (godisnji iznos po poreskim prijavama)	649	111116	87463
	12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)	650	5673798	4649972

VII DRUGI TROSKOVI I RASHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	47420	47981
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	1720487	1486921
521	3. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	49624	48310
522, 523, 524 i 525	4. Troškovi naknada fizickim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	11634	12472
526	5. Troškovi naknada clanovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	1062	917
529	6. Ostali licni rashodi i naknade	656	62347	53853
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	638544	691477
533, deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnina	658	220442	222577
deo 533, deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnina zemljišta	659		
536, 537	10. Troškovi istraživanja i razvoja	660		
540	11. Troškovi amortizacije	661	36779	41704
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	42813	26058
553	13. Troškovi platnog prometa	663	23605	19701

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
554	14. Troškovi članarina	664	7752	8122
555	15. Troškovi poreza	665	20869	27288
556	16. Troškovi doprinosa	666	0	303
562	17. Rashodi kamata	667	52	73
deo 560, deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	52	92
deo 560, deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima od banaka i dfo	669		
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zaštitu čovekove sredine i za sportske namene	670	18286	12478
	21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)	671	2901768	2700327

VIII DRUGI PRIHODI

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihodi od prodaje robe	672	3890	613
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povracaja poreskih dazbina	673		
641	3. Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljište	675	94	89
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677	24085	32962
deo 660, deo 661 i deo 662	7. Prihodi od kamata po racunima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	21695	32115
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihodi na osnovu dividendi i ucesca u dobitku	679	8290	10626
	9. Kontrolni zbir (672 do 679)	680	58054	76405

IX OSTALI PODACI

- iznosi u hiljadama dinara

O P I S	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godisnjem obracunu akciza)	681		
2. Obracunate carine i druge uvozne dazbine (ukupan godisnji iznos prema obracunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga drzavna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Drzavna dodeljivanja za premije, regres i pokrice tekucih troškova poslovanja	684		
5. Ostala drzavna dodeljivanja	685		
6. Primijene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizickih lica	686		
7. Licna primanja preduzetnika iz neto dobitka (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
8. Kontrolni zbir (od 681 do 687)	688		

X RAZGRANIČENI NEGATIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	689		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	690		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	691		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	692		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	693		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	694		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	695		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	696		

XI RAZGRANIČENI POZITIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	697		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	698		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	699		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	700		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	701		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	702		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	703		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	704		

U Beogradu dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

[Handwritten signature]

Zakonski zastupnik

[Handwritten signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

„ENERGOPROJEKT ENTEL“ A.D.

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE
IZVEŠTAJE
ZA 2013. GODINU**

Beograd, 2014. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	5
2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA	7
3. VLASNIČKA STRUKTURA	7
4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA	7
5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA.....	12
6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA	11
7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	13
7.1. Procenjivanje	14
7.2. Efekti kurseva stranih valuta	15
7.3. Prihodi	16
7.4. Rashodi.....	16
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja	17
7.6. Porez na dobitak	17
7.7. Nematerijalna ulaganja.....	19
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	20
7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	21
7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	22
7.11. Investicione nekretnine.....	23
7.12. Zalihe	24

7.13. Finansijski instrumenti	25
7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	28
7.15. Kratkoročna potraživanja	28
7.16. Finansijski plasmani	29
7.17. Obaveze.....	30
7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.....	31
7.19. Naknade zaposlenima.....	33
8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU	34
8.1. Kreditni rizik	36
8.2. Tržišni rizik	38
8.3. Rizik likvidnosti	40
8.4. Upravljanje rizikom kapitala	41
9. BILANS USPEHA.....	43
9.1. Prihodi od prodaje	43
9.2. Ostali poslovni prihodi	44
9.3. Nabavna vrednost prodate robe	44
9.4. Troškovi materijala	45
9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	45
9.6. Troškovi amortizacije	46
9.7. Troškovi rezervisanja	47
9.8. Troškovi proizvodnih usluga	47
9.9. Nematerijalni troškovi.....	49
9.10. Finansijski prihodi.....	50
9.11. Finansijski rashodi.....	51
9.12. Ostali prihodi.....	52
9.13. Ostali rashodi.....	53
9.14. Neto dobitak poslovanja.....	54
9.15. Neto gubitak poslovanja.....	54
9.16. Dobitak pre oporezivanja	54
9.17. Porez na dobitak i neto dobitak	55
9.18. Neto dobitak po akciji	55
10. BILANS STANJA	56
10.1. Nematerijalna ulaganja.....	56
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	57
10.3. Dugoročni finansijski plasmani	58

10.4. Zalihe i dati avansi	59
10.5. Potraživanja	59
10.6. Potraživanja za više plaćen porez	59
10.7. Kratkoročni konsolidovani finansijski plasmani	60
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	60
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	60
10.10. Promene na kapitalu	62
10.11. Osnovni kapital	63
10.12. Rezerve	63
10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po po osnovu harija od vrednosti raspoloživih za prodaju	64
10.14. Neraspoređeni dobitak	64
10.15. Dugoročna rezervisanja	65
10.16. Obaveze iz poslovanja	70
10.17. Ostale kratkoročne obaveze	70
10.18. Obaveze po osnovu PDV, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	71
10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	72
10.20. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	72
10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza	72
10.22. Vanbilansna aktiva i pasiva	73
11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE	74
12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA	75
13. SUDSKI SPOROVI	76
14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA	77

1.OSNOVNI PODACI O ENERGOPROJEKT ENTEL A.D., BEOGRAD (u daljem tekstu “Matično društvo“)

Opšti podaci o matičnom Društvu

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07470975
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	7112
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	100389086

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Matičnog Grupe su sledeće:

Matično društvo je osnovano 1990. kao posebno pravno lice, upisano je u registar kod Trgovinskog suda u Beogradu, na registarskom uložku broj 1-4706-00, rešenjem Fi-425/90 od 12.01.1990. i upisano je kao Deoničko društvo za projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema “ENERGOPROJEKT ENTEL” sa potpunom odgovornošću Beograd. Na osnovu Odluke o izdavanju internih deonica i Odluke o promeni statusa od 13.juna 1991. godine kao deoničko društvo. Rešenjem IV.Fi.12129/02 od 28. 11.2002. Matično društvo posluje kao akcionarsko društvo.

Registrovano je kod Trgovinskog suda u Beogradu, registarski uložak br. 1-4703-00. Registrovano je i kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8049 od 29.3.2005. godine.

Privatizacija Matičnog društva je započeta po starim zakonima važećim u doba SFRJ i na osnovu zaključenog Sporazuma o promenama u sistemu Energoprojekt kada su organizovana deonička društva. U toku 1991. god. na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prometu i raspolaganju društvenim kapitalom doneta je odluka o izdavanju internih deonica nakon čega je u odgovarajući registar društvo upisano kao mešovito deoničko društvo.

Kasnija privatizacija društva vršena je krajem 2000.g. i završila se 2001.g. po Zakonu o svojinskoj transformaciji - sticanje akcija po osnovu upisa - prvi krug.

Ministarstvo za privredu i privatizaciju u postupku zakonitosti i postupka svojinske transformacije, na osnovu Zakona o privatizaciji verifikovala je sproveden postupak privatizacije i po dobijanju Rešenja, na osnovu Zakona o preduzećima upisano je u odgovarajući registar kao akcionarsko društvo s tim

što je jedan deo kapitala izražen u akcijama prenet Fondu PIO a preostali deo prenet je Akcijskom fondu. EP Holding je bio većinski vlasnik sa 51%.

Krajem 2006. završen je postupak konverzije tako što je jedan broj akcionara (fizička lica, Fond PIO i Akcijski fond) zamenio svoje akcije sa akcijama EP Holdinga tako da je EP Holding po osnovu izvršene konverzije stekao vlasništvo od 86,26% .

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, osnovna delatnost Matičnog društva je projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema.

Matično društvo je društvo koje sa tri zavisna društava:

- kompanija ENERGOPROJEKT QATAR
- kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C
- kompanija ENERGO CONSULT UAE

- čini **grupaciju (u daljem tekstu “Grupa“)**:
 - Energoprojekt Entel

Procenat vlasništva Matičnog društva u navedenim zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
kompanija ENERGOPROJEKT QATAR	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGO CONSULT UAE	<i>100 % vlasništva</i>

Matično društvo je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u **srednje pravno lice**.

U Grupi je **prosečan broj zaposlenih radnika**, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2013. godine 182 i
- 2012. godine: 191 radnika.

Godišnji konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji koji su predmet ovih Napomena su **Konsolidovani Finansijski izveštaji Grupe** i odobreni su od strane ODBORA DIREKTORA ENERGOPROJEKT ENTEL-a dana

17.04.2013. godine. Odobreni konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji mogu naknadno biti izmenjeni u skladu sa važećim propisima.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Ključni rukovodeći kadar Matičnog društva u 2013. godini sačinjavala su sledeća lica:

MLADEN SIMOVIĆ	direktor
GORDANA LIŠOV	Izvršni direktora za finansije, računovodstvo
JAROSLAV UROŠEVIĆ	Izvršni direktor za realizaciju projekta,
JELICA JERKOVIĆ	Direktor za plan, analizu i opšte poslove

3. VLASNIČKA STRUKTURA

Matično društvo je u većinskom vlasništvu Energoprojekt Holding a.d. sa 86,26% dok ostatak čine mali akcionari sa 12,14% druga pravna lica sa 0,96% i Kastodi račun sa 0,64%.

4. OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

U Republici Srbiji je Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Prelaznim odredbama Zakona o računovodstvu je predviđeno da se Konsolidovani Finansijski izveštaji za 2013. godinu sastavljaju u skladu sa odredbama prethodnog Zakona o računovodstvu i reviziji ("Službeni glasnik RS", br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011 – u daljem tekstu: prethodni Zakon). Prethodnim Zakonom je predviđeno da su pravna lica i preduzetnici dužni da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje vrše u skladu sa:

- zakonskom regulativom;
- profesionalnoj regulativom; i
- internoj regulativom.

Pod **zakonskom regulativom** se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi konsolidovnihi finansijskih izveštaja Društva, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013);

Prethodni Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006, 111/2009 i 99/2011);

Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011 i 119/2012, 47/2013 i 108/2013);

Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013 i 6/2014);

Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovnihi finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12);

Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010, 3/2011 i 101/2012);

Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010 i 3/2011 i 101/2012);

Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010, 8/2011, 13/2012 i 8/2013 i 20/2014);

Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010 i 8/2013);

Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2010).

Pravilnik o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 61/2013),

Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 8/2014).

Profesionalna regulativa se prvenstveno odnosi na:

Okvir za pripremanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izveštaja (u nastavku: Okvir),

Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),

Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i

Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Rešenjem Ministra finansija Republike Srbije, objavljenom u »Službenom glasniku RS«, br. 77/2010 od 25. oktobra 2010. godine, utvrđeni su prevodi osnovnih tekstova MRS i MSFI koje čine MRS, odnosno MSFI izdati od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde do 1. januara 2009. godine, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda do 1. januara 2009. godine, u obliku u kojem su izdati, odnosno usvojeni.

Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi konsolidovanih finansijskih izveštaja Društva, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je zakonska regulativa u predmetnom kontekstu primarna, Konsolidovani Finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani Konsolidovani Finansijski izveštaji Društva, odstupaju od MSFI u sledećem:

Konsolidovani Finansijski izveštaji se u Republici Srbiji za 2013. godinu, shodno Zakonu o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013)

prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovni finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS" broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12), koji odstupa od prezentacije i naziva pojedinih konsolidovni finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 - „Prezentacija finansijskih izveštaja“; i

Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Društva.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Društvo nema mogućnost uticaja.

Od pravnih akata koji predstavljaju internu regulativu Društva, pri sastavljanju konsolidovni finansijskih izveštaja korišćeni su aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva, koji je donet 22.10.2012. godine od strane Izvršnog odbora Društva i Pravilnik o izmena pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva br. 10 od 21.01.2013. godine. Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Društva, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor Društva.

Konsolidovani Finansijski izveštaji Društva za 2013. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovanih finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike («Službeni glasnik RS» broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12). Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Bilansa stanja, Bilansa uspeha, Izveštaja o tokovima gotovine, Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz finansijske izveštaje i Statističkog aneksa za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Bilansu stanja, Bilansu uspeha, Izveštaju o tokovima gotovine, Izveštaju o promenama na kapitalu i Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinara, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju, što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem **načela stalnosti**, konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, konsolidovani finansijski i prinosni položaj Grupe, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, приходima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Grupe, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Grupe; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Grupe. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje

skrivenih rezervi, namerno umanjeње imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo **suština iznad forme** podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Grupe, a time, posledično, i pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem **načela uzročnosti prihoda i rashoda**, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Grupi nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici konsolidovanog finansijskog izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Grupe koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Grupe da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Grupa primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo **pojedinačnog procenjivanja** podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Grupe (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na konsolidovane finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Grupa vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu konsolidovanog finansijskog izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem(ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, privredno društvo-grupa prepravlja početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu konsolidovanog finansijskog izveštaja. U Grupi će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama **veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Grupe u prethodnoj godini.**

7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih konsolidovanih konsolidovanih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na konsolidovane finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, **funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe** dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe su kao **uporedni podaci** iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja za 2012. godinu.

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, **za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum bilansa stanja**, korigovani su već priznati iznosi u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a **za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja**, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih konsolidovanog finansijskog efekata.

7.1. Procenjivanje

Sastavljanje i prikazivanje konsolidovanog finansijskog izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije, garantni rok i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Grupe je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o **fer (pravičnoj) vrednosti** aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa

pouzdanom procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Grupi nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknativa (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Grupe precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Grupe u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Grupe u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

<i>Valuta</i>	<i>31.12.2013.</i>	<i>31.12.2012.</i>
	<i>Iznos u dinarima</i>	
1 EUR	114,6421	113,7183
1 USD	83,1282	86,1763
1 QR	22,8374	23,6748
1 AED	22,6325	23,4587
1 OR	215,9028	223,9980

7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjenja navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Grupa je na kupca prenelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Grupa ne zadržava učešće u upravljanju prodatim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatim proizvodom i robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Grupi povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa. Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Grupi, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.*

Finansijski prihodi obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike konsolidovanog finansijskog prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje, kao i prihode ostvarene od kupovine nekretnina, postrojenja i opreme; po manjoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu kupovine.

7.4. Rashodi

Rashodi predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala Grupe, osim smanjenja koji se odnosi na

raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U **okviru poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

Konsolidovani finansijski rashodi obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja su kamata i drugi troškovi koje Grupa ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

7.6. Porez na dobitak

Porez na dobitak se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

Tekući porez je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima,

tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Odloženi porez se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve **odbitne privremene razlike** između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjeње će Grupa moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenih poreskih gubitaka** priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Grupe imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenog poreskog kredita** za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjeње će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknadivi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom

redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Grupe na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

7.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Grupe i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Grupe ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Grupu;
- da Grupa ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe *iz razvoja* (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Grupe predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Grupi.

7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao **nekretnine, postrojenja i oprema** priznaju se materijalna sredstva koja se: koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje

vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Grupi određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Grupi za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe; se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Grupa steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši **primenom metoda pravolinijskog otpisa** (proporcionalna metoda), a **obračun amortizacije počinje** kada sredstvo

postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Grupi.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Grupe, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

Fer vrednost umanjena za troškove prodaje je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

Upotrebna vrednost je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava

koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

7.11. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavci dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Grupa u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početno merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, **naknadno merenje investicione nekretnine** se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

7.12. Zalihe

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) **odmeravaju** po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cene koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Matično društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Matično društvo može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Vrednovanje izlaska materijala prilikom njihovog trošenja vrši se primenom **FIFO metode**, koja polazi od pretpostavke da se stavke zaliha materijala koje su najranije nabavljene najranije i utroše u proizvodnom procesu.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

7.13. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u konsolidovanom bilansu stanja Grupe, počevši od momenta kada Grupa ugovornim obavezama postane vezano za konsolidovani finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj javnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene konsolidovanog finansijskog sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Grupu potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja konsolidovanog finansijskog sredstava ili konsolidovanog finansijskog obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Grupu itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskog instrumenta, vrši rukovodstvo Grupe.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Grupe može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste konsolidovanog finansijskog instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Grupi razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih konsolidovanog finansijskog instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „*hedžinga*“).

Grupa može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskog sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanom strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Grupe.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Grupa definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Grupa nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Grupe sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Grupa ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Grupa naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskog instrumenata.

Pri **početnom odmeravanju** finansijskog instrumenta, Grupa odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da konsolidovani finansijski

instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskog instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za konsolidovani finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod konsolidovanog finansijskog instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobici (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti konsolidovanog finansijskog instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Najlikvidniji oblici konsolidovanog finansijskog sredstava Grupe predstavljaju **gotovina i gotovinski ekvivalenti**, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Grupe iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

7.15. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Grupi se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

Prilikom **procene umanjenja vrednosti potraživanja**, smatra se da je Grupa pretrpela gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivni dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe konsolidovanog finansijskog sredstava koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.

Ako se proceni da je došlo do umanjjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Grupe, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Grupa nije uspelo sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz konsolidovane finansijske izveštaje.

7.16. Finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih konsolidovanih finansijskih plasmana iskazuje se i deo kratkoročno oročenih depozita Grupe čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru **dugoročnih finansijskog plasmana** iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni konsolidovani finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Grupe vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer

vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

7.17. Obaveze

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Grupe da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom **vrednovanja obaveza**, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava *načelo opreznosti*, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje, **shodno MRS 37** - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Grupa priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Grupe. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Grupe zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Grupa platila na datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se viši u korist prihoda, osim u slučaju kada se rezervisanje nemože ili se ogleda kroz smanjenje troškova.

Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni

za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe.

Potencijalna imovina se ne priznaje u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Grupe biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

7.19. Naknade zaposlenima

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Grupe za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Grupa je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Grupe u periodu na koji se odnose. Grupa, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe **MRS 19 - Primanja zaposlenih**. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Grupe da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu obaveza Grupe prilikom prestanka zaposlenja koristiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Ako Grupa za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne

obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Grupi isplaćuju zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Grupe, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Grupe. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Grupe može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Grupi i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Grupe zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Grupe; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Grupe (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i

računovodstvenim politikama Grupe), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje **finansijskog rizika**, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Grupe. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Grupe, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, konsolidovanim finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, Grupe koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „*hedžinga*“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, Grupe koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskog instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskog instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Grupe, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Grupe. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Grupi treba da obezbedi da *rizični profil Grupe* uvek bude u skladu sa *sklonošću Grupe ka rizicima*, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Grupa namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Grupe u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Grupa **u znatnoj meri izložena različitim vrstama rizika**.

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Grupe, odnosno procena strukture i nivoa finansijskog rizika kojima je Grupa izložena u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Grupe i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta konsolidovanog finansijskog rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

8.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Grupi.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Grupe, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Grupe po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Grupa ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Grupe zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- struktura kratkoročnih potraživanja za koje je izvršeno umanjenje vrednosti.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Kupci u zemlji		
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	25.903	21.403
TEPSCO	8.161	14.159
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA	395	418
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA	256	922

Energoprojekt Entel a.d.

ENERGOPROJEKT HIDROINZINJERING	2.978	1.072
ENERGOPROJEKT ARHITEKTURA	148	482
EKONOMSKI INSTITUT	1.183	
Ostali	539	1.302
Svega	39.563	39.758
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGONIGERIJA	4.463	10.713
KUPCI OMAN	172.416	132.415
KUPCI U EMIRATIMA	218.940	153.466
KAHRAMA QATAR	409.166	212.764
OSTALI QATAR	306.737	216.119
FICHTNER DUBAI	-	21.940
Ostali	2.215	3.618
Svega	1.113.937	751.035
UKUPNO	1.153.500	790.793

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	438.746	376.664
30 - 60 dana od dospeća	74.801	72.740
60 - 90 dana od dospeća	124.058	104.346
preko 90 dana od dospeća	514.896	237.043
UKUPNO	1.153.500	790.793

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 400.373 hiljada dinara uglavnom dospevaju u roku od 15 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje je tokom godine izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
Nenaplativa potraživanja u Qataru	6.672	1.656
Ostali		
UKUPNO	6.672	1.656

8.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih konsolidovanog finansijskog parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod konsolidovanog finansijskog instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su konsolidovani finansijski instrumenti u konsolidovani finansijskim izveštajima odmereni.

Grupa posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kurseva stanih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno dolarom.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Grupe, pa se može zaključiti da je Grupa **značajno izloženo valutnom riziku**.

U sledećoj tabeli je, na osnovu podataka iz deviznog podbilansa, iskazana knjigovodstvena vrednost monetarnih sredstava i obaveza.

<i>Sredstva u USD</i>		<i>Obaveze u USD</i>	
<i>2013.</i>	<i>2012.</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
2.869.873	2.709.643	860.857	1.334.536

Sredstva u USD obuhvataju sva potraživanja i gotovinske ekvivalente (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju.

Obaveze u USD obuhvataju sva dugovanja (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Grupe na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursevima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Grupe, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Grupe, može se konstatovati da je Grupa najosetljivija na promenu USD, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena EUR-a) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuacija svih za Grupa relevantnih valuta.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza.

Analiza osetljivosti rezultata u slučaju depresijacije nacionalne valute za 10%	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
NETO UTICAJ NA REZULTAT TEKUĆEG PERIODA	16.701	11.850

Napomena: Neto uticaj na rezultat tekućeg perioda izračunati su na sledeći način: (Devizna sredstva u USD - Devizne obaveze u USD) x 10% x Srednji kurs USD na datum bilansa stanja.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Grupe zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Grupa je ovoj vrsti rizika izloženo preko pozicija konsolidovanog finansijskog obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Grupe.

Energoprojekt Entel a.d.

Struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING	9.053	9.890
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA	34.338	
		2.166
Ostali	6.580	3.669
Svega	49.971	15.725
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
AGENT JERSEY	7.737	2.688
SPONZOR	195.922	94.331
Dobavljači za rente	72.140	68.561
Kosultanti	232.539	115.526
Ostali	108.999	42.335
Svega	505.337	323.441
UKUPNO	555.308	339.166

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	384.672	339.166
30 - 60 dana od dospeća	63.245	
60 - 90 dana od dospeća	99.654	
preko 90 dana od dospeća	7.737	
UKUPNO	555.308	339.166

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni konsolidovani finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Grupa imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

U narednoj tabeli su prikazani najznačajniji pokazatelji likvidnosti Grupe i to:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

Izvođenje zaključaka o pokazateljima likvidnosti, dobijenih na osnovu ratio analize, pored ostalog, podrazumeva njihovo upoređivanje sa zadovoljavajućim opštim standardima, koji su, takođe, prikazani u narednoj tabeli.

<i>Pokazatelji likvidnosti</i>	<i>Zadovoljavajući opšti standardi</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Opšti ratio likvidnosti	2 : 1	1,98	2,21
Rigorozni ratio likvidnosti	1 : 1	1,90	2,13
Gotovinski ratio likvidnosti		0,35	0,38
Neto obrtna sredstva (u hiljadama dinara)	Pozitivna vrednost	1.533.313	1.595.056

8.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Grupa zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Grupe obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Grupe, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent **rentabilnosti** je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Grupa ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava. Pri izračunavanju ovog pokazatelja rentabilnosti, prosečan sopstveni kapital je određen kao aritmetička sredina vrednosti kapitala na početku i na kraju godine.

Pokazatelji rentabilnosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Neto dobitak/gubitak	424.857	468.849
<i>Prosečan kapital</i>		
Kapital na početku godine	1.816.166	1.512.370
Kapital na kraju godine	2.022.227	1.816.166
Svega	3.838.393	3.328.536
Stopa prinosa na sopstveni kapital	0,23	0,28

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

U narednim tabelama su prikazani najznačajniji pokazatelji finansijske strukture Grupe, i to:

- udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz pozajmljenih izvora; i
- udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz dugoročnih izvora.

Pokazatelji finansijske strukture	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Obaveze	1.537.065	1.312.903
Ukupna sredstva	4.313.800	4.000.864
Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava	0,36	0,33
<i>Dugoročna sredstva</i>		
Kapital	2.022.227	1.816.166
Dugoročna rezervisanje i dugoročne obaveze	2.277.207	2.172.418
Svega	4.299.434	3.988.584
Ukupna sredstva	4.313.800	4.000.864
Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava	0,53	0,54

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Grupe pokriven kapitalom Grupe.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) konsolidovanog finansijskog obaveza Grupe (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Grupe) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Parametri za izračunavanje racia neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Neto zaduženost</i>		
Finansijske obaveze	2.277.207	2.172.418
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	531.504	502.041
Svega	1.745.703	1.670.377
Kapital	2.022.227	1.816.166
RACIO NETO ZADUŽENOSTI PREMA UKUPNOM KAPITALU	1,16	1,09

9. BILANS USPEHA

9.1. Prihodi od prodaje

Grupa ostvaruje prihod **pružanjem usluga na domaćem**, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje usluga zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje usluga ostalim povezanim pravnim licima	185.895	202.694
Svega	185.895	202.694
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	3.890	613
Prihodi od prodaje usluga	164.092	122.586

Energoprojekt Entel a.d.

Svega	167.982	123.199
<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda		
Prihodi od pružanja usluga	3.036.345	2.914.408
Svega	3.036.345	2.914.408
UKUPNO	3.390.222	3.240.301

Specifikacija najznačajnijih kupaca

naziv kupca	prihod
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	114.757
ENERGOPROJEKT OPREMA	179.643
ENERGONIGERIJA	26.520
KAHRAMA MINISTARSTVO ENERGETIKE QATAR	888.430
OETC MINISTARSTVO ENERGETIKE OMAN	193.080
PAEW MINISTARSTVO VODOPRIVREDE OMAN	145.375
Muscat Electricity Distribution Company	82.043
DEWA MIN ENERGETIKE DUBAIA	316.486
ADDC MINISTARSTVO ENERGETIKE ABU DHABIA	58.349
TRANSCO	220.416
EP CRNA GORA	2.380

9.2. Ostali poslovni prihodi

Struktura ostalih poslovnih prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Prihod od zakupnina	94	89
Ostali poslovni prihodi	-	-
UKUPNO	94	89

Prihod od zakupnina je od izdavanja stana radniku Grupe.

9.3. Nabavna vrednost prodate robe

Nabavna vrednost prodate robe u 2013. godini je iznosila 3.890 hiljada RSD, a u 2012. godini 613 hiljade RSD.

9.4. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Troškovi materijala za izradu	2.490	2.011
Troškovi ostalog materijala	36.737	29.588
Troškovi goriva i energije	47.420	47.981
UKUPNO	86.647	79.580

9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	1.720.487	1.486.921
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	49.624	48.310
Svega	1.770.111	1.535.231
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	11.634	12.472
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	1.062	917
Ostali lični rashodi i naknade	62.347	53.853
Svega	75.043	67.242
UKUPNO	1.845.154	1.602.473

U okviru **ostalih ličnih rashoda**, najznačajniji su troškovi Grupe po sledećim osnovama:

- troškovi solidarnih pomoći 2.373
- troškovi prevoza na posao 4.481

- troškovi službenih putovanja 1.081
- troškovi za ishranu u inostranstvu 37.405

9.6. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	4.653	8.360
Amortizacija nekretnina	946	-
Amortizacija postrojenja i opreme	31.180	33.343
Amortizacija investicionih nekretnina		
UKUPNO TROŠKOVI AMORTIZACIJE	36.779	41.703

Na dan 31.12.2013. godine urađena je procena rezidualne vrednosti i preostalog korisnog veka trajanja za nekretnine i opremu značajnije knjigovodstvene vrednosti.

Efekat promene računovodstvene procene uticao je na promenu visine troškova amortizacije za 2013. godinu, a time, posledično, i na visinu knjigovodstvene vrednosti sredstava na dan 31.12.2013. godine.

Usled promenjene procene, trošak amortizacije za 2013. godinu je manji, to jest knjigovodstvena vrednost sredstava na dan 31.12.2013. godine je veća za hiljada RSD (nekretnine u iznosu od 946 hiljada RSD, oprema u iznosu od 31.180 hiljada RSD i nematerijalna ulaganja u iznosu hiljada od 4.653 hiljada RSD).

Što se tiče budućeg perioda, određena rezidualna vrednost će prouzrokovati da ukupna računovodstvena amortizacija, na kraju korisnog veka trajanja svih sredstava koja su bila predmet Procene, bude manja za, to jest za ukupno procenjeni iznos koje bi Društvo primilo danas ako bi otuđilo sredstva, nakon odbijanja procenjenih troškova otuđivanja i pod pretpostavkom da su sredstva već na kraju svog korisnog veka i u stanju koje se očekuje na kraju njihovog korisnog veka trajanja.

Uz zanemarivanje procenjene rezidualne vrednosti, po pitanju efekata promene korisnog veka trajanja, u slučaju povećanja korisnog veka trajanja u odnosu na prethodne procene, pozitivni efekti na finansijski rezultat Društva (usled smanjenja troškova amortizacije tekuće godine zbog povećanja roka

trajanja sredstava), u tekućoj i u narednim godinama, će se kompenzovati u onim godinama kada bi sredstva, shodno ranijim procenama, prestala da se amortizuju. Prestanak amortizacije bi bio posledica činjenice da im je kompletan koristan vek trajanja protekao u prethodnom periodu. Praktično, negativni efekti amortizacije za neko konkretno sredstvo, a time i negativni efekti na finansijski rezultat Društva, biće jednaki godišnjoj amortizaciji u onim godinama za koliko je, novom Procenom, produžen vek trajanja pojedinih sredstava. Analogno iznetom, važi u slučaju sredstava kojima je novom procenom skraćen ranije procenjeni vek trajanja.

9.7. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	39.754	35.543
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova		
Ostali troškovi rezervisanja	0	0
UKUPNO TROŠKOVI REZERVISANJA	39.754	35.543
UKUPNO TROŠKOVI AMORITZACIJE I REZERVISANJA	76.533	77.246

Troškovi rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju u 2013. godini jednaki su razlici između, s jedne strane, iznosa rezervisanja za otpremnine na kraju 2013. godine umanjenog za iznos rezervisanja za otpremnine na dan 31.12.2012. godine umanjenog za iznos isplaćenih otpremnina u toku 2013. godine.

Procena rezervisanja na datum bilansa stanja po osnovu MRS 19 (za otpremnine prilikom odlaska u penziju, **detaljnije je objašnjena u Napomeni 10.15.**

9.8. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi usluga na izradi učinaka	95.902	174.793

Troškovi transportnih usluga	188.163	171.025
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	34.966	25.063
Troškovi zakupnina	220.828	222.577
Troškovi sajmova	435	166
Troškovi reklame i propagande	5.760	5.893
Troškovi ostalih usluga	92.490	91.960
UKUPNO	638.544	691.477

U okviru **troškova transportnih usluga**, pored troškova transportnih usluga u zemlji i inostranstvu, iskazani su i troškovi fiksnih telefona, troškovi mobilnih telefona i dr.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se prvenstveno odnosi na tekuće održavanje i to: opreme (u 2013. Godini 9.188 hiljada RSD; u 2012. 14.983 hiljada RSD), zgrade (u 2013. Godini 17.045 hiljada RSD; u 2012. Godini 1.030 hiljada RSD) i vozila (u 2013. Godini 8.733 hiljada RSD; u 2012. godini 9.050 hiljade RSD).

Troškovi zakupnina se, pre svega, odnose na zakup stanova u našim ino kompanijama.

Troškovi reklame i propagande se odnose na:

- troškove promocije (u 2013. Godini 435 hiljada RSD; u 2012. godini 166 hiljade RSD),
- troškove reklame, uključujući i troškove ispitivanja tržišta, kao i troškove izrade prospekata i publikacija (u 2013. Godini 5.760 hiljada RSD; u 2012. godini 5.893 hiljade RSD) i

U okviru **troškova ostalih usluga** najznačajniji deo se odnosi na:

- troškove Holdinga (u 2013. godini 83.946 hiljada RSD; u 2012. godini 84.309 hiljada RSD) i
- komunalne usluge u koje spadaju troškovi vode, čišćenja i dr. (u 2013. Godini 511 hiljada RSD; u 2012. godini 477 hiljada RSD).
- Troškovi nabavki tendera i troškovi kopiranja (u 2013. Godini 8.018 hiljada RSD; u 2012. godini 7.174 hiljada RSD).

9.9. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi neproizvodnih usluga	336.518	345.328
Troškovi reprezentacije	12.630	13.730
Troškovi premija osiguranja	42.813	26.058
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	23.605	19.701
Troškovi članarina	7.752	8.122
Troškovi poreza	20.869	27.288
Ostali nematerijalni troškovi	42.942	37.066
UKUPNO	487.129	477.293

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

Troškovi reprezentacije se odnose na ugostiteljske usluge, poklone poslovnim partnerima, troškove reklamnih uzoraka i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine i lica (u 2013. godini 1.881 hiljada RSD; u 2012. godini 2.711 hiljade RSD) kao i na premiju osiguranja projekata u inostranstvu u (2013. 40.152 hiljada RSD; u 2012. godini 23.347 hiljada) .

Od ukupno iskazanih **troškova platnog prometa i bankarskih usluga**: na troškove platnog prometa se odnosi u 2013. godini 15.576 hiljada RSD (u 2012. godini 14.540 hiljada RSD), a na troškove bankarskih usluga se odnosi u 2013. godini 7.669 hiljada RSD (u 2012. godini 5.161 hiljada RSD).

Troškovi članarina se gotovo u celokupnom iznosu odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda), koje predstavljaju obavezu na isplaćene plate zaposlenih.

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, poreza na upotrebu mobilnih telefona i dr. Ostali troškovi su za porez na imovinu i takse za uredjenje građevinskog zemljišta.

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na: takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature, troškove oglasa i tendera i sl.

- troškove sponzorstva (u 2013. godini 348 hiljada RSD; u 2012. godini 9.005 hiljada RSD).
- troškove donacija (u 2013. Godini 6.213 hiljada RSD; u 2012. Godini 13.000 hiljada RSD).
- Troškovi vadenja viza (u 2013. godini 33.969 hiljada RSD; u 2012. Godini 19.389 hiljada RSD).

9.10. Finansijski prihodi

Struktura konsolidovanog finansijskog prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate po drugim osnovama	24.085	32.962
Svega	24.085	32.962
<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	79	16.416
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	7.679	28.743
Svega	7.758	45.159
Prihodi od efekata valutne klauzule	1.469	2.643
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	7.680	16.715
Ostali finansijski prihodi	35.894	24.478
Svega	45.043	43.836
UKUPNO	76.886	121.957

Najznačajniji deo **prihoda od kamata po drugim osnovama** je posledica kamata od banke za sredstva na računima i plasiranim sredstvima (u 2013. godini 24.085 hiljade RSD; u 2012. godini 32.962 hiljada RSD).

Prihodi od učešća u dobitku zavisnih pravnih lica (u 2013. godini u visini od 7.680 hiljada RSD; u 2012. Godini 16.715 hiljada RSD) što je prihod od pripadajuće dobiti za 2013. Godinu za kupljenih 20% udela ENERGOPLASTA DOO.

Ostali finansijski prihod (u 2013. godini u visini od 35.009 hiljade RSD; u 2012. Godini 24.023 hiljada RSD) što je 20% od profita firme Perl garden koja u ime i za račun vlasnika vila vrši izdavanje istih.

9.11. Finansijski rashodi

Struktura konsolidovanog finansijskog rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		19
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Rashodi od kamate po drugim osnovama	52	73
Svega	52	92
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	42	6.729
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Negativne kursne razlike po drugim osnovama	4.958	16.180
Svega	5.000	22.909
Rashodi od efekata valutne klauzule	669	1.552
Ostali konsolidovani finansijski rashodi	32	93
Svega	701	1.645
UKUPNO	5.753	24.646

Najznačajniji deo ostalih rashoda čine **kursne razlike** koje su posledica velikog obima poslovanja u inostranstvu (u 2013. godini 5.000 hiljada RSD; u 2012. godini 22.909 hiljade RSD).

Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule se odnosi na negativne efekte po osnovu faktura prema kupcima sa valutnom klauzulom (u 2013. godini 669 hiljada RSD; u 2012. godini 1.552 hiljada RSD)

Ostali finansijski rashodi se gotovo u celokupnom iznosu odnose na troškove obrade zahteva banke potrebnih za tendere (u 2013. godini 32 hiljada RSD; u 2012. godini 93 hiljada RSD).

9.12. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	1.515	433
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	-	-
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja		
Prihodi od smanjenja obaveza		
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika		
Prihodi od ukidanja rezervisanja	116.696	
Ostali nepomenuti prihodi	31	79.313
Svega	118.242	79.746
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme		1.151
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha		
Potraživanja i kratkoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine akcije	-	-
Svega		1.151
UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	118.242	80.894
Dobitak poslovanja koje se obustavlja		
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda		3
UKUPNO VANREDNI PRIHODI		3
UKUPNO OSTALI PRIHODI	118.242	80.897

Pozicija prihodi od ukidanja rezervisanja u visini od 116.696 hiljada RSD je nastao ukidanjem rezervisanja u kompaniji Qatar. Ukinuta su rezervisanja za posao koji je uspešno su završen i dobijen je sertifikat za završen posao i naplaćen je retenšn po tom poslu.

9.13. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	1.168	1.130
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala		
Manjkovi		
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	6.819	2.313
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe		
Ostali nepomenuti rashodi	18.286	12.478
Svega	26.273	15.921
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme		106
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha materijala i sirovine		
Potraživanja i kratkočnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine		
Svega		106
UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	26.273	16.027

Najznačajniji deo **ostalih nepomenutih rashoda** se odnosi na izdatke za humanitarne, kulturne i zdravstvene (u 2013. godini 15.488 hiljade RSD, a u 2012. godini 12.478 hiljada RSD).

9.14. Neto dobitak poslovanja

NETO DOBITAK-GUBITAK POSLOVANJA KOJI SE OBUSTAVLJA	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Pozittivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	29.251	-
Svega	29.251	-

9.15. Neto gubitak poslovanja

NETO DOBITAK-GUBITAK POSLOVANJA KOJI SE OBUSTAVLJA	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Gubitak poslovanja koje se obustavlja		
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	-	594
Svega	0	594

9.16. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani poslovni prihodi	3.390.316	3.240.390
Konsolidovani poslovni rashodi	3.137.897	2.928.682
Poslovni rezultat	252.419	311.708
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani finansijski prihodi	76.886	121.957
Konsolidovani finansijski rashodi	5.753	24.646
Konsolidovani finansijski rezultat	71.133	97.311
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	118.242	80.897
Ostali rashodi	26.273	16.027
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	91.969	64.870
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	29.251	3
Rashod		597

Energoprojekt Entel a.d.

Neto efekat	29.251	-594
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	3.614.695	3.443.247
UKUPNI RASHODI	3.169.923	2.969.952
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	444.772	473.295

9.17. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Dobitak pre oporezivanja	444.772	473.295
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobici/gubici iskazani u bilansu uspeha		
Oporeziva dobit	444.772	473.295
Kapitalni dobici/gubici obračunati u skladu sa zakonom		
Poreska osnovica		
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)		
Ukupna umanjnje obračunatog poreza		
Obračunati porez po umanjenju		
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	444.772	473.295
Poreski rashod perioda	17.683	
Odloženi poreski rashod	2.232	4.446
Neto dobitak	424.857	468.849

9.18. Neto dobitak po akciji

<i>Pokazatelj</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	424.857	468.849
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Neto dobitak po akciji u dinarima	1.006	1.110

10. BILANS STANJA

10.1. Nematerijalna ulaganja

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	<i>u 000 dinara</i>			
	Nemat. ulaganja u pripremi	Avansi za nemater. ulaganja	Ostala nemater. ulaganja	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (1.1.2014.)	0	0	33.481	33.481
Korekcije početnog stanja				0
Nove nabavke u toku godine	1.932		1.932	3.864
Prenos sa jednog oblika na drugi	-1.932			-1.932
Revalorizacija - efekti procene		0		0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.	0	0	0	0
Ostala smanjenja i povećanja	0	0	-902	-902
Krajnje stanje (31.12.2014.)	0	0	34.511	34.511
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (1.1.2014.)			22.682	22.682
Korekcije početnog stanja				0
Amortizacija za 2014. godinu			4.653	4.653
Prenos sa jednog oblika na drugi				0
Revalorizacija - efekti procene				0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			0	0
Ostala smanjenja i povećanja			-594	-594
Krajnje stanje (31.12.2014.)	0	0	26.741	26.741
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
Stanje 1.1.2014.			10.799	10.799
Stanje 31.12.2014.			7.770	7.770

10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	u 000 dinara					
	Zemljište	Građ. objekti	Postrojenja i oprema	Nekret., postr. i oprema u pripremi i avansi	Investiciione nekretnine	UKUPNO
<i>Nabavna vrednost</i>						
Početno stanje (1.1.2014.)	26.656	304.846	269.398	89.219	0	690.119
Korekcije početnog stanja						0
Nove nabavke u toku godine		0	45.891	284.014		329.905
Prenos sa jednog oblika na drugi	-25.693	310.974		-332.958	1924	-45.753
Prenos na kompaniju						0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.	0	0	-15.238	0	0	-15.238
Ostala smanjenja i povećanja	-963		-7.515	-3.224		-11.702
Krajnje stanje (31.12.2014.)	0	615.820	292.536	37.051	1.924	947.331
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Početno stanje (1.1.2014.)	0	89.951	148.312	0	0	238.263
Korekcije početnog stanja						0
Amortizacija za 2014. godinu		946	31.180			32.126
Prenos sa jednog oblika na drugi		-12.553				-12.553
Revalorizacija - efekti procene						0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-13.968			-13.968
Ostala smanjenja i povećanja			-4.545			-4.545
Krajnje stanje (31.12.2014.)	0	78.344	160.979	0	0	239.323
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>						
Stanje 1.1.2014.	26.656	214.895	121.086	89.219	0	451.856
Stanje 31.12.2014.	0	537.476	131.557	37.051	1.924	708.008

10.3. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
AIK BANKA NIS	20.504	20.514
ENERGOPLAST	72.750	65.069
Svega		
UKUPNO	93.254	85.583
<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Depoziti za garancije banaka	23.730	24.365
Dugoročni stambeni kreditni dati zaposlenima	935	950
Dugoročna potraživanja za retenšn	406.463	516.282
Ostali depoziti	3.262	3.069
Svega	434.390	544.666
UKUPNO	527.644	630.249

Akcije AIK Banke Niš iskazane su po fer vrednosti (cena na berzi na dan 31.12.2013. RSD 1.533,00).

Matično društvo poseduje 13.375 akcija AIK BANKE što predstavlja 0,15 % vlasništva.

Učešće matičnog društva od 20% u ENERGOPLASTU d.o.o. iznosi 72.750 hilj. RSD.

Kod dugoročnih potraživanja za retenšn su iskazana potraživanja od kupaca za retenšn koji je uglavnom 10% od fakturisane vrednosti. On se može naplatiti tek po završetku svih radova na određenom projektu na koji se isti odnosi. Struktura potraživanja za retenšn na dan 31.12.2013. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 384.726 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 21.737 hilj. RSD

10.4. Zalihe i dati avansi

Struktura zaliha i Datih avansa	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Dati avansi	7.818	6.396
UKUPNO	7.818	6.396

10.5. Potraživanja

Struktura kratkoročnih potraživanja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica		
Kupci – ostala povezana pravna lica	3.798	3.057
Kupci u zemlji	35.765	36.601
Kupci u inostranstvu ostala pravna lica	1.113.937	749.479
Svega	1.153.500	789.137
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	-	-
Svega	-	-
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende	-	4.571
Potraživanja od zaposlenih	399	1.740
Potraživanja od državnih organa i organizacija	-	-
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	1.229	646
Svega	1.628	6.957
UKUPNO	1.155.128	796.094

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonosna.

10.6. Potraživanja za više plaćen porez

Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		9.505
UKUPNO	-	9.505

10.7. Kratkoročni finansijski plasmani

Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali kratkoročni plasmani</i>		
Namensko oročenje sredstava kod poslovnih banaka	1.230.282	1.478.372
UKUPNO	1.230.282	1.478.372

Ostali kratkoročni plasmani uključuju deponovana sredstva kod domaćih i stranih poslovnih banaka - overnight depozit.

Sredstava su deponovana po stopi od *Beonia* umanjeno za 200 b.p. na godišnjem nivou u zemlji a u inostranstvu su deponovana po kamati od 1,5% na godišnjem nivou.

10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Tekući računi (dinarski)	369	787
Tekući računi (devizni)	530.428	500.954
Ostlo	21	-
Devizna blagajna	686	300
UKUPNO	531.504	502.041

U okviru **tekućih dinarskih i deviznih računa** Grupe iskazan su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Raiffaisen bank, Erste Banke i Alpha banke) i
- na deviznim računima (Doha banka, ADCB Bank Dubai i Abu Dhabi i Bank Oman)

10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja

Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Porez na dodatu vrednost	2.398	489
Potraživanja za nefakturisani prihod	30.151	-

Energoprojekt Entel a.d.

Unapred plaćeni troškovi	112.200	114.326
Razgraničeni porez na dodatu vrednost	80	137
Ostala razgraničenja	817	599
UKUPNO	145.646	115.551

Razgraničeni PDV u iznosu od 80 hilj. RSD obuhvata iskazan PDV u primljenim fakturama koje se odnose na tu godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu, iz razloga što su ulazne fakture stigle nakon sastavljanja poreske prijave za decembar te godine.

Unapred plaćeni troškovi se odnose na unapred plaćene troškove renti za stanove i poslovni proctor kao i za unapred plaćene troškove osiguranja projekata.

Pregled unapred plaćenih troškova na dan 31.12.2013. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 65.021 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 11.869 hilj. RSD

Kompanija ENERGOCONSULT L.L.C UAE 36.059 hilj. RSD

10.10. PROMENE NA KAPITALU

OPIS	Osnovni kapital	Ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizaci- one rezerve	Nerealizovani dobici/gubici po osnovu HoV	Neraspoređeni dobitak	Gubitak do visine kapitala	Otkupljene sopstvene akcije	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2012. godine	173.166	-		311.635	114.761	-	1.216.604			1.816.166
Ispravka greške i promena računovodstvene politike										-
Korigovano početno stanje	173.166	-		311.635	114.761	-	1.216.604			1.816.166
Povećanje osnovnog kapitala				-	17.399		254.922			272.321
Umanjenje u toku godine		-		(287.937)	-	-	(203.180)			(491.117)
Promene u fer vrednosti HoV raspolozivih za prodaju										-
Neto dobitak tekućeg perioda							424.857			424.857
Raspodela dobiti										-
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija										-
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 20... godinu										-
Stanje 31.12.2013. godine	173.166	0	-	23.698	132.160	-	1.693.203	-	-	2.022.227

10.11. Osnovni kapital

Struktura kapitala	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Osnovni kapital</i>		
Osnovni kapital	173.166	173.166
Ostali osnovni kapital	0	0
UKUPNO	173.166	173.166

10.12. Rezerve

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Emisiona premija		
Zakonske rezerve	22.744	22.744
Statutarne i druge rezerve	954	288.891
UKUPNO	23.698	311.635

Zakonske rezerve su obavezno formirane do 2004. godine, tako što se svake godine iz dobitka unosilo najmanje 5%, dok rezerve ne dostignu najmanje 10% osnovnog kapitala.

Opštim aktom Matičnog društva utvrđene su statutarne rezerve o čijoj visini odlučuje Skupština akcionara Matičnog društva na predlog Upravnog odbora, a koje ne mogu biti manje od 5% ostvarenog neto dobitka.

Na osnovu odluke sa 39. Sednice Odbora direktora od 20.02.2014. godine izvršen je povraćaj sredstava sa ostalih rezervi na neraspoređenu dobit u iznosu od 287.901 hilj. RSD. Odluka je doneta jer više nepostoji potreba za njima obzirom da je poslovna zgrada u Omanu završena i stavljena u upotrebu.

10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Revalorizacije rezerve	78.111	65.225
Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju		
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	-4.909	-1.127
Rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu	58.958	50.663
UKUPNO	132.160	114.761

Na rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu knjižene su i kursne razlike u kompanijama proistekle na osnovu razlike prosečnog i završnog kursa.

Do ukidanja nerealizovanih dobitaka od HoV raspoloživih za prodaju došlo je zbog manje tržišne vrednosti akcija Aik Banke Niš u odnosu na njihovu knjigovodstvenu vrednost.

10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja **neraspoređenog dobitka** je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Stanje na dan 01.01.	1.216.604	926.012
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 19		-87.477
Raspodela dobitka (dividende)	-172.378	-166.463
Raspodela dobitka (povećanje nominalne		

Energoprojekt Entel a.d.

vrednosti po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		
Ostalo	224.120	75.683
Dobit tekuće godine	424.857	468.849
Stanje na dan 31. decembra	1.693.203	1.216.604

Na osnovu odluke sa XXII sednice Skupštine akcionara Matičnog društva od 13.06.2013. godine doneta je odluka o raspodeli godišnje dobiti Matičnog društva za 2012. godinu. Akcionarima će biti isplaćene dividende u iznosu od 408,00 RSD bruto, po akciji.

10.15. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	152.089	131.562
Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku	565.216	704.278
Ostala dugoročna rezervisanja	22.837	23.675
UKUPNO	740.142	859.515

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna stručnog tima iz sistema Energoprojekt.

Prilikom projekcija obračuna rezervisanja po MRS 19 korišćen je deduktivni pristup, odnosno sva društva iz sistema Energoprojekt su posmatrana kao celina, i na osnovu opštih pravilnosti, i korišćenjem broja radnika „kao ključa“, izvršena je alokacija na konkretne privredne subjekte. Uzevši u obzir da su sva zavisna društva u većinskom vlasništvu istog privrednog subjekta, primenjeni pristup je objektivian i rezultati projekcija se mogu uvažiti kao očekivani.

Snižavanje iznosa rezervisanja po osnovu sadašnje vrednosti otpremnina (za 0,57%), u bilansu stanja na dan 31.12.2013. godine u odnosu na dan 31.12.2012. godine je posledica promene više faktora od kojih:

- s jedne strane, promena pojedinih faktora utiče na povećanje iznosa rezervisanja (povećanje broja zaposlenih za 1,50% i povećanje prosečne očekivanje otpremnine za 4,79%); a
- s druge strane strane, promena pojedinih faktora utiče na snižavanje iznosa rezervisanja (smanjenje prosečnih godina staža provedenih u Preduzeću za 2,42% i povećanje razlike između godišnje diskontne stope i prosečnog godišnjeg očekivanog rasta zarada za 0,50%).

Pored navedenog, promena u strukturi rezervisanja po konkretnim preduzećima je rezultat promene alikvotnog dela učešća broja zaposlenih u pojedinim preduzećima u ukupnom broju zaposlenih celog Preduzeća.

Postupak projekcije rezervisanja, uvažavanjem relevantnih odredbi MRS 19, obavljao se u više sledećih koraka:

- *prvo, shodno polu, ukupnim godinama staža radnika i godinama staža u Društvu; uvažavanjem očekivane godišnje stope fluktuacije i mortaliteta (procenjena godišnja stopa fluktuacije i mortaliteta), procenjen je broj zaposlenih koji će iskoristiti pravo na otpremninu, kao i period kada će navedene naknade zaposleni primiti;*
- *drugo, uvažavajući odredbe Kolektivnog ugovora Društva, procenjena je visina otpremnine za svaku godinu staža, koje su bile aktuelne na datum bilansa stanja; i*
- *treće, svođenje na sadašnju vrednost očekivanih odliva za otpremnine vršena je primenom diskontnog faktora, koji predstavlja količnik diskonte stope i očekivanog rasta zarada.*

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Društvu isplaćuju na osnovu člana 48 Kolektivnog ugovora, po kome je Poslodavac dužan da zaposlenom isplati otpremninu pri odlasku u penziju u visini: 1) njegove trostruke neto zarade isplaćene za mesec koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 2) trostrukog iznosa neto prosečne zarade kod Poslodavca u mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 3) u iznosu utvrđenom zakonom; u zavisnosti koji je od navedenih iznosa najpovoljniji za zaposlenog.

Prilikom diskontovanja uvažene su sledeće pretpostavke:

- *očekivani godišnji rast zarada u Društvu od 6% i*
- *diskontna stopa od 9% .*

Kako je za određivanje sadašnje vrednosti (nedospelih) otpremnina neophodan podatak o godišnjoj diskontnoj stopi, kao i podatak o prosečnom

godišnjem rastu zarada u Preduzeću, u nastavku će se precizirati navedene veličine.

Za godišnju diskontnu stopu je prihvaćena stopa od 9%. U paragrafu 78, MRS 19, kao i u paragrafu BC 33 u okviru Osnova za zaključivanje MRS 19, se eksplicitno navodi da stopa koja se koristi za diskontovanje treba da bude određena u skladu sa tržišnim prinovima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice. U zemljama gde ne postoji razvijeno tržište za ovakve obveznice treba koristiti tržišne prinove (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok dospeća obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Kako je finansijsko tržište u Srbiji nedovoljno razvijeno, najrealnije je kao reper za određivanje diskontne stope na datum bilansa stanja koristiti godišnji prinos koji se ostvaruje kupovinom državnih hartija od vrednosti čiji je garant Republika Srbija. Shodno navedenom, diskontna stopa je određena shodno godišnjem prinosu na državne hartije od vrednosti emitovanim 30. decembra 2013. godine, od strane Uprave za javni dug Ministarstva finansija Republike Srbije. Navedena hartija od vrednosti je emitovana uz godišnju kamatnu stopu od 8,89%. Kako je rok dospeća repernih hartija od vrednosti kraći (371 dan) od prosečnog procenjenog roka dospeća primanja koja su predmet ovog obračuna, pri određivanju diskontne stope, uvažavajući zahteve iz paragrafa 81, MRS 19, procenjena je diskontna stopa za duže rokova dospeća.

Godišnji očekivani rast zarada u Preduzeću je planiran na nivou od 6%.

Godišnja diskontna stopa i godišnji rast zarada zavise od stope inflacije. Memorandumom Narodne banke Srbije o ciljanim stopama inflacije do 2016. godine, koji je usvojen na sednici Izvršnog odbora NBS 18. oktobra 2013. godine, pored ostalog, utvrđena je ciljana stopa inflacije za 2014. godinu od 4%, sa dozvoljenim odstupanjem (pozitivnim i negativnim) od 1,5 procentnih poena. Shodno navedenom, a uvažavajući i značajno snižavanje inflacije tokom 2013. godine, ali i u Memorandumu naznačeno očekivanje da naredne godine neće biti završene strukturne reforme i ostvarena liberalizaciju cena, najrealnije je inflaciju za narednu godinu, u dozvoljenim okvirima predviđenim Memorandumom, planirati uz dozvoljeno pozitivno odstupanje od 1%.

Dakle, rezervisanje će se proceniti shodno planiranoj godišnjoj inflaciji od 5%. Iz navedenog sledi da je u Preduzeću planiran dugoročni godišnji rast

realnih zarada od 1%, a da je dugoročna godišnja realna diskontna stopa planirana na nivou od 4%.

Ako bi u budućnosti došlo do pada stope inflacije, primenjena logika rezultirala bi snižavanju nominalnih zarada, ali takođe i diskontne stope (koja je dominantno opredeljena stopom inflacije), tako da ta promena ne bi dovela do promene rezultata prezentiranih u ovom materijalu. Primenjen metodološki postupak, koji za rezultantu ima dugoročno planiran godišnji rast zarada u Preduzeću od 6% i dugoročnu godišnju diskontnu stopu od 9%, pretpostavlja istu inflaciju u celom budućem periodu. Ova pretpostavka je i zahtevana paragrafom 75, MRS 19.

Rezervisanja po pitanju otpremnina za zaposlene u Ino Kompaniji u Kataru i Ino Kompaniji u Omanu su izračunate na osnovu relevantnih odredbi Međunarodnog računovodstvenog standarda (u nastavku: MRS) 19 - Primanja zaposlenih.

Cilj ovog standarda je propisivanje načina računovodstva i obelodanjivanja primanja zaposlenih. Ovim Standardom se od entiteta zahteva da prizna:

- Obavezu kada je zaposleni pružao usluge u zamenu za primanja koja će mu biti isplaćena u budućnosti; i
- Rashod, kada entitet troši ekonomske koristi nastale iz usluga koje je zaposleni pružio u zamenu za primanja.

Shodno paragrafu 3, MRS 19, ovaj Standard se primenjuje na ona primanja koja su obezbeđena: putem formiranja zvaničnih planova i ostalih formalnih sporazuma između nekog entiteta i zaposlenih kao pojedinaca, grupa zaposlenih ili njihovih predstavnika; shodno zakonskim zahtevima ili putem granskih sporazuma kojima se od entiteta zahteva da doprinesu nacionalnim, državnim, granskim ili drugim planovima za više poslodavaca; ili na osnovu neformalne prakse koja prouzrokuje nastanak izvedenih obaveza.

Uvažavajući karakteristike predmetnih otpremnina, za njihovo knjigovodstveno obuhvatanje su relevantne odredbe koje se odnose na Primanja po prestanku zaposlenja (planovi definisanih primanja).

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Kataru, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine su regulisane lokalnim Zakonom o radu kojim je definisan način obračuna i minimalna otpremnina, po kojem je Poslodavac dužan da pri prestanku zaposlenja isplati radniku

otpremninu u visini, za svaku godinu rada, od tronedeljne bazne plate (za zakonske svrhe se mesec računa uvek kao period od 30 dana); i

- Otpremnine su nasledive, u slučaju smrti poslodavac je dužan da u roku od 14 dana izdvoji sumu koja po ovom osnovu pripada preminulom i da je preda nadležnom Sudu na dalju nadležnost.

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Omanu, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine u Omanu su regulisane lokalnim zakonom o radu kojim je definisan način obračuna kao i minimalne otpremnine koje zaposlenom pripadaju, odnosno, za svaku godinu, za prve tri godine službe, zaposleno lice ima pravo na otpremninu računato na bazi od 15 dana godišnje, odnosno pola bazne mesečne plate, a posle navršene tri godine službe kod istog poslodavca na jednu celu baznu platu po svakoj navršenoj narednoj godini službe; i
- Otpremnine ne zastarevaju.

Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku

Rezervisanja za troškove u garantnom roku su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva i na osnovu prethodnog iskustva, i očekuje se da budu plativa u periodu manjem od 5 godina. Konačni iznos obaveze koja će se platiti može biti različit od one koja je rezervisana u zavisnosti od budućih razvoja događaja. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku u iznosu od 727.953 hiljade RSD su izvršena rezervisanja za troškove značajnih promena pozicija ugovora bez mogućnosti naplate dodatnih radova. U toku 2013. Sa iste pozicije je skinuta rezervacijija u visini od 123.952 hiljade RSD.

Ostala dugoročna rezvisanja

Ostala dugoročna rezervisanja se odnose na rezervisanja po osnovu sudskih sporova koji se vode protiv Grupe. Ostala rezervisanja su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji Ostala dugoročna rezervisanja stanje na dan 31.12.2013. godine je 23.675 hilj. RSD je u odnosu na stanje na dan 31.12.2012. 22.216 hilj RSD uvećano je samo za kursne razlike proistekle u 2013. Godini.

10.16. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	8.440	10.579
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica	9.053	9.890
Dobavljači – ostala povezana pravna lica	34.530	605
Dobavljači u zemlji	6.388	5.230
Dobavljači u inostranstvu	496.897	323.441
Ostale obaveze iz poslovanja		
Obaveze iz specifičnih poslova FIHTNER konzorcijumski partner	95.071	108.788
UKUPNO	650.379	458.533

Obaveze prema dobavljačima ne sadrže kamatu.

Obaveze prema dobavljačima na dan 31. decembra 2013 godine u iznosu od 496.897 hiljada RSD su izražene u stranoj valuti, uglavnom u Qatariskim rijalima.

Obaveze iz specifičnih poslova se najvećim delom odnose na obavezu prema partneru po ugovoru za Phasu VI I Phasu VII u Qataru (za retenš ne naplaćen i neplaćen partneru (u 2013. godini 95.071 hiljada RSD, a u 2012. godini 108.788 hiljada RSD).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrednost na dan bilansa stanja.

10.17. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	365.019	350.063
Obaveze po osnovu kamata i		

Energoprojekt Entel a.d.

troškova finansiranja		
Obaveze za dividende/učešće u dobitku	-	-
Obaveze prema zaposlenima	400	1.413
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora	55	60
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru	30	274
Ostale obaveze	8.054	6.211
UKUPNO	373.558	358.021

Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Grupi isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na neisplaćene dividende (razlog akcionari nisu otvorili račune za svoje hartije od vrednosti).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

10.18. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV	-	-
Obaveze za retenšn		
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	30.199	1.314
UKUPNO	30.199	1.314

Obaveze za PDV se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza je u Grupi izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak

Obaveze po osnovu poreza na dobitak	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveza za porez iz rezultata	482.929	495.035
UKUPNO	482.929	495.035

Obaveza za porez iz rezultata u kompaniji Qatar iznos od 482.929 hiljada RSD proističe iz obaveze za nepriznate troškove HO od strane lokalne poreske uprave.

10.20. Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Odložene poreske obaveze	14.366	12.280
Neto poreska sredstva/obaveze	14.366	12.280

Odložene poreske obaveze odnose se na revalorizaciju poslovne zgrade.

Odložene poreske obaveze koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Grupi određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Grupia će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Grupa priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Grupa, “povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava.

Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Grupe (10%).

10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2013 godine.

Društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2013 godine.

Od ukupno 40 *domaćih kupaca*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 39.563 hiljada RSD, usaglašeno je 39.563 hiljada RSD.

Sa *inostranim kupcima ino kompanija*, na dan 31.12.2013. godine nismo usaglašavali potraživanja.

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem:

- na dan 31.12.2013. godine i
- sa stanjem na dan 31.12.2013. godine.

Od ukupno primljenih 19 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 49.971 hiljada RSD, usaglašeno je 49.971 hiljada RSD.

10.22. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Grupa je u svojim konsolidovanim finansijskim izveštajima iskazao vanbilansnu aktivu i vanbilansnu pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Grupe, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljene garancije - zalog pokretnih stvari		
Primljene garancije		

Energoprojekt Entel a.d.

Svega		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo	6.823	6.173
Date garancije - devizni deo	738.313	884.274
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo	150.208	291.578
Date garancije		
Svega	895.344	1.182.025
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
Svega		
UKUPNO		

Entel je jamac ENERGOPROJEKT HOLDINGU za kredit kod fonada za razvoj republike Srbije u iznosu od 150.208 hilj. RSD (1.310 hilj. EUR-a).

Iznos od 738.313 hiljada RSD je iznos za date ponudbene garancije i za garancije za dobro izvršenje posla u kompanijama ENTELA u Qataru, Omanu i Emiratima.

11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE DOHA BANK

Zavisno pravno lice - kompanija „Energoprojekt Entel” Doha, Qatar ima pravo raspolaganja i plodouživanja na nepokretnosti, ukupne stambene površine 4.488 m², koje se nalaze na katastarskim parcelama broj 65582, 65583, 65584, 65585, 65586, 65587, 65588, 65589 i 65590 površine 10.736 m², u Dohi - Qatar, Zone 44, East Al Naija, Al Mumtaza Street Doha Qatar, a koja je u knjižnom vlasništvu lokalnog fizičkog lica.

Knjižni vlasnik je stavio hipoteku na imovinu u Doha banku po ugovoru broj 52973 kao kolateral na ime dobijanja ponudbenih i garancija za dobro izvršenje posla u korist Energoprojekt Entel Doha.

12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Matičnog i povezanih strana.

Sa aspekta **povezanih društva**, u sledeće dve tabele su prikazane transakcije koje rezultiraju iskazanim prihodom i rashodom u bilansu uspeha, i iskazanim obavezama i potraživanjima u bilansu stanja.

Struktura prihoda i rashoda od povezanih pravnih lica	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Prihodi</i>		
Prihod od prodaje		
Ostala poveza pravna lica		
• EP GARANT	83	178
• EP INDUSTRIJA	774	1.749
• EP VISOKOGRADNJA	797	2.549
• EP HIDROINŽENJERING	3.343	2.309
• EP ENERGNIGERIJA	26.599	18.508
• EP OPREMA	180.216	195.430
• EP HOLDING	610	1.479
• EP ARHITEKTURA I URBAN	891	537
• EP ENERGNODATA	28	124
• ENERGOPLAST	63.681	16.239
Svega	277.022	239.102
<i>Rashodi</i>		
• EP OPREMA	3	548
• EP HOLDING	90.561	92.494
• EP ENERGNODATA	7.126	5.215
• EP GARANT	293	272
• EP INDUSTRIJA	548	-
• EP ARHITEKTURA I URBAN	50	-
• EP VISOKOGRADNJA	4.220	431
• EP HIDROINŽENJERING	85	1.430
• EP ENERGNIGERIJA	42	158
Svega	102.928	107.897

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Potraživanja</i>		
Zavisna pravna lica		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	30.151	133
• EP ARHITEKTURA I URBAN	148	482
• EP GARANT	6	19
• EP VISOKOGRADNJA	256	922
• EP ENERGNIGERIJA	4.463	10.713
• EP INDUSTRIJA	395	418
• EP HIDROINŽENJERING	2.978	1.072
• EP ENERGDATA	-	11
• EP HOLDING	16	100
Svega	38.413	18.439
<i>Dugovanja</i>		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	30.151	-
• EP HOLDING	9.053	9.890
• EP ENERGDATA	167	511
• EP VISOKOGRADNJA	25	94
• EP ENERGNIGERIJA	1.205	1.640
• EP INDUSTRIJA	34.338	
Svega	74.939	12.135

Potraživanja od povezanih pravnih lica potiču od izvršenih usluga i dospevaju za 90 dana nakon datuma izvršenih usluga, nisu obezbeđena i nemaju kamatu).

13. SUDSKI SPOROVI

Društvo ima jedan sudski spor u Beogradu gde je tužilac fizičko lice. Predmet spora je Poništaj odluka skupštine akcionara tuženog o usvajanju godišnjih finansijskih izveštaja. Ishod spora je neizvestan.

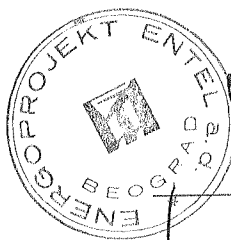
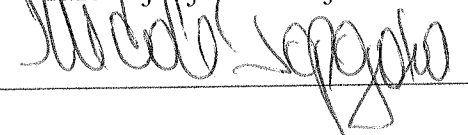
Društvo ima sudski spor u Qataru sa Ministarstvom finansija. Predmet su nepriznati konsultantski troškovi sa Head office, troškovi se odnose na 2008, 2009 i 2010. godina. Spor je u visini od 477.526 hiljada RSD.

14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

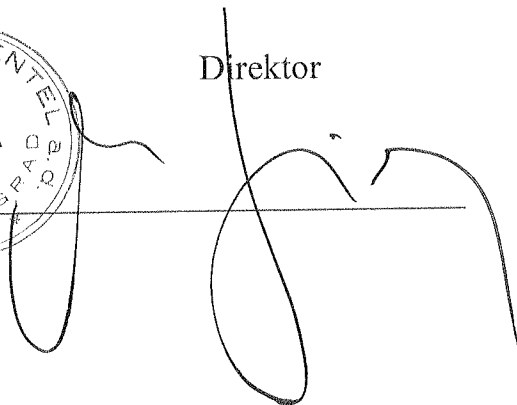
Nakon bilansa stanja nije bilo događaja koji bi bitnije uticali na verodostojnost iskazanih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

U Beogradu, 23.04.2014. godine

Lice odgovorno za
sastavljanje izveštaja

Direktor

2. IZJAVA O REVIZIJI

**ENERGOPROJEKT ENTEL a.d.
Beograd**

**Konsolidovani finansijski izveštaji
za 2013. godinu
i
Izveštaj nezavisnog**

SADRŽAJ

	Strana
IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA	1
KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI	
Konsolidovani bilans stanja	
Konsolidovani bilans uspeha	
Konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine	
Konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu	
Konsolidovani statistički aneks	
Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje	

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima privrednog društva "Energoprojekt Entel" a.d. Beograd

Izvršili smo reviziju priloženih konsolidovanih finansijskih izveštaja privrednog društva "Energoprojekt Entel" a.d. Beograd i njegovih zavisnih društava (zajedno u daljem tekstu "Grupa"), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2013. godine i odgovarajući konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o tokovima gotovine za godinu koja se završava na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje. Konsolidovani statistički aneks predstavlja sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Odgovornost rukovodstva za konsolidovane finansijske izveštaje

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za sastavljanje i istinito prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji, zasnovanim na Zakonu o računovodstvu ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 62/2013), kao i za one interne kontrole koje rukovodstvo odredi kao neophodne u pripremi konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled kriminalne radnje ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o ovim konsolidovanim finansijskim izveštajima na osnovu izvršene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih zahteva i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

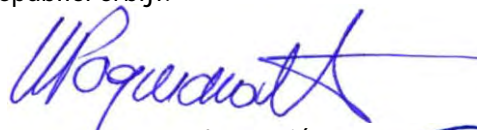
Revizija uključuje sprovođenje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Odabrani postupci su zasnovani na revizorskom prosuđivanju, uključujući procenu rizika postojanja materijalno značajnih pogrešnih iskaza u konsolidovanim finansijskim izveštajima, nastalih usled kriminalne radnje ili greške. Prilikom procene rizika, revizor sagledava interne kontrole relevantne za sastavljanje i istinito prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o delotvornosti internih kontrola pravnog lica. Revizija takođe uključuje ocenu adekvatnosti primenjenih računovodstvenih politika i opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da obezbeđuju osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, konsolidovani finansijski izveštaji prikazuju istinito i objektivno, po svim materijalno značajnim pitanjima, finansijsku poziciju Grupe na dan 31. decembra 2013. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srbiji.

Beograd, 24. april 2014. godine

Igor Radmanović
Ovlašćeni revizor

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3 Vrsta posla	19	20 21 22 23 24 25 26

Naziv **ENERGOPROJEKT ENTEL AD**

Sediste : **BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12**

BILANS STANJA - konsolidovani

7005024371498

na dan **31.12.2013. godine**

- u hiljadama dinara

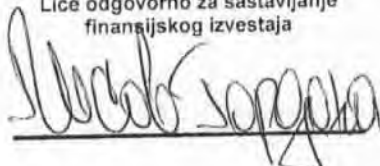
Grupa racuna, racun	P O Z I C I J A	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	AKTIVA				
	A. STALNA IMOVINA (002+003+004+005+009)	001		1243422	1092905
00	I. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	002			
012	II. GOODWILL	003			
01 bez 012	III. NEMATERIJALNA ULAGANJA	004	10.1	7770	10799
	IV. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOSKA SREDSTVA (006+007+008)	005	10.2	708008	451857
020, 022, 023, 026, 027(deo), 028(deo), 029	1. Nekretnine, postrojenja i oprema	006	10.2	706084	451857
024, 027(deo), 028(deo)	2. Investicione nekretnine	007	10.2	1924	0
021, 025, 027(deo), 028(deo)	3. Bioloska sredstva	008			
	V. DUGOROCNI FINANSIJSKI PLASMANI (010+011)	009	10.3	527644	630249
030 do 032, 039(deo)	1. Ucesca u kapitalu	010	10.3	93254	85583
033 do 038, 039(deo) minus 037	2. Ostali dugorocni finansijski plasmani	011	10.3	434390	544666
	B. OBRтна IMOVINA (013+014+015)	012		3070378	2907959
10 do 13, 15	I. ZALIHE	013	10.4	7818	6396
14	II. STALNA SREDSTVA NAMENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	014			
	III. KRATKOROCNA POTRAZIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA (016+017+018+019+020)	015		3062560	2901563
20, 21 i 22, osim 223	1. Potrazivanja	016	10.5	1155128	798094
223	2. Potrazivanja za vise placen porez na dobitak	017		0	9505
23 minus 237	3. Kratkorocni finansijski plasmani	018	10.7	1230282	1478372
24	4. Gotovinski ekvivalenti i gotovina	019	10.8	531504	502041

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
27 28 osim 288	5. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgranicenja	020	10.9	145646	115551
288	V. ODLOZENA PORESKA SREDSTVA	021			
	G. POSLOVNA IMOVINA (001+012 +021)	022		4313800	4000864
29	D. GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA	023			
	Dj. UKUPNA AKTIVA (022+023)	024		4313800	4000864
88	E. VANBILANSNA AKTIVA	025	10.22	895344	1182025
	PASIVA				
	A.KAPITAL (102+103+104+105+106-107+108-109-110)	101	10.10	2022227	1816166
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	10.11	173166	173166
31	II. NEUPLACENI UPISANI KAPITAL	103			
32	III. REZERVE	104	10.12	23698	311635
330 331	IV. REVALORIZACIONE REZERVE	105	10.13	132160	114761
332	V. NEREALIZOVANI DOBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	106			
333	VI. NEREALIZOVANI GUBICI PO OSNOVU HARTIJA OD VREDNOSTI	107			
34	VII. NERASPOREDJENI DOBITAK	108	10.14	1693203	1216604
35	VIII. GUBITAK	109			
037 237	IX. OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE	110			
	B. DUGOROCNA REZERVISANJA I OBAVEZE (112+113+116)	111		2277207	2172418
40	I. DUGOROCNA REZERVISANJA	112	10.15	740142	859515
41	II. DUGOROCNE OBAVEZE (114+115)	113			
414, 415	1. Dugorocni krediti	114			
41 bez 414 415	2. Ostale dugorocne obaveze	115			
	III. KRATKOROCNE OBAVEZE (117+118+119+120+121+122)	116		1537065	1312903
42, osim 427	1. Kratkoročne finansijske obaveze	117			
427	2. Obaveze po osnovu sredstava namenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje se obustavlja	118			
43 44	3. Obaveze iz poslovanja	119	10.16	650379	458533
45 46	4. Ostale kratkorocne obaveze	120	10.17	373558	358021
47, 48 osim 481 49 osim 498	5. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgranicenja	121	10.18	30199	1314
481	6. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	122	10.19	482929	495035

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
498	V. ODLOZENE PORESKE OBAVEZE	123	10.20	14366	12280
	G. UKUPNA PASIVA (101+111 +123)	124		4313800	4000864
89	D. VANBILANSNA PASIVA	125	10.22	895344	1182025

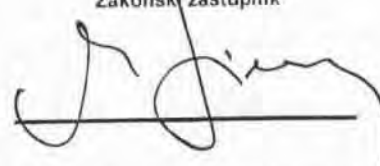
u BEOGRADU dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/06 , 5/07 , 119/08, 2/10, 101/12 , 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	[] [] [] [] [] [] Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	[] 19	[] [] [] [] [] [] [] 20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv: ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste: BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

BILANS USPEHA - konsolidovani

7005024371504

u period 01.01.2013 do 31.12.2013

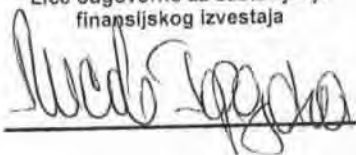
- u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	Iznos	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	A. PRIHODI I RASHODI IZ REDOVNOG POSLOVANJA				
	I. POSLOVNI PRIHODI (202+203+204-205+206)	201		3390316	3240390
60 61	1. Prihodi od prodaje	202	9.1	3390222	3240301
62	2. Prihodi od aktiviranja ucinaka i robe	203			
630	3. Povecanje vrednosti zaliha ucinaka	204			
631	4. Smanjenje vrednosti zaliha ucinaka	205			
64 65	5. Ostali poslovni prihodi	206	9.2	94	89
	II. POSLOVNI RASHODI (208 DO 212)	207		3137897	2928682
50	1. Nabavna vrednost prodate robe	208	9.3	3890	613
51	2. Troskovi materijala	209	9.4	86647	79580
52	3. Troskovi zarada, naknada zarada i ostali licni rashodi	210	9.5	1845154	1602473
54	4. Troskovi amortizacije i rezervisanja	211	9.6 i 9.7	76533	77246
53 55	5. Ostali poslovni rashodi	212	9.8 i 9.9	1125673	1168770
	III. POSLOVNI DOBITAK (201-207)	213		252419	311708
	IV. POSLOVNI GUBITAK (207-201)	214			
66	V. FINANSIJSKI PRIHODI	215	9.10	76886	121957
56	VI. FINANSIJSKI RASHODI	216	9.11	5753	24646
67 68	VII. OSTALI PRIHODI	217	9.12	118242	80897
57 58	VIII. OSTALI RASHODI	218	9.13	26273	16027
	IX. DOBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (213-214+ 215-216+217-218)	219		415521	473889
	X. GUBITAK IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRE OPOREZIVANJA (214-213- 215+216-217+218)	220			
69 - 59	XI. NETO DOBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	221	9.14	29251	0
59 - 69	XII. NETO GUBITAK POSLOVANJA KOJE SE OBUSTAVLJA	222	9.15	0	594

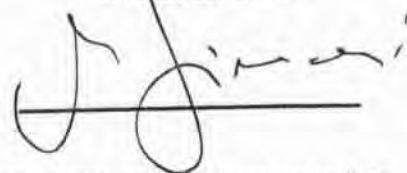
Grupa racuna, racun	POZICIJA	AOP	Napomena broj	I z n o s	
				Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
	B. DOBITAK PRE OPOREZIVANJA (219-220+221-222)	223	916	444772	473295
	V. GUBITAK PRE OPOREZIVANJA (220-219+222-221)	224			
	G. POREZ NA DOBITAK				
721	1. Poreski rashod perioda	225		17683	0
722	2. Odloženi poreski rashodi perioda	226		2232	4446
722	3. Odloženi poreski prihodi perioda	227			
723	D. Isplacena licna primanja poslodavcu	228			
	Dj. NETO DOBITAK (223- 224- 225- 226+ 227- 228)	229	917	424857	468849
	E. NETO GUBITAK (224- 223+ 225+ 226- 227 + 228)	230			
	A½. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA MANJINSKIM ULAGACIMA	231			
	Z. NETO DOBITAK KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATICNOG PRAVNOG LICA	232			
	I. ZARADA PO AKCIJI				
	1. Osnovna zarada po akciji	233	918	1006	1110
	2. Umanjenja (razvodnjena) zarada po akciji	234			

u Belogradu

dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv **ENERGOPROJEKT ENTEL AD**

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVESTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE - konsolidovani

7005024371511

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	3147977	3215210
1. Prodaja i primljeni avansi	302	3101775	3094221
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303	20833	10785
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	25369	110204
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	3005309	3329145
1. Isplate dobavljacima i dati avansi	306	1168055	1583950
2. Zarade, naknade zarada i ostali licni rashodi	307	1790352	1614647
3. Placene kamate	308	0	1
4. Porez na dobitak	309	2775	99066
5. Placanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	44127	31481
III. Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	142668	0
IV. Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (II -I)	312	0	113935
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	313	3313796	4532706
1. Prodaja akcija i udela (neto prilivi)	314		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloÅkih sredstava	315		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	316	3285917	4503855
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	317	23222	23196
5. Primljene dividende	318	4657	5655
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	319	3372494	4311692
1. Kupovina akcija i udela (neto odlivi)	320		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloÅkih sredstava	321	283233	134970
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	322	3089261	4176722
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (I - II)	323	0	221014
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (II - I)	324	58698	0

POZICIJA	AOP	Iznos	
		Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
V. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	325		
1. Uvecanje osnovnog kapitala	326		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti (neto prilivi)	327		
3. Ostale dugorocne i kratkorocne obaveze	328		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	329	169081	163989
1. Otkup sopstvenih akcija i udela	330		
2. Dugorocni i kratkorocni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	331		
3. Finansijski lizing	332		
4. Isplacene dividende	333	169081	163989
III. Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (I - II)	334		
IV. Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (II - I)	335	169081	163989
G. SVEGA PRILIVI GOTOVINE (301+313+325)	336	6461773	7747916
D. SVEGA ODLIVI GOTOVINE (305+319+329)	337	6546884	7804826
DJ. NETO PRILIVI GOTOVINE (336-337)	338		
E. NETO ODLIV GOTOVINE (337-336)	339	85111	56910
A½. GOTOVINA NA POCETKU OBRACUNSKOG PERIODA	340	502041	470307
Z. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	341	125432	125269
I. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERACUNA GOTOVINE	342	10858	36625
J. GOTOVINA NA KRAJU OBRACUNSKOG PERIODA (338-339+340+341-342)	343	531504	502041

u BEOGRADU dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izveštaja

Lucija Sopogka

Zakonski zastupnik

[Signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjiva pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	[] [] [] [] [] [] [] [] Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjiva Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	[] 19	[] [] [] [] [] [] [] [] 20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv : ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

IZVESTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU - konsolidovani

7005024371535

u periodu od 01.01.2013. do 31.12.2013. godine

- u hiljadama dinara

Red. br.	O P I S	AOP	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)		Ostali kapital (racun 309)		Neuplaceni upisani kapital (grupa 31)		Emisiona premija (racun 320)	
			AOP		AOP		AOP		AOP	
	1		2		3		4		5	
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	401	173166	414		427		440		
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	402		415		428		441		
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	403		416		429		442		
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	404	173166	417		430		443		
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	405		418		431		444		
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	406		419		432		445		
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	407	173166	420		433		446		
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	408		421		434		447		
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	409		422		435		448		
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	410	173166	423		436		449		
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	411		424		437		450		
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	412		425		438		451		
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	413	173166	426		439		452		

Red. br.	OPIS	AOP	Rezerve (racun 321, 322)	AOP	Revalorizacione rezerve (racuni 330 i 331)	AOP	Nerealizovani dobiti po osnovu hartija od vrednosti (racun 332)	AOP	Nerealizovani gubici po osnovu hartija od vrednosti (racun 333)
	1		6		7		8		9
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	453	311635	466	114761	479		492	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	454		467		480		493	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	455		468		481		494	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	456	311635	469	114761	482		495	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	457		470		483		496	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	458		471		484		497	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	459	311635	472	114761	485		498	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	460		473		486		499	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	461		474		487		500	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	462	311635	475	114761	488		501	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	463		476	17399	489		502	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	464	287937	477		490		503	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	465	23698	478	132160	491		504	

Red. br.	OPIS	AOP	Nerasporedjeni dobitak (grupa 34)	AOP	Gubitak do visine kapitala (grupa 35)	AOP	Otkupljene sopstvene akcije i udeli (racun 037,237)	AOP	Ukupno (kol.2+3+4+5+6+7+8-9+10-11-12)
	1		10		11		12		13
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	505	1216604	518		531		544	1816166
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	506		519		532		545	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	507		520		533		546	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	508	1216604	521		534		547	1816166
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	509		522		535		548	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	510		523		536		549	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	511	1216604	524		537		550	1816166
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	512		525		538		551	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	513		526		539		552	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	514	1216604	527		540		553	1816166
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	515	679779	528		541		554	839912
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	516	203180	529		542		555	633851
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	517	1693203	530		543		556	2022227

Red. br.	O P I S	AOP	Gubitak iznad visine kapitala (grupa 29)
	1		14
1	Stanje na dan 01.01. prethodne godine _____	557	
2	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - povecanje	558	
3	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u prethodnoj godini - smanjenje	559	
4	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. prethodne godine _____ (red.br. 1+2-3)	560	
5	Ukupna povecanja u prethodnoj godini	561	
6	Ukupna smanjenja u prethodnoj godini	562	
7	Stanje na dan 31.12. prethodne godine _____ (red.br. 4+5-6)	563	
8	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - povecanje	564	
9	Ispravka materijalno znacajnih gresaka i promena racunovodstvenih politika u tekucoj godini - smanjenje	565	
10	Korigovano pocetno stanje na dan 01.01. tekuce godine _____ (red.br. 7+8-9)	566	
11	Ukupna povecanja u tekucoj godini	567	
12	Ukupna smanjenja u tekucoj godini	568	
13	Stanje na dan 31.12. tekuce godine _____ (red.br. 10+11-12)	569	

u BEOGRADU dana 24.4. 2014. godine

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskog izvestaja

Slavica Spigona

Zakonski zastupnik

[Signature]

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br.114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

Popunjava pravno lice - preduzetnik		
07470975 Maticni broj	Sifra delatnosti	100389086 PIB
Popunjava Agencija za privredne registre		
850 1 2 3	19	20 21 22 23 24 25 26
Vrsta posla		

Naziv :ENERGOPROJEKT ENTEL AD

Sediste : BEOGRAD, BULEVAR MIHAJLA PUPINA 12

STATISTICKI ANEKS - konsolidovani

7005024371528

za 2013. godinu

I OPSTI PODACI O PRAVNOM LICU ODNOSNO PREDUZETNIKU

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Broj meseci poslovanja (oznaka od 1 do 12)	601	12	12
2. Oznaka za velicinu (oznaka od 1 do 4)	602	2	3
3. Oznaka za vlasnistvo (oznaka od 1 do 5)	603	2	2
4. Broj stranih (pravnih ili fizickih) lica koja imaju ucesce u kapitalu	604		
5. Prosecan broj zaposlenih na osnovu stanja krajem svakog meseca (ceo broj)	605	185	182

II BRUTO PROMENE NEMATERIJALNIH ULAGANJA I NEKRETNINA, POSTROJENJA, OPREME I BIOLOSKIH SREDSTAVA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto (kol. 4-5)
1	2	3	4	5	6
01	1. Nematerijalna ulaganja				
	1.1. Stanje na pocetku godine	606	25419	14620	10799
	1.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	607	1030	XXXXXXXXXXXX	1030
	1.3. Smanjenja u toku godine	608	4059	XXXXXXXXXXXX	4059
	1.4. Revalorizacija	609		XXXXXXXXXXXX	
	1.5. Stanje na kraju godine (606+607-608+609)	610	22390	14620	7770
02	2. Nekretnine, postrojenja, oprema i bioloska sredstva				
	2.1. Stanje na pocetku godine	611	642821	190964	451857
	2.2. Povecanja (nabavke) u toku godine	612	257211	XXXXXXXXXXXX	257211
	2.3. Smanjenja u toku godine	613	1060	XXXXXXXXXXXX	1060
	2.4. Revalorizacija	614		XXXXXXXXXXXX	
	2.5. Stanje na kraju godine (611+612-613+614)	615	898972	190964	708008

III STRUKTURA ZALIIHA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
10	1. Zalihe materijala	616		
11	2. Nedovrsena proizvodnja	617		
12	3. Gotovi proizvodi	618		
13	4. Roba	619		
14	5. Stalna sredstva namenjena prodaji	620		
15	6. Dati avansi	621	7818	6396
	7. SVEGA (616+617+618+619+620+621=013+014)	622	7818	6396

IV STRUKTURA OSNOVNOG KAPITALA

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
300	1. Akcijski kapital	623	173166	173166
	u tome : strani kapital	624		
301	2. Udell drustva sa ogranicenom odgovornoscu	625		
	u tome : strani kapital	626		
302	3. Ulozi clanova ortackog i komanditnog drustva	627		
	u tome : strani kapital	628		
303	4. Drzavni kapital	629		
304	5. Drustveni kapital	630		
305	6. Zadruzni udeli	631		
309	7. Ostali osnovni kapital	632		
30	SVEGA (623+625+627+629+630+631+632=102)	633	173166	173166

- broj akcija kao ceo broj

- iznosi u hiljadama dinara

V STRUKTURA AKCIJSKOG KAPITALA

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
	1. Obicne akcije			
	1.1. Broj obicnih akcija	634	422495	422495
deo 300	1.2. Nominalna vrednost obicnih akcija - ukupno	635	173166	173166
	2. Prioritetne akcije			
	2.1. Broj prioritetnih akcija	636		
deo 300	2.2. Nominalna vrednost prioritetnih akcija - ukupno	637		
300	3. SVEGA -nominalna vrednost akcija (635+637=623)	638	173166	173166

VI POTRAZIVANJE I OBAVEZE

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
20	1. Potrazivanja po osnovu prodaje (stanje na kraju godine 639 <= 016)	639	1153500	789137
43	2. Obaveze iz poslovanja (stanje na kraju godine 640 <= 119)	640	555308	390776
deo 228	3. Potrazivanja u toku godine od drustava za osiguranje za naknadu stete (dugovni promet bez pocetnog stanja)	641	4026	3928
27	4. Porez na dodatu vrednost - prehodni porez (godisnji iznos po poreskim prijavama)	642	34296	40412
43	5. Obaveze iz poslovanja (potrazni promet bez pocetnog stanja)	643	1749690	1514005
450	6. Obaveze za neto zarade i naknade zarada (potrazni promet bez pocetnog stanja)	644	1635300	1411010
451	7. Obaveze za porez na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	645	32743	30974
452	8. Obaveze za doprinose na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog (potrazni promet bez pocetnog stanja)	646	52452	47138
461, 462 i 723	9. Obaveze za dividende, ucesce u dobitku i licna primanja poslodavca (potrazni promet bez pocetnog stanja)	647	341459	330053
465	10. Obaveze prema fizickim licima za naknade po ugovorima (potrazni promet bez pocetnog stanja)	648	3908	5076
47	11. Obaveze za PDV (godisnji iznos po poreskim prijavama)	649	111116	87463
	12. Kontrolni zbir (od 639 do 649)	650	5673798	4649972

- Iznosi u hiljadama dinara

VII DRUGI TROSKOVI I RASHODI

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
513	1. Troškovi goriva i energije	651	47420	47981
520	2. Troškovi zarada i naknada zarada (bruto)	652	1720487	1486921
521	3. Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	653	49624	48310
522, 523, 524 i 525	4. Troškovi naknada fizickim licima (bruto) po osnovu ugovora	654	11634	12472
526	5. Troškovi naknada clanovima upravnog i nadzornog odbora (bruto)	655	1062	917
529	6. Ostali licni rashodi i naknade	656	62347	53853
53	7. Troškovi proizvodnih usluga	657	638544	691477
533, deo 540 i deo 525	8. Troškovi zakupnina	658	220442	222577
deo 533, deo 540 i deo 525	9. Troškovi zakupnina zemljišta	659		
536, 537	10. Troškovi istrazivanja i razvoja	660		
540	11. Troškovi amortizacije	661	36779	41704
552	12. Troškovi premija osiguranja	662	42813	26058
553	13. Troškovi platnog prometa	663	23605	19701

- iznosi u hiljadama dinara

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
554	14. Troškovi članarina	664	7752	8122
555	15. Troškovi poreza	665	20869	27288
556	16. Troškovi doprinosa	666	0	303
562	17. Rashodi kamata	667	52	73
deo 560, deo 561 i 562	18. Rashodi kamata i deo finansijskih rashoda	668	52	92
deo 560, deo 561 i deo 562	19. Rashodi kamata po kreditima od banaka i dfo	669		
deo 579	20. Rashodi za humanitarne, kulturne, zdravstvene, obrazovne, naučne i verske namene, za zaštitu čovekove sredine i za sportske namene	670	18286	12478
	21. Kontrolni zbir (od 651 do 670)	671	2901768	2700327

- iznosi u hiljadama dinara

VIII DRUGI PRIHODI

Grupa racuna, racun	OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5
60	1. Prihodi od prodaje robe	672	3890	613
640	2. Prihodi od premija, subvencija, dotacija, regresa, kompenzacija i povracaja poreskih dazbina	673		
641	3. Prihodi po osnovu uslovljenih donacija	674		
deo 650	4. Prihodi od zakupnina za zemljiste	675	94	89
651	5. Prihodi od članarina	676		
deo 660, deo 661, 662	6. Prihodi od kamata	677	24085	32962
deo 660, deo 661 i deo 662	7. Prihodi od kamata po racunima i depozitima u bankama i ostalim finansijskim organizacijama	678	21695	32115
deo 660, deo 661 i deo 669	8. Prihodi na osnovu dividendi i ucesca u dobitku	679	8290	10626
	9. Kontrolni zbir (672 do 679)	680	58054	76405

- iznosi u hiljadama dinara

IX OSTALI PODACI

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Obaveze za akcize (prema godisnjem obracunu akciza)	681		
2. Obracunate carine i druge uvozne dazbine (ukupan godisnji iznos prema obracunu)	682		
3. Kapitalne subvencije i druga drzavna dodeljivanja za izgradnju i nabavku osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja	683		
4. Drzavna dodeljivanja za premije, regres i pokrince tekucih troškova poslovanja	684		
5. Ostala drzavna dodeljivanja	685		
6. Primljene donacije iz inostranstva i druga bespovratna sredstva u novcu ili naturi od inostranih pravnih i fizickih lica	686		
7. Licna primanja preduzetnika iz neto dobitka (popunjavaju samo preduzetnici)	687		
8. Kontrolni zbir (od 681 do 687)	688		

X RAZGRANIČENI NEGATIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

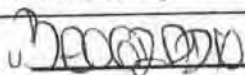
- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	689		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	690		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	691		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	692		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	693		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	694		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	695		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	696		

XI RAZGRANIČENI POZITIVNI NETO EFEKTI UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE I KURSNIH RAZLIKA

- iznosi u hiljadama dinara

OPIS	AOP	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4
1. Početno stanje razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	697		
2. Razgraničeni neto efekat ugovorene valutne klauzule	698		
3. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule	699		
4. Preostali iznos razgraničenog neto efekta ugovorene valutne klauzule (red. br. 1 + red. br. 2 - red. br. 3)	700		
5. Početno stanje razgraničenog neto efekta kursnih razlika	701		
6. Razgraničeni neto efekat kursnih razlika	702		
7. Srazmerni deo ukinutog razgraničenog neto efekta kursnih razlika	703		
8. Preostali iznos razgraničenog neto efekta kursnih razlika (red.br. 5 + red.br. 6 - red.br. 7)	704		

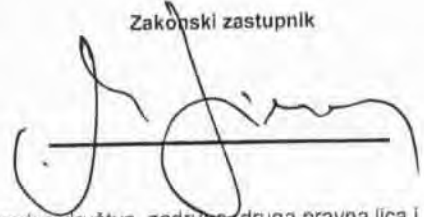

dana 24. 2014. godine

 Lice odgovorno za sastavljanje
 finansijskog izveštaja

Zakonski zastupnik

Obrazac propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS", br. 114/06, 5/07, 119/08, 2/10, 101/12, 118/12 i 3/2014)

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE
IZVEŠTAJE
ZA 2013. GODINU**

Beograd, 2014. godine

SADRŽAJ

1. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU	5
2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA	7
3. VLASNIČKA STRUKTURA	7
4. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA	7
5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA.....	12
6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA	11
7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA	13
7.1. Procenjivanje	14
7.2. Efekti kurseva stranih valuta	15
7.3. Prihodi	16
7.4. Rashodi.....	16
7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja	17
7.6. Porez na dobitak	17
7.7. Nematerijalna ulaganja.....	19
7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	20
7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	21
7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme.....	22
7.11. Investicione nekretnine.....	23
7.12. Zalihe	24

7.13. Finansijski instrumenti	25
7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti.....	28
7.15. Kratkoročna potraživanja	28
7.16. Finansijski plasmani.....	29
7.17. Obaveze.....	30
7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina.....	31
7.19. Naknade zaposlenima.....	33
8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U DRUŠTVU	34
8.1. Kreditni rizik	36
8.2. Tržišni rizik	38
8.3. Rizik likvidnosti	40
8.4. Upravljanje rizikom kapitala	41
9. BILANS USPEHA.....	43
9.1. Prihodi od prodaje	43
9.2. Ostali poslovni prihodi	44
9.3. Nabavna vrednost prodate robe	44
9.4. Troškovi materijala	45
9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	45
9.6. Troškovi amortizacije	46
9.7. Troškovi rezervisanja	47
9.8. Troškovi proizvodnih usluga	47
9.9. Nematerijalni troškovi.....	49
9.10. Finansijski prihodi.....	50
9.11. Finansijski rashodi.....	51
9.12. Ostali prihodi.....	52
9.13. Ostali rashodi.....	53
9.14. Neto dobitak poslovanja.....	54
9.15. Neto gubitak poslovanja.....	54
9.16. Dobitak pre oporezivanja	54
9.17. Porez na dobitak i neto dobitak	55
9.18. Neto dobitak po akciji	55
10. BILANS STANJA	56
10.1. Nematerijalna ulaganja.....	56
10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema.....	57
10.3. Dugoročni finansijski plasmani	58

10.4. Zalihe i dati avansi	59
10.5. Potraživanja	59
10.6. Potraživanja za više plaćen porez	59
10.7. Kratkoročni konsolidovani finansijski plasmani	60
10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti	60
10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja	60
10.10. Promene na kapitalu	62
10.11. Osnovni kapital	63
10.12. Rezerve	63
10.13. Revalorizacione rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po po osnovu harija od vrednosti raspoloživih za prodaju	64
10.14. Neraspoređeni dobitak	64
10.15. Dugoročna rezervisanja	65
10.16. Obaveze iz poslovanja	70
10.17. Ostale kratkoročne obaveze	70
10.18. Obaveze po osnovu PDV, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	71
10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak	72
10.20. Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	72
10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza	72
10.22. Vanbilansna aktiva i pasiva	73
11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE	74
12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA	75
13. SUDSKI SPOROVİ	76
14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA	77

1.OSNOVNI PODACI O ENERGOPROJEKT ENTEL A.D., BEOGRAD (u daljem tekstu “Matično društvo“)

Opšti podaci o matičnom Društvu

<i>Sedište</i>	Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12
<i>Matični broj</i>	07470975
<i>Šifra i naziv delatnosti</i>	7112
<i>Poreski identifikacioni broj</i>	100389086

Relevantne pravne činjenice vezane za istorijat Matičnog Grupe su sledeće:

Matično društvo je osnovano 1990. kao posebno pravno lice, upisano je u registar kod Trgovinskog suda u Beogradu, na registarskom uložku broj 1-4706-00, rešenjem Fi-425/90 od 12.01.1990. i upisano je kao Deoničko društvo za projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema “ENERGOPROJEKT ENTEL” sa potpunom odgovornošću Beograd. Na osnovu Odluke o izdavanju internih deonica i Odluke o promeni statusa od 13.juna 1991. godine kao deoničko društvo. Rešenjem IV.Fi.12129/02 od 28. 11.2002. Matično društvo posluje kao akcionarsko društvo.

Registrovano je kod Trgovinskog suda u Beogradu, registarski uložak br. 1-4703-00. Registrovano je i kod Agencije za privredne registre, Registar privrednih društava broj BD 8049 od 29.3.2005. godine.

Privatizacija Matičnog društva je započeta po starim zakonima važećim u doba SFRJ i na osnovu zaključenog Sporazuma o promenama u sistemu Energoprojekt kada su organizovana deonička društva. U toku 1991. god. na osnovu Zakona o izmenama i dopunama Zakona o prometu i raspolaganju društvenim kapitalom doneta je odluka o izdavanju internih deonica nakon čega je u odgovarajući registar društvo upisano kao mešovito deoničko društvo.

Kasnija privatizacija društva vršena je krajem 2000.g. i završila se 2001.g. po Zakonu o svojinskoj transformaciji - sticanje akcija po osnovu upisa - prvi krug.

Ministarstvo za privredu i privatizaciju u postupku zakonitosti i postupka svojinske transformacije, na osnovu Zakona o privatizaciji verifikovala je sproveden postupak privatizacije i po dobijanju Rešenja, na osnovu Zakona o preduzećima upisano je u odgovarajući registar kao akcionarsko društvo s tim

što je jedan deo kapitala izražen u akcijama prenet Fondu PIO a preostali deo prenet je Akcijskom fondu. EP Holding je bio većinski vlasnik sa 51%.

Krajem 2006. završen je postupak konverzije tako što je jedan broj akcionara (fizička lica, Fond PIO i Akcijski fond) zamenio svoje akcije sa akcijama EP Holdinga tako da je EP Holding po osnovu izvršene konverzije stekao vlasništvo od 86,26% .

Shodno registraciji u Agenciji za Privredne registre, osnovna delatnost Matičnog društva je projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, nuklearnih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema.

Matično društvo je društvo koje sa tri zavisna društava:

- kompanija ENERGOPROJEKT QATAR
- kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C
- kompanija ENERGO CONSULT UAE

- čini **grupaciju (u daljem tekstu “Grupa“)**:
 - Energoprojekt Entel

Procenat vlasništva Matičnog društva u navedenim zavisnim društvima je prikazan u narednoj tabeli.

<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>	
kompanija ENERGOPROJEKT QATAR	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C	<i>100 % vlasništva</i>
kompanija ENERGO CONSULT UAE	<i>100 % vlasništva</i>

Matično društvo je, shodno kriterijumima preciziranim Zakonom o računovodstvu i reviziji, razvrstano u **srednje pravno lice**.

U Grupi je **prosečan broj zaposlenih radnika**, na osnovu stanja krajem svakom meseca, iznosio:

- 2013. godine 182 i
- 2012. godine: 191 radnika.

Godišnji konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji koji su predmet ovih Napomena su **Konsolidovani Finansijski izveštaji Grupe** i odobreni su od strane ODBORA DIREKTORA ENERGOPROJEKT ENTEL-a dana

17.04.2013. godine. Odobreni konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji mogu naknadno biti izmenjeni u skladu sa važećim propisima.

2. UPRAVLJAČKA STRUKTURA

Ključni rukovodeći kadar Matičnog društva u 2013. godini sačinjavala su sledeća lica:

MLADEN SIMOVIĆ	direktor
GORDANA LIŠOV	Izvršni direktora za finansije, računovodstvo
JAROSLAV UROŠEVIĆ	Izvršni direktor za realizaciju projekta,
JELICA JERKOVIĆ	Direktor za plan, analizu i opšte poslove

3. VLASNIČKA STRUKTURA

Matično društvo je u većinskom vlasništvu Energoprojekt Holding a.d. sa 86,26% dok ostatak čine mali akcionari sa 12,14% druga pravna lica sa 0,96% i Kastodi račun sa 0,64%.

4. OSNOV ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

U Republici Srbiji je Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013) osnovni pravni akt kojim se preciziraju različita pitanja vezana za obavljanje računovodstvenih aktivnosti.

Prelaznim odredbama Zakona o računovodstvu je predviđeno da se Konsolidovani Finansijski izveštaji za 2013. godinu sastavljaju u skladu sa odredbama prethodnog Zakona o računovodstvu i reviziji ("Službeni glasnik RS", br. 46/2006, 111/2009 i 99/2011 – u daljem tekstu: prethodni Zakon). Prethodnim Zakonom je predviđeno da su pravna lica i preduzetnici dužni da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje vrše u skladu sa:

- zakonskom regulativom;
- profesionalnoj regulativom; i
- internoj regulativom.

Pod **zakonskom regulativom** se podrazumevaju zakoni i podzakonski propisi doneti za izvršavanje zakona.

Pri izradi konsolidovnihi finansijskih izveštaja Društva, između ostalih, uvaženi su sledeći zakoni i podzakonski propisi:

Zakon o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013);

Prethodni Zakon o računovodstvu i reviziji (»Službeni glasnik RS« broj 46/2006, 111/2009 i 99/2011);

Zakon o porezu na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 25/2001, 80/2002, 43/2003, 84/2004, 18/2010, 101/2011 i 119/2012, 47/2013 i 108/2013);

Zakon o porezu na dodatu vrednost (»Službeni glasnik RS« broj 84/2004, 86/2004, 61/2005, 61/2007, 93/2012, 108/2013 i 6/2014);

Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovnihi finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12);

Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« broj 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010, 3/2011 i 101/2012);

Pravilnik o izmenama i dopunama pravilnika o Kontnom okviru za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike (»Službeni glasnik RS« 114/2006, 119/2008, 9/2009, 4/2010 i 3/2011 i 101/2012);

Pravilnik o sadržaju poreskog bilansa i drugim pitanjima od značaja za način utvrđivanja poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010, 8/2011, 13/2012 i 8/2013 i 20/2014);

Pravilnik o sadržaju poreske prijave za obračun poreza na dobit pravnih lica (»Službeni glasnik RS« broj 99/2010 i 8/2013);

Pravilnik o načinu razvrstavanja stalnih sredstava po grupama i načinu utvrđivanja amortizacije za poreske svrhe (»Službeni glasnik RS« broj 116/2004 i 99/2010).

Pravilnik o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 61/2013),

Pravilnik o izmenama i dopunama Pravilnika o transfernim cenama i metodama koje se po principu „van dohvata ruke“ primenjuju kod utvrđivanja cene transakcija među povezanim licima (»Službeni glasnik RS« broj 8/2014).

Profesionalna regulativa se prvenstveno odnosi na:

Okvir za pripremanje i prezentaciju konsolidovanih finansijskih izveštaja (u nastavku: Okvir),

Međunarodne računovodstvene standarde (u nastavku: MRS),

Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja (u nastavku: MSFI) i

Tumačenja koje je doneo Komitet za tumačenje međunarodnog finansijskog izveštavanja.

Rešenjem Ministra finansija Republike Srbije, objavljenom u »Službenom glasniku RS«, br. 77/2010 od 25. oktobra 2010. godine, utvrđeni su prevodi osnovnih tekstova MRS i MSFI koje čine MRS, odnosno MSFI izdati od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde do 1. januara 2009. godine, kao i tumačenja izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda do 1. januara 2009. godine, u obliku u kojem su izdati, odnosno usvojeni.

Napominjemo da u pojedinim slučajevima, pri izradi konsolidovanih finansijskih izveštaja Društva, nisu u potpunosti uvažene sve relevantne odredbe MRS/MSFI i Tumačenja. Razlozi za iznetu konstataciju su prvenstveno posledica nepotpune usaglašenosti, s jedne strane, zakonske regulative, a sa druge strane, profesionalne regulative. Otuda, kako je zakonska regulativa u predmetnom kontekstu primarna, Konsolidovani Finansijski izveštaji u pojedinim aspektima odstupaju od profesionalne regulative.

Računovodstveni propisi Republike Srbije, a time i prezentovani Konsolidovani Finansijski izveštaji Društva, odstupaju od MSFI u sledećem:

Konsolidovani Finansijski izveštaji se u Republici Srbiji za 2013. godinu, shodno Zakonu o računovodstvu (»Službeni glasnik RS« broj 62/2013)

prikazuju u formatu propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovanih finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike ("Službeni glasnik RS" broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12), koji odstupa od prezentacije i naziva pojedinih konsolidovanih finansijskih izveštaja opšte namene, kao i od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa Revidirani MRS 1 - „Prezentacija finansijskih izveštaja“; i

Vanbilansna sredstva i vanbilansne obaveze su prikazana na obrascu bilansa stanja, a ove stavke, po profesionalnoj regulativi, ne predstavljaju ni sredstva ni obaveze Društva.

Pored navedenog, odstupanja nastaju i kao posledica vremenske razlike između objavljivanja Standarda i Tumačenja, koja su podložna kontinuiranim promenama, i momenta kada ti Standardi i Tumačenja postanu važeći u Republici Srbiji. Tako, na primer, odstupanja od profesionalne regulative nastaju kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja, koji su stupili na snagu, još nisu u Republici Srbiji zvanično prevedeni i usvojeni; kao posledica toga što objavljeni Standardi i Tumačenja još nisu stupili na snagu; ili kao posledica drugih razloga na koje Društvo nema mogućnost uticaja.

Od pravnih akata koji predstavljaju internu regulativu Društva, pri sastavljanju konsolidovanih finansijskih izveštaja korišćeni su aktuelni Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva, koji je donet 22.10.2012. godine od strane Izvršnog odbora Društva i Pravilnik o izmena pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva br. 10 od 21.01.2013. godine. Pored navedenog, korišćena su i druga interna akta Društva, kao što je, na primer, Kolektivni ugovor Društva.

Konsolidovani Finansijski izveštaji Društva za 2013. godinu prikazani su u formi i sadržini koja je precizirana Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca konsolidovanih finansijskih izveštaja za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike («Službeni glasnik RS» broj 114/2006, 5/2007, 119/2008, 2/2010, 101/12 i 118/12). Ovim Pravilnikom je, pored ostalog, propisana sadržina pozicija u obrascima Bilansa stanja, Bilansa uspeha, Izveštaja o tokovima gotovine, Izveštaja o promenama na kapitalu, Napomena uz finansijske izveštaje i Statističkog aneksa za privredna društva, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike koji poslovne knjige vode po sistemu dvojnog knjigovodstva.

Pravilnikom je, takođe, precizirano da se podaci u Bilansu stanja, Bilansu uspeha, Izveštaju o tokovima gotovine, Izveštaju o promenama na kapitalu i Statističkom aneksu upisuju u hiljadama dinara, a da se broj zaposlenih radnika upisuje u celom broju, što je uvaženo i u objašnjenjima prezentovanim kroz ove Napomene.

5. RAČUNOVODSTVENA NAČELA

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe uvažena su sledeća načela:

- Načelo stalnosti,
- Načelo doslednosti,
- Načelo opreznosti,
- Načelo suštine iznad forme,
- Načelo uzročnosti prihoda i rashoda i
- Načelo pojedinačnog procenjivanja.

Uvažavanjem **načela stalnosti**, konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji se sastavljaju pod pretpostavkom da imovinski, konsolidovani finansijski i prinosni položaj Grupe, kao i ekonomska politika zemlje i ekonomske prilike u okruženju, omogućavaju poslovanje u neograničeno dugom roku („*Going Concern*“ princip).

Načelo doslednosti podrazumeva da se način procenjivanja stanja i promena na imovini, obavezama, kapitalu, приходima, rashodima i rezultatu poslovanja, to jest da se način procenjivanja bilansnih pozicija Grupe, ne menja u dužem vremenskom razdoblju. Ako, na primer, zbog usaglašavanja sa zakonskom i profesionalnom regulativom, do promene ipak dođe, obrazlaže se razlog promene, a efekat promene se iskazuje shodno zahtevima iz profesionalne regulative vezanim za promenu načina procenjivanja.

Načelo opreznosti podrazumeva uključivanje određenog nivoa opreza pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe, koje treba da rezultira da imovina i prihodi nisu precenjeni, a da obaveze i troškovi nisu potcenjeni. Međutim, uvažavanje načela opreznosti ne treba razumeti na način svesnog, nerealnog umanjenja prihoda i kapitala Grupe; to jest svesnog, nerealnog uvećanja rashoda i obaveza Grupe. Naime, u Okviru za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja je potencirano da uvažavanje načela opreznosti ne sme da ima za posledicu značajno stvaranje

skrivenih rezervi, namerno umanjeње imovine ili prihoda, ili namerno preuveličavanje obaveza ili troškova, jer u tom slučaju konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Načelo **suština iznad forme** podrazumeva da pri evidentiranju transakcija Grupe, a time, posledično, i pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja, računovodstveno obuhvatanje treba da se vrši u skladu sa suštinom transakcija i njihovom ekonomskom realnošću, a ne samo na osnovu njihovog pravnog oblika.

Uvažavanjem **načela uzročnosti prihoda i rashoda**, priznavanje efekata transakcija i drugih događaja u Grupi nije vezano za momenat kada se gotovina ili gotovinski ekvivalenti, po osnovu tih transakcija i događaja, prime ili isplate, već se vezuju za momenat kada se dogode. Takvim pristupom omogućeno je da se korisnici konsolidovanog finansijskog izveštaja ne informišu samo o prošlim transakcijama Grupe koje su prouzrokovale isplatu i primanja gotovine, već i o obavezama Grupe da isplati gotovinu u budućnosti, kao i o resursima koji predstavljaju gotovinu koje će Grupa primiti u budućnosti. Drugim rečima, uvažavanjem načela uzročnosti prihoda i rashoda obezbeđuje se informisanje o prošlim transakcijama i drugim događajima na način koji je najupotrebljiviji za korisnike pri donošenju ekonomskih odluka.

Načelo **pojedinačnog procenjivanja** podrazumeva da eventualna grupna procenjivanja različitih bilansnih pozicija Grupe (na primer, imovine ili obaveza), radi racionalizacije, proističu iz njihovog pojedinačnog procenjivanja.

6. GREŠKE IZ PRETHODNOG PERIODA, MATERIJALNOST GREŠKE I KOREKCIJA POČETNOG STANJA

Greške iz prethodnog perioda su izostavljeni ili pogrešno iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja Grupe za jedan ili više perioda koji proizilaze iz neupotrebljavanja ili pogrešne upotrebe pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji za date periode bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu dobijene i uzete u obzir pri sastavljanju i prezentaciji tih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Materijalno značajna greška otkrivena u tekućem periodu, koja se odnosi na prethodni period je ona greška koja ima značajan uticaj na konsolidovane finansijske izveštaje jednog ili više prethodnih perioda i zbog koje se ti konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji ne mogu više smatrati pouzdanim.

Grupa vrši retrospektivnu korekciju *materijalno značajnih grešaka* u prvom setu konsolidovanog finansijskog izveštaja odobrenom za objavljivanje nakon otkrivanja tih grešaka, tako što će prepraviti uporedne iznose za prezentovan(e) raniji(e) period(e) u kojem(ima) su se greške dogodile; ili, ako se greška dogodila pre najranijeg prezentovanog prethodnog perioda, prepraviti početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji prezentovani prethodni period.

Ako je neizvodljivo utvrditi efekat greške iz određenog perioda na uporedne informacije za jedan ili više prezentovanih prethodnih perioda, privredno društvo-grupa prepravlja početna stanja sredstava, obaveza i kapitala za najraniji period za koji je retrospektivno prepravljanje podataka izvodljivo (što može biti tekući period).

Naknadno *ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne* ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kojem su greške identifikovane.

Materijalnost greške se procenjuje shodno relevantnim odredbama iz Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, po kojima materijalnost implicira da izostavljanje, ili pogrešno knjigovodstveno evidentiranje poslovne transakcije, može uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu konsolidovanog finansijskog izveštaja. U Grupi će se materijalnost određivati shodno visini greške u odnosu na ukupni prihod. Materijalno značajna greška smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosu sa ostalim greškama **veća od 1,5% ostvarenog ukupnog prihoda Grupe u prethodnoj godini.**

7. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primenjene za sastavljanje ovih konsolidovanih konsolidovanih finansijskih izveštaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

Značajne računovodstvene politike primenjene na konsolidovane finansijske izveštaje koji su predmet ovih Napomena, a koje su izložene u nastavku, prvenstveno su zasnovane na Pravilniku o računovodstvu i računovodstvenim politikama Grupe. Ako pojedini knjigovodstveni aspekti nisu jasno precizirani Pravilnikom, primenjene računovodstvene politike su zasnovane na važećoj zakonskoj, profesionalnoj i internoj regulativi.

Od opštih podataka napominjemo da je, u skladu sa MRS 21, **funkcionalna valuta i valuta za prezentaciju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe** dinar. Pored podataka za tekuću godinu, u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe su kao **uporedni podaci** iskazani podaci iz konsolidovanog finansijskog izveštaja za 2012. godinu.

Pri sastavljanju konsolidovanog finansijskog izveštaja uvažene su relevantne odredbe MRS 10, koje se odnose na događaje koji nastaju od datuma bilansa stanja do datuma kada su konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji odobreni za objavljivanje. Preciznije, **za efekte događaja koji pružaju dokaz o okolnostima koje su postojale na datum bilansa stanja**, korigovani su već priznati iznosi u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, kako bi se odrazili korektivni događaji posle bilansa stanja; a **za efekte događaja koji ukazuju na okolnosti koje su nastale posle datuma bilansa stanja**, nisu vršene korekcije priznatih iznosa, već se, u slučaju da ih je bilo, u ovim Napomenama vrši obelodanjivanje prirode događaja i procena njihovih konsolidovanog finansijskog efekata.

7.1. Procenjivanje

Sastavljanje i prikazivanje konsolidovanog finansijskog izveštaja, u skladu, kako sa zahtevima profesionalne regulative, tako i sa zahtevima važeće zakonske regulative u Republici Srbiji, zahteva od rukovodstva Grupe korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki. Iako se, razumljivo, stvarni budući rezultati mogu razlikovati, procene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na datum bilansa stanja.

Najznačajnije procene se odnose na utvrđivanje obezvređenja finansijske i nefinansijske imovine, priznavanje odloženih poreskih sredstava i obaveza, utvrđivanje rezervisanja za garancije, garantni rok i definisanje pretpostavki neophodnih za aktuarski obračun dugoročnih naknada zaposlenima po osnovu otpremnina.

U kontekstu procenjivanja, poslovna politika Grupe je, ako se fer vrednost značajno razlikuje od knjigovodstvene, da obelodani informacije o **fer (pravičnoj) vrednosti** aktive i pasive. U Republici Srbiji je čest problem sa

pouzdanom procenom fer vrednosti aktive i pasive usled nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta, nedostatka stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje, na primer, finansijske aktive i pasive, i zbog toga što tržišne informacije nisu uvek raspoložive. I pored navedenog, ova problematika u Grupi nije zanemarena, već rukovodstvo vrši kontinuirane procene, uvažavajući rizike, i kada se proceni da je nadoknativa (fer ili upotrebna) vrednost sredstava u poslovnim knjigama Grupe precenjena, vrši se ispravka vrednosti.

7.2. Efekti kurseva stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti, pri početnom priznavanju, evidentiraju se u dinarskoj protivvrednosti, primenom zvaničnog srednjeg kursa koji važi na dan transakcije.

Shodno odredbama MRS 21 - Efekti promene deviznih kurseva, na svaki datum bilansa stanja se monetarne stavke u stranoj valuti (devizna sredstva, potraživanja i obaveze) preračunavaju primenom važećeg kursa, to jest zvaničnog srednjeg kursa na datum bilansa stanja.

Kursne razlike nastale po osnovu transakcija u stranoj valuti (osim za kursne razlike nastale na monetarnim stavkama koje čine deo neto investicija Grupe u inostrano poslovanje, a koje se obuhvataju shodno zahtevima iz MRS 21) se priznaju kao prihod ili rashod Grupe u periodu u kojem su kursne razlike nastale.

Zvanični srednji kursevi Narodne banke Srbije na dan bilansa stanja, za strane valute koje su korišćene za preračunavanje monetarnih stavki stranih valuta u dinarsku protivvrednost, su prikazane u narednoj tabeli.

Zvanični srednji kurs Narodne banke Srbije

<i>Valuta</i>	<i>31.12.2013.</i>	<i>31.12.2012.</i>
	<i>Iznos u dinarima</i>	
1 EUR	114,6421	113,7183
1 USD	83,1282	86,1763
1 QR	22,8374	23,6748
1 AED	22,6325	23,4587
1 OR	215,9028	223,9980

7.3. Prihodi

U okviru **poslovnih prihoda** najznačajniji su prihodi od prodaje roba, proizvoda i usluga, a kao ostali prihodi mogu da se jave: prihodi od aktiviranja učinaka i robe, povećanje vrednosti zaliha nedovršenih i gotovih proizvoda i nedovršenih usluga (ako je tokom godine došlo do smanjenja navedenih zaliha, za iznos smanjenja se umanjuje ukupan poslovni prihod), prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.; i drugi poslovni prihodi.

Prihodi od prodaje proizvoda i robe se priznaju kada su kumulativno zadovoljeni sledeći uslovi: Grupa je na kupca prenelo značajne rizike i koristi od vlasništva nad proizvodom i robom, Grupa ne zadržava učešće u upravljanju prodatim proizvodom i robom u meri koja se uobičajeno povezuje sa vlasništvom, niti zadržava kontrolu nad prodatim proizvodom i robom; iznos prihoda se može pouzdano izmeriti, verovatan je priliv ekonomske koristi u Grupi povezane sa tom transakcijom i troškovi koji su nastali ili će nastati u datoj transakciji se mogu pouzdano izmeriti.

Prihodi od pružanja usluga, shodno relevantnim odredbama MRS 18 - Prihodi, *prihod povezan sa određenom transakcijom se priznaje prema stepenu dovršenosti te transakcije na datum bilansa. Rezultat transakcije se može pouzdano proceniti: kada se iznos prihoda može pouzdano odmeriti, kada je verovatan priliv ekonomskih koristi vezanih za tu transakciju u Grupi, kada se stepen dovršenosti te transakcije na datum bilansa stanja može pouzdano odmeriti i kada troškovi nastali zbog te transakcije i troškovi završavanja transakcije mogu pouzdano da se odmere.*

Finansijski prihodi obuhvataju finansijske prihode od zavisnih i drugih povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, prihode od kamata i druge oblike konsolidovanog finansijskog prihoda.

U okviru **ostalih prihoda**, pored drugih ostalih prihoda, iskazuju se *dobici* koji mogu, ali ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Dobici uključuju, na primer, dobitke od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme; po većoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu prodaje, kao i prihode ostvarene od kupovine nekretnina, postrojenja i opreme; po manjoj vrednosti od knjigovodstvene u momentu kupovine.

7.4. Rashodi

Rashodi predstavljaju odlive ekonomskih koristi tokom datog perioda koji rezultira smanjenjem kapitala Grupe, osim smanjenja koji se odnosi na

raspodelu dobiti vlasnicima ili smanjenja koje je posledica povlačenja iz poslovanja dela kapitala od strane vlasnika. Rashodi se odražavaju kroz odliv sredstava, smanjenje vrednosti sredstava ili povećanje obaveza.

Rashodi obuhvataju poslovne rashode, finansijske rashode i ostale rashode (uključujući i rashode po osnovu obezvređenja imovine).

U **okviru poslovnih rashoda** iskazuje se: nabavna vrednost prodate robe, troškovi materijala, troškovi zarada, troškovi proizvodnih usluga, nematerijalni troškovi, troškovi amortizacije i rezervisanja i dr.

Konsolidovani finansijski rashodi obuhvataju finansijske rashode od povezanih pravnih lica, pozitivne kursne razlike, rashode kamata i druge finansijske rashode.

U okviru ostalih rashoda, pored drugih ostalih rashoda, iskazuju se i gubici koji mogu, ali ne moraju, da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Grupe. Gubici (na primer, manjkovi ili gubici nastali prodajom sredstava po nižoj vrednosti od knjigovodstvene) predstavljaju smanjenje ekonomskih koristi i, kao takvi, po svojoj prirodi, nisu različiti od drugih rashoda.

7.5. Kamata i drugi troškovi pozajmljivanja

Troškovi pozajmljivanja su kamata i drugi troškovi koje Grupa ima u vezi sa pozajmljivanjem sredstava.

Na osnovu relevantnih odredbi MRS 23 - Troškovi pozajmljivanja, kamata i drugi troškovi pozajmljivanja se priznaju kao rashod u periodu u kojem su nastali, osim u slučaju kada su direktno pripisivi sticanju, izgradnji ili proizvodnji određenog sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za svoju nameravanu upotrebu ili prodaju), kada se kamata i drugi troškovi pozajmljivanja kapitalizuju kao deo nabavne vrednosti (cene koštanja) tog sredstva.

7.6. Porez na dobitak

Porez na dobitak se računovodstveno evidentira kao zbir:

- tekućeg poreza i
- odloženog poreza.

Tekući porez je iznos obaveze za plativ (povrativ) porez na dobitak koji se odnosi na oporezivi dobitak (poreski gubitak) za period. Drugim rečima,

tekući porez je plativ porez na dobitak koji je utvrđen u poreskoj prijavi za porez na dobitak, u skladu sa poreskim propisima.

Odloženi porez se ispoljava u vidu:

- odloženih poreskih sredstava ili
- odloženih poreskih obaveza.

Odloženi porez se knjigovodstveno evidentira na osnovu relevantnih odredbi MRS 12 - Porezi na dobitak, kojima je, između ostalog, precizirano da se *odložena poreska sredstva i odložene poreske obaveze ne diskontuju*.

Odložena poreska sredstva su iznosi poreza na dobitak nadoknadivi u budućim periodima koji se odnose na:

- odbitne privremene razlike,
- neiskorišćene poreske gubitke prenete na naredni period i
- neiskorišćeni poreski kredit prenet na naredni period.

Za sredstva koja podležu amortizaciji, odložena poreska sredstva priznaju se za sve **odbitne privremene razlike** između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice (vrednosti koji su dodeljeni tim sredstvima za poreske svrhe). Odbitna privremena razlika postoji kada je knjigovodstvena vrednost sredstava manja od njihove poreske osnovice. U tom slučaju se priznaju odložena poreska sredstva, pod uslovom da se proceni da je verovatno da će u budućim periodima postojati oporeziva dobit za čije umanjeње će Grupa moći da iskoristi odložena poreska sredstva.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenih poreskih gubitaka** priznaje se samo ukoliko rukovodstvo proceni da će u narednim periodima Grupe imati oporezivu dobit, koja će moći da bude umanjena po osnovu neiskorišćenih poreskih gubitaka.

Odloženo poresko sredstvo po osnovu **neiskorišćenog poreskog kredita** za ulaganja u osnovna sredstva se priznaje samo do iznosa za koji je verovatno da će u budućim periodima biti ostvarena oporeziva dobit u poreskom bilansu, odnosno obračunati porez na dobit za čije umanjeње će moći da se iskoristi neiskorišćeni poreski kredit.

Odložena poreska sredstva mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti nadoknadivi u budućim periodima (na primer, za rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom

redovnog odlaska u penziju, koja su određena shodno relevantnim odredbama MRS 19).

Odložene poreske obaveze su iznosi poreza na dobitak plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

Po pitanju sredstava koja podležu amortizaciji, odložene poreske obaveze se priznaju uvek kada postoji oporeziva privremena razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Oporeziva privremena razlika nastaje u slučajevima kada je knjigovodstvena vrednost sredstava veća od njihove poreske osnovice.

Oporeziva privremena razlika utvrđuje se na datum bilansa stanja i utvrđuje se primenom propisane (ili očekivane) poreske stope poreza na dobit Grupe na iznos oporezive privremene razlike.

Odložena poreske obaveze mogu da se priznaju i po drugim osnovama za koje se u Grupi utvrdi da će iznosi poreza na dobitak biti plativi u budućim periodima u odnosu na oporezive privremene razlike.

7.7. Nematerijalna ulaganja

Nematerijalna ulaganja (imovina) su sredstva bez fizičke suštine, koja se mogu identifikovati, kao što su: licence, koncesije, patenti, ulaganja u razvoj, žigovi i sl. Imovina ispunjava kriterijum mogućnosti identifikovanja kada je: odvojiva, odnosno kada se može odvojiti od Grupe i prodati, preneti, licencirati, iznajmiti ili razmeniti, bilo pojedinačno ili zajedno sa povezanim ugovorom, imovinom ili obavezom; ili nastaje po osnovu ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira da li su ta prava prenosiva ili odvojiva od Grupe ili od drugih prava ili obaveza.

Da bi se nematerijalno ulaganje priznalo, neophodno je da budu ispunjeni zahtevi propisani MRS 38 - Nematerijalna imovina, odnosno:

- da je verovatno da će se buduće ekonomske koristi, pripisive imovini, uliti u Grupu;
- da Grupa ima mogućnost kontrole nad tom imovinom i
- da se nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Knjigovodstveno priznavanje interno generisane nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je rezultanta:

- faze istraživanja ili
- faze razvoja.

Nematerijalna imovina koja proističe iz *istraživanja, ili iz faze istraživanja internog projekta*, se ne priznaje kao nematerijalno ulaganje. Izdaci po osnovu istraživanja, ili izdaci koji nastanu u fazi istraživanja internog projekta, se priznaju kao rashod u periodu u kojem su izdaci nastali.

Cena koštanja interno generisane nematerijalne imovine koja proističe *iz razvoja* (ili iz faze razvoja internog projekta) uključuje sve direktno pripisive troškove neophodne za kreiranje, proizvodnju i pripremu imovine za funkcionisanje na način kako je rukovodstvo Grupe predvidelo.

Početno merenje nematerijalnog ulaganja vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja).

Naknadno merenje nematerijalnog ulaganja, nakon početnog priznavanja, vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrednosti (shodno relevantnim odredbama MRS 36 - Umanjenje vrednosti imovine).

Amortizacija nematerijalne imovine je uslovljena procenom da li je koristan vek trajanja:

- neograničen ili
- ograničen.

Nematerijalna imovina ne podleže proceni ako se proceni da je koristan vek trajanja neograničen, to jest ako se na osnovu analize svih relevantnih faktora ne može predvideti završetak perioda kada se očekuje da će nematerijalna imovina generisati prilive neto tokova gotovine u Grupu.

7.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Kao **nekretnine, postrojenja i oprema** priznaju se materijalna sredstva koja se: koriste u proizvodnji, za isporuku dobara, za pružanje usluga, za iznajmljivanje drugima, ili u administrativne svrhe; i za koja se očekuje da će se koristiti duže od jednog obračunskog perioda.

Navedeno opšte načelo za priznavanje nekretnina, postrojenja i opreme se ne primenjuje samo u slučajevima kada se radi o priznavanju sredstava manje

vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), koji se iskazuju na zalihama. Stavljanjem u upotrebu ovih sredstava njihova se celokupna vrednost prenosi na troškove perioda.

Nekretnine, postrojenja i oprema se priznaju kao sredstvo: ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim sredstvom priliti u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog sredstva može pouzdano odmeriti.

Početno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), koja obuhvata: nabavnu cenu i sve zavisne troškove nabavke, to jest sve direktno pripisive troškove dovođenja sredstva u stanje funkcionalne pripravnosti.

Naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja) umanjenoj za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke zbog umanjenja vrednosti (shodno MRS 36).

7.9. Amortizacija nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Amortizacijom se iznos sredstava (nematerijalnih sredstava, nekretnina, postrojenja i opreme) koji se amortizuje vremenski alocira u toku korisnog veka trajanja sredstava.

Koristan vek trajanja sredstva se u Grupi određuje primenom vremenskog metoda, tako da se koristan vek trajanja sredstava može razumeti kao vremenski period tokom kojeg se očekuje da je sredstvo raspoloživo Grupi za upotrebu i korišćenje.

Iznos koji se amortizuje, odnosno nabavna vrednost ili drugi iznos koji zamenjuje tu vrednost u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe; se sistematski alocira tokom korisnog veka trajanja sredstava.

Za sredstvo pribavljeno putem finansijskog lizinga, amortizacija se obračunava kao i za druga sredstva, osim kada se ne zna da li će Grupa steći pravo vlasništva nad tim sredstvom, kada se sredstvo u potpunosti amortizuje u kraćem periodu od trajanja lizinga i korisnog veka trajanja.

Amortizacija se vrši **primenom metoda pravolinijskog otpisa** (proporcionalna metoda), a **obračun amortizacije počinje** kada sredstvo

postane raspoloživo za upotrebu, odnosno kada se nalazi na lokaciji i u stanju spremnom za poslovanje na način kako je to predviđeno u Grupi.

Amortizacija se ne obračunava za sredstva koja vremenom ne gube na vrednosti (na primer, umetnička dela) ili sredstva koja imaju neograničeni vek trajanja.

Za potrebe sastavljanja poreskog bilansa, to jest za poreske svrhe, amortizacija sredstava se vrši prema važećim zakonskim propisima.

7.10. Umanjenje vrednosti nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme

Na svaki datum bilansa stanja se od strane kompetentnih osoba, iz ili van Grupe, proverava da li postoje indicije da je knjigovodstvena vrednost nekog sredstva (nematerijalnog sredstva, nekretnina, postrojenja i opreme) umanjena, to jest da li knjigovodstvena vrednost premašuje nadoknadivi iznos tog sredstva.

Ako naznake o umanjenju vrednosti postoje, shodno relevantnim odredbama MRS 36, vrši se procena nadoknadivog iznosa tog sredstva.

Nadoknadivi iznos je viša vrednost od:

- fer vrednosti, umanjena za troškove prodaje; i
- upotrebne vrednosti.

Fer vrednost umanjena za troškove prodaje je očekivana neto prodajna cena tog sredstva, odnosno to je iznos koji se može dobiti prodajom nekog sredstva u nezavisnoj transakciji između upoznatih, voljnih strana, umanjena za troškove otuđenja.

Upotrebna vrednost je sadašnja vrednost procenjenih budućih novčanih tokova za koje se očekuje da će nastati iz kontinuirane upotrebe imovine kroz njen koristan vek trajanja, te prodaje na kraju veka trajanja. Diskontna stopa koja se koristi pri utvrđivanju sadašnje vrednosti odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca, kao i rizike specifične za to sredstvo.

Nadoknadivi iznos se procenjuje za svako zasebno sredstvo ili, ako to nije moguće, za jedinicu koja generiše gotovinu kojoj to sredstvo pripada. Jedinica koja generiše gotovinu je najmanja prepoznatljiva grupa sredstava

koja generiše prilive gotovine koji su u najvećoj meri nezavisni od priliva gotovine drugih sredstava ili grupa sredstava.

Ako se utvrdi da je došlo do umanjenja vrednosti, knjigovodstvena vrednost se svodi na nadoknadivi iznos. Gubitak zbog umanjenja se knjigovodstveno obuhvata na sledeći način:

- u slučaju da je prethodno za to sredstvo formirana revalorizaciona rezerva, smanjivanjem revalorizacionih rezervi; i
- u slučaju da prethodno za to sredstvo nije formirana revalorizaciona rezerva, kao rashod perioda.

7.11. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina koju drži vlasnik ili korisnik lizinga u okviru finansijskog lizinga u cilju ostvarivanja prihoda od zakupnina, ili porasta vrednosti kapitala, ili i jednog i drugog, a ne za:

- korišćenje u proizvodnji, pri nabavci dobara i usluga, ili u administrativne svrhe; ili
- prodaju u okviru redovnog poslovanja.

Investiciona nekretnina se, shodno odredbama iz MRS 40 - Investicione nekretnine, priznaje kao sredstvo: ako je verovatno da će Grupa u budućnosti ostvariti ekonomsku korist od te investicione nekretnine; i ako se njena nabavna vrednost (cena koštanja) može pouzdano odmeriti.

Početno merenje investicione nekretnine prilikom sticanja (nabavke) vrši se po nabavnoj vrednosti (ceni koštanja), pri čemu se zavisni troškovi nabavke uključuju u nabavnu vrednost.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da se prizna kao stalno sredstvo, to jest ako je vek trajanja izdatka duži od jednog obračunskog perioda, ako je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim izdatkom prilivati u Grupu i ako se nabavna vrednost (cena koštanja) tog izdatka može pouzdano odmeriti.

Nakon početnog priznavanja, **naknadno merenje investicione nekretnine** se vrši po fer (poštenoj) vrednosti, pod kojom se podrazumeva njena tržišna vrednost, odnosno najverovatnija vrednost koja realno može da se dobije na tržištu, na dan bilansa stanja.

Promena fer vrednosti investicione imovine tokom određenog perioda se uključuje u rezultat perioda u kojem je povećanje/smanjenje nastalo.

Investicione nekretnine *ne podležu obračunu amortizacije niti se na njima vrši procena umanjenja vrednosti imovine.*

7.12. Zalihe

Zalihe su sredstva: koja se drže za prodaju u uobičajenom toku poslovanja, koja su u procesu proizvodnje, a namenjene su za prodaju; ili u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Zalihe se (shodno MRS 2 - Zalihe) **odmeravaju** po nižoj vrednosti od:

- nabavne vrednosti (cene koštanja) i
- neto ostvarive vrednosti.

Nabavna vrednost (cena koštanja) obuhvata sve:

- troškove nabavke,
- troškove konverzije i
- druge troškove nastale u procesu dovođenja zaliha na sadašnju lokaciju i stanje.

Troškovi nabavke materijala, koji su osnov za vrednovanje zaliha materijala, obuhvataju nabavnu cenu, uvozne dažbine i druge fiskalne izdatke (osim onih koje Matično društvo može naknadno da povрати od poreskih vlasti, kao što je, na primer, porez na dodatu vrednost koji Matično društvo može odbiti kao prethodni porez), troškove prevoza, manipulativne troškove i druge troškove koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stavke oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Vrednovanje izlaska materijala prilikom njihovog trošenja vrši se primenom **FIFO metode**, koja polazi od pretpostavke da se stavke zaliha materijala koje su najranije nabavljene najranije i utroše u proizvodnom procesu.

Po pitanju priznavanja sredstava manje vrednosti (na primer, rezervni delovi i oprema za servisiranje), njihovim stavljanjem u upotrebu njihova celokupna vrednost (100% otpis) se prenosi na troškove perioda.

7.13. Finansijski instrumenti

Finansijski instrumenti uključuju finansijska sredstva i obaveze koje se evidentiraju u konsolidovanom bilansu stanja Grupe, počevši od momenta kada Grupa ugovornim obavezama postane vezano za konsolidovani finansijski instrument, a zaključno sa gubitkom kontrole nad pravima koja proizilaze iz finansijskog sredstva (realizacijom, isticanjem, ustupanjem itd.), to jest sa izmirenjem, ukidanjem ili isticanjem finansijske obaveze.

Finansijska sredstva i finansijske obaveze, shodno odredbama MRS 32, mogu imati veliki broj javnih oblika, kao što su: gotovina, instrument kapitala drugog entiteta, ugovorno pravo primanja gotovine, drugog finansijskog sredstva ili razmene konsolidovanog finansijskog sredstava i obaveza sa drugim entitetom koji su za Grupu potencijalno povoljni; ugovorna obaveza davanja gotovine ili drugog finansijskog sredstva drugom entitetu, ili pravo razmenjivanja konsolidovanog finansijskog sredstava ili konsolidovanog finansijskog obaveza sa drugim entitetom prema potencijalno nepovoljnim uslovima za Grupu itd.

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskog instrumenta, vrši rukovodstvo Grupe.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Grupe može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste konsolidovanog finansijskog instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća,
- krediti (zajmovi) i potraživanja i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju finansijska sredstva i obaveze čije se promene fer vrednosti evidentiraju kao prihodi ili rashodi u bilansu uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza klasifikovana u ovu kategoriju treba da ispuni bilo koji od sledećih uslova:

- klasifikovano je kao ono koje se drži radi trgovanja ili
- posle početnog priznanja naznačeno je da se u Grupi razvrstava i iskazuje kao finansijsko sredstvo (obaveza) kroz bilans uspeha.

Finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza se klasifikuje kao ono koje se drži radi trgovanja ako je: stečeno ili nastalo prvenstveno radi prodaje ili ponovne kupovine u bliskoj budućnosti, deo portfelja identifikovanih konsolidovanog finansijskog instrumenata kojima se zajedno upravlja i za koje postoji dokaz o nedavnom aktuelnom modelu kratkoročnog ostvarenja dobitka, ili derivat (osim derivata koji je instrument „*hedžinga*“).

Grupa može da naznači da se finansijski instrument iskazuje kroz bilans uspeha samo kada to rezultira relevantnijim informacijama, budući da se eliminiše ili u značajnoj meri otklanja nedoslednost odmeravanja ili priznavanja koja bi inače nastala usled odmeravanja sredstava ili obaveza, ili priznavanja dobitaka ili gubitaka, po različitim osnovama; ili se grupom finansijskog sredstava, finansijskih obaveza ili oboma upravlja i njihove performanse se procenjuju na osnovu fer vrednosti, u skladu sa dokumentovanom strategijom upravljanja rizikom ili investiranja, i informacije o grupi se interno sačinjavaju prema toj osnovi za ključne rukovodioce Grupe.

Investicije koje se drže do dospeća su nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplatama i fiksnim dospećem koja Grupa definitivno namerava i može da drži do dospeća, osim onih koje Grupa nakon početnog priznavanja naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili kao raspoložive za prodaju i onih koja zadovoljavaju definiciju zajmova i potraživanja.

Kreditni (zajmovi) i potraživanja su nederivatna finansijska sredstva Grupe sa fiksnim ili odredivim isplatama koja nisu kotirana na aktivnom tržištu osim:

- sredstava za koja Grupa ima nameru da ih proda odmah ili u kratkom roku i koja bi onda bila klasifikovana kao sredstva koja se drže radi trgovanja,
- sredstava koja posle početnog priznavanja Grupa naznači po fer vrednosti kroz bilans uspeha i
- sredstava za koja imalac ne može u značajnoj meri povratiti svoju celokupnu početnu investiciju, koja će biti klasifikovana kao raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana u prethodno naznačene vrste finansijskog instrumenata.

Pri **početnom odmeravanju** finansijskog instrumenta, Grupa odmeravanje vrši po fer vrednosti uvećanoj, u slučaju da konsolidovani finansijski

instrument nije naznačen za odmeravanje po fer vrednosti sa promenama fer vrednosti kroz bilans uspeha, za troškove transakcije koji se mogu direktno pripisati sticanju ili emitovanju finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

Naknado odmeravanje finansijskog instrumenata vrši se po fer vrednostima, bez oduzimanja troškova transakcije koji mogu nastati prodajom ili pri drugom otuđenju, osim za sledeća finansijska sredstva:

- zajmove i potraživanja, koji se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate;
- investicije koje se drže do dospeća, koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti korišćenjem metoda efektivne kamate; i
- investicije u instrumente kapitala koji nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrednost ne može pouzdano odmeriti, koji se odmeravaju po nabavnoj vrednosti.

Fer vrednost sredstva je iznos za koji se sredstvo može razmeniti ili obaveza izmiriti u slučaju obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije. Ako za konsolidovani finansijski instrument postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje shodno informacijama sa tog tržišta; a ako ne postoji aktivno tržište, fer vrednost se određuje tehnikama procene preciziranim relevantnim odredbama MRS 39. Pozitivni (negativni) efekti promene fer vrednosti se, za finansijske instrumente iskazane po fer vrednosti kroz bilans uspeha, iskazuju kao dobitak (gubitak) u periodu nastanka promene; a kod konsolidovanog finansijskog instrumenata raspoloživih za prodaju, iskazuju se u okviru nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju sve do momenta prodaje, kada se efekti prenose u dobitak (gubitak). Izuzetak od navedenog su troškovi od trajnog obezvređenja i devizni dobitci (gubici) koji se za finansijske instrumente klasifikovane kao raspoložive za prodaju odmah priznaju u dobitak (gubitak).

Amortizovana vrednost je sadašnja vrednost svih očekivanih budućih gotovinskih isplata ili primanja tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta. Pri izračunavanju amortizovane vrednosti finansijskog instrumenta koristi se metod diskontovanja uz primenu efektivne kamatne stope. Pozitivni (negativni) efekti promene amortizovane vrednosti konsolidovanog finansijskog instrumenata se priznaju u momentu prestanka priznavanja finansijskog instrumenta, osim u slučaju da je došlo do umanjenja vrednosti, kada se gubitak odmah priznaje.

7.14. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Najlikvidniji oblici konsolidovanog finansijskog sredstava Grupe predstavljaju **gotovina i gotovinski ekvivalenti**, koji se procenjuju po nominalnoj, to jest po fer vrednosti. U okviru gotovine i gotovinskih ekvivalenata Grupe iskazuju se: sredstva na računima kod banaka, gotovina u blagajni i dr., i visoko likvidna sredstva sa vrlo kratkim rokom dospeća, a koja se mogu brzo konvertovati u gotovinu, uz beznačajan rizik od promene vrednosti.

7.15. Kratkoročna potraživanja

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja od povezanih pravnih lica (zavisnih i pridruženih), kao i potraživanja od ostalih pravnih i fizičkih lica u zemlji i inostranstvu, po osnovu prodaje proizvoda, robe i usluga; za koje se očekuje da će biti realizovana u roku od 12 meseci od datuma bilansiranja. *Kratkoročna potraživanja od kupaca* mere se po vrednosti iz originalne fakture. Ako se vrednost u fakturi iskazuje u stranoj valuti, vrši se preračunavanje u funkcionalnu valutu po srednjem kursu važećem na dan transakcije. Promene deviznog kursa od datuma transakcije do datuma naplate potraživanja iskazuju se kao kursne razlike u korist prihoda ili na teret rashoda. Potraživanja iskazana u stranoj valuti se na dan bilansa stanja preračunavaju prema važećem srednjem kursu, a kursne razlike se priznaju kao prihod ili rashod perioda.

U Grupi se na dan bilansa stanja za svako pojedinačno potraživanje vrši procena realnosti potraživanja, kao i verovatnoće njegove naplate, odnosno za svako pojedinačno potraživanje se vrši procena da li je došlo do umanjenja vrednosti.

Prilikom **procene umanjenja vrednosti potraživanja**, smatra se da je Grupa pretrpela gubitke zbog umanjenja vrednosti ako postoji objektivan dokaz (na primer, velike finansijske teškoće dužnika, neuobičajeno kršenje ugovora od strane dužnika, potencijalno bankrotstvo dužnika i sl.) umanjenja vrednosti kao rezultat događaja koji se odigrao posle prvobitnog priznavanja sredstava i taj nastanak gubitka ima uticaj na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe konsolidovanog finansijskog sredstava koji se mogu pouzdano proceniti. Ako nema objektivnih dokaza, osobe koje vrše procenu koriste svoje iskustvo i rasuđivanje za procenu naplativosti potraživanja.

Ako se proceni da je došlo do umanjenja vrednosti kratkoročnih potraživanja vrši se njihov:

- indirektan otpis ili
- direktan otpis.

Indirektan otpis potraživanja od kupaca, na teret rashoda Grupe, se vrši preko računa ispravke vrednosti. Odluku o indirektnom otpisu (ispravci vrednosti) potraživanja od kupaca preko računa ispravke vrednosti, na predlog Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Direktan otpis potraživanja od kupaca se vrši ako je nenaplativost izvesna i dokumentovana (na primer, Grupa nije uspeo sudskim putem da izvrši naplatu potraživanja). Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na osnovu predloga računopolagača, nakon razmatranja i predloga Komisije za otpis i rashod, donosi Upravni odbor Grupe.

Indirektan i direktan otpis potraživanja se vrši samo na osnovu relevantnih okolnosti i stanja koja su postojala na datum bilansa stanja. Gubici očekivani kao rezultat budućih događaja, to jest događaja nakon datuma bilansa stanja, bez obzira koliko verovatni, se ne priznaju, već se obelodanjuju u Napomenama uz konsolidovane finansijske izveštaje.

7.16. Finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrednosti i ostale kratkoročne finansijske plasmane sa rokom dospeća, odnosno prodaje do godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru kratkoročnih konsolidovanih finansijskih plasmana iskazuje se i deo kratkoročno oročenih depozita Grupe čija se naplata očekuje u roku od godinu dana od datuma bilansa stanja.

U okviru **dugoročnih finansijskog plasmana** iskazuju se ulaganja u dugoročna finansijska sredstva, kao što su dugoročni krediti, reprogramirana dugoročna potraživanja na osnovu dogovora postignutih sa kupcima, hartije od vrednosti i ostali dugoročni konsolidovani finansijski plasmani; sa rokom dospeća dužim od godinu dana od dana bilansa.

Po pitanju naknadnog odmeravanja dugoročnih finansijskih plasmana, relevantna je klasifikacija koje rukovodstvo Grupe vrši shodno karakteru finansijskog instrumenta (finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer

vrednosti kroz bilans uspeha, investicije koje se drže do dospeća, krediti (zajmovi) i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju).

7.17. Obaveze

Obaveza je rezultat prošlih transakcija ili događaja, čije izmirenje obično podrazumeva odricanje od ekonomskih koristi (resursa) Grupe da bi se zadovoljio zahtev druge strane.

Prilikom **vrednovanja obaveza**, a shodno relevantnim odredbama Okvira za pripremu i prezentaciju konsolidovanog finansijskog izveštaja, obaveza se priznaje u bilansu stanja: kada je verovatno da će odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi imati za rezultat izmirenje sadašnje obaveze i kada iznos za izmirenje može pouzdano da se odmeri. Pored navedenog, pri vrednovanju se uvažava *načelo opreznosti*, pod kojim se podrazumeva uključivanje opreza pri procenjivanju, tako da imovina i prihodi nisu precenjeni, a obaveze ili troškovi potcenjeni. Međutim, načelo opreznosti ne treba da rezultira stvaranjem skrivenih rezervi (na primer, kao posledica namerno precenjenih obaveza ili troškova), obzirom da u tom slučaju konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji ne bi bili neutralni i, stoga, ne bi bili pouzdani.

Obavezama se smatraju: dugoročne obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima; dugoročni krediti i ostale dugoročne obaveze); kratkoročne finansijske obaveze (obaveze prema zavisnim i drugim povezanim pravnim licima, kratkoročni krediti, deo dugoročnih kredita i obaveza koje dospevaju do jedne godine i ostale kratkoročne finansijske obaveze), kratkoročne obaveze iz poslovanja (dobavljači i ostale obaveze iz poslovanja) i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama se smatraju obaveze za koje se očekuje da će biti izmirene u roku do godinu dana od datuma bilansa stanja, uključujući i deo dugoročnih obaveza koje ispunjavaju navedeni uslov, dok se *dugoročnim obavezama* smatraju obaveze čije se izmirenje očekuje u dužem roku.

Smanjenje obaveza po osnovu sudskih odluka, vanparničnog poravnanja i sl.; vrši se direktnim otpisivanjem.

7.18. Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina

Rezervisanje, **shodno MRS 37** - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna imovina, predstavlja obavezu neizvesnog vremena dospeća ili iznosa. Grupa priznaje rezervisanje samo ako su ispunjena sledeća tri uslova:

- kada Grupa ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) kao posledicu prošlog događaja,
- kada je verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti zahtevan da se izmiri obaveza i
- kada može da se napravi pouzdana procena iznosa obaveze.

Suština rezervisanja je da se formira samo za obaveze nastale iz prošlih događaja, koje postoje nezavisno od budućih radnji Grupe. Otuda, rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

Za svrhu priznavanja rezervisanja, smatra se da je verovatno da će zahtevano izmirivanje obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi, kada je verovatnije nego da nije, da će odliv resursa nastati, to jest verovatnoća da će izmirenje tih obaveza Grupe prouzrokovati odliv resursa je veća od verovatnoće da neće.

Rezervisanja mogu da se formiraju po različitim osnovama, i to: za troškove u garantnom roku, za troškove obnavljanja prirodnih bogatstava, za zadržane kaucije i depozite, za troškove restrukturiranja, za naknade i druge beneficije zaposlenih i po drugim osnovama (na primer, za očekivane gubitke koji će nastati po započetim sudskim sporovima).

Prilikom odmeravanja rezervisanja, iznos priznat kao rezervisanje je najbolja procena izdataka Grupe zahtevanih da se izmiri sadašnja obaveza na datum bilansa stanja. Drugim rečima, to je iznos koje bi Grupa platila na datum bilansa stanja da se izmiri obaveza ili da se ta obaveza prenese na treću stranu.

Rezervisanja za troškove i rizike se prate po vrstama, ispituju se na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju sadašnju procenu. Ako više nije verovatno da će odliv resursa biti potreban za izmirenje obaveze, ukida se rezervisanje. Ukidanje, kao i smanjenje rezervisanja, se vrši u korist prihoda, osim u slučaju kada se rezervisanje nemože ili se ogleda kroz smanjenje troškova.

Kada je učinak vremenske vrednosti novca značajan, iznos rezervisanja predstavlja sadašnju vrednost izdataka za koje se očekuje da će biti potrebni

za izmirenje obaveze. Pri izračunavanju sadašnje vrednosti se koriste diskontne stope, to jest stope pre oporezivanja, koje odražavaju tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

Potencijalna imovina je moguća imovina koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno jedino nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe.

Potencijalna imovina se ne priznaje u konsolidovani finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je priliv ekonomskih koristi verovatan, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna imovina se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja) da bi se obezbedilo da konsolidovani Konsolidovani Finansijski izveštaji na odgovarajući način odražavaju razvoj predmetnog događaja. Ako postane sigurno da će priliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalne imovine nastati, imovina i prihod u vezi sa njom se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem je promena nastala.

Potencijalna obaveza je: moguća obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja i čije postojanje će biti potvrđeno samo nastankom ili nenastankom jednog ili više neizvesnih budućih događaja koji nisu u potpunosti pod kontrolom Grupe; i sadašnja obaveza koja nastaje po osnovu prošlih događaja, ali nije priznata jer nije verovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi Grupe biti zahtevan za izmirenje obaveze ili iznos obaveze ne može da bude dovoljno pouzdano procenjen.

Potencijalna obaveza se ne priznaje u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe, već se, u slučaju da je odliv ekonomskih koristi moguć, a mogućnost odliva resursa nije vrlo mala, vrši njeno obelodanjivanje.

Potencijalna obaveza se stalno iznova procenjuje (najmanje na datum bilansa stanja). Kada odliv ekonomskih koristi po osnovu potencijalnih obaveza postane verovatan, rezervisanje i rashod se priznaju u konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe u periodu u kojem promena verovatnoće nastaje (osim u retkim okolnostima kada pouzdana procena ne može da se napravi).

7.19. Naknade zaposlenima

Po pitanju naknada zaposlenima, obelodaniće se obaveze Grupe za:

- poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje i
- otpremnine.

Sa aspekta poreza i doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, Grupa je, u skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, obavezno da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da obustavi obračunate doprinose iz bruto zarada zaposlenih, kao i da za njihov račun prenese obustavljena sredstva u korist odgovarajućih državnih fondova.

Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca knjiže se na teret troškova Grupe u periodu na koji se odnose. Grupa, nakon odlaska zaposlenih u penziju, nema obavezu da im plaća nikakve naknade.

Za procenu rezervisanja po osnovu naknada i drugih beneficija zaposlenih, primenjuju se relevantne odredbe **MRS 19 - Primanja zaposlenih**. Rezervisanja za Naknade i druge beneficije zaposlenih uključuju, na primer: rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom redovnog odlaska u penziju i rezervisanja za otpremnine koje se isplaćuju kao rezultat odluke Grupe da prekine rad nekog zaposlenog pre uobičajenog datuma penzionisanja ili odluke zaposlenog da dobrovoljno prihvati da je višak, u zamenu za ta primanja.

Prilikom procene obaveza prilikom prestanka zaposlenja, na osnovu relevantnih odredbi MRS 19, stopa koja se koristi za diskontovanje se načelno određuje u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice.

Alternativno, a što je takođe precizirano MRS 19, sve do momenta dok u Republici Srbiji ne bude postojalo razvijeno tržište za korporativne obveznice, za procenu obaveza Grupe prilikom prestanka zaposlenja koristiće se tržišni prinosi (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok korporativnih ili državnih obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Ako Grupa za procenu obaveza prilikom prestanka zaposlenja, usled nerazvijenog tržišta državnih obveznica, kao „reper“ koristi prinos na državne

obveznice čiji je rok dospeća kraći od procenjenog roka dospeća isplata po osnovu odnosnih primanja, diskonta stopa se određuje tako što se prinos na „reperne“ hartije od vrednosti procenjuje na duže rokove.

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Grupi isplaćuju zaposlenima u visini trostrukog iznosa zarade koju su ostvarili za mesec koji prethodi mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina (u skladu sa uslovima definisanim Pojedinačnim kolektivnim ugovorom) ili u iznosu definisanom Zakonom o radu ukoliko je to povoljnije za zaposlenog.

8. FINANSIJSKI RIZICI I UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA U GRUPI

Neizvesnost po pitanju budućih događaja je jedna od osnovnih specifičnosti poslovanja u uslovima tržišnog privrednog ambijenta, koja se ogleda u više mogućih, odnosno potencijalnih ishoda. Usled neizvesnosti, to jest usled nepoznavanja i nesigurnosti koji će se od potencijalnih događaja stvarno desiti, pravni subjekti su u poslovanju izloženi raznovrsnim rizicima, a koji mogu imati uticaj na njihovu buduću tržišnu poziciju.

Sa aspekta Grupe, postoji veliki broj potencijalnih rizika koji u različitom intenzitetu mogu da imaju negativan uticaj na stanje i poslovanje Grupe. Pojedini (specifični) rizici su uslovljeni internim faktorima, kao što su, na primer: *rizik koncentracije*, koji se u slučaju Grupe može manifestovati izloženosti ka jednoj ili manjoj grupi kupaca ili dobavljača; *operativni rizik*, koji se manifestuje u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemima u Grupi i sl.; *reputacioni rizik*, pod kojim se podrazumeva mogućnost pogoršanja tržišne pozicije Grupe zbog gubitka poverenja, to jest stvaranja negativne slike javnosti (državne institucije, dobavljači, kupci itd.) o poslovanju Grupe; *pravni rizik*, koji se ispoljava u mogućnosti nastanka negativnih efekata usled kazni i sankcija proisteklih iz sudskih sporova zbog neispunjavanja ugovornih ili zakonskih obaveza; itd.

Kako je većina ovih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet drugih delova Napomena ili drugih internih akata Grupe (na primer, minimiziranje operativnog rizika, putem usvojenih procedura i radnih instrukcija, između ostalog, predmet je Pravilnika o računovodstvu i

računovodstvenim politikama Grupe), u nastavku će se fokus staviti na razmatranje **finansijskog rizika**, pod kojima se, pre svega, misli na:

- kreditni rizik,
- tržišni rizik i
- rizik likvidnosti.

Finansijski rizici su značajno uslovljeni (eksternim) faktorima koji nisu neposredno pod kontrolom Grupe. U tom smislu, na visinu finansijskog rizika značajno utiče stanje okruženja Grupe, koje nije opredeljeno samo razvijenošću privrednog okruženja, već i pravnim, konsolidovanim finansijskim i drugim relevantnim aspektima koji opredeljuju visinu sistemskih rizika.

Generalno, komparativno posmatrano sa tržištima razvijenih privreda, Grupe koja posluju na tržištima, kako nedovoljne privredne razvijenosti i makroekonomske stabilnosti, tako i visoke nelikvidnosti, kao što je Republika Srbija, značajno su izložena finansijskim rizicima. Pored navedenog, nedovoljna razvijenost finansijskog tržišta onemogućava korišćenje široke lepeze instrumenata „*hedžinga*“ koja su karakteristična za razvijena tržišta. Tako, na primer, Grupe koja posluju u Republici Srbiji nemaju mogućnost korišćenja većeg broja derivatnih finansijskog instrumenata u upravljanju finansijskim rizicima, iz razloga što takvi instrumenti nisu u širokoj upotrebi, niti postoji organizovano kontinuirano tržište finansijskog instrumenata.

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Grupe, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Grupe. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Grupi treba da obezbedi da *rizični profil Grupe* uvek bude u skladu sa *sklonošću Grupe ka rizicima*, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Grupa namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Analizom poslovanja Grupe u prethodnom periodu, kao i strukturom pozicija iz bilansa stanja i bilansa uspeha, može se zaključiti da je Grupa **u znatnoj meri izložena različitim vrstama rizika**.

U nastavku će se prikazati:

- finansijski rizični profil Grupe, odnosno procena strukture i nivoa finansijskog rizika kojima je Grupa izložena u svom poslovanju;
- mere za upravljanje prepoznatim finansijskim rizicima Grupe i
- upravljanje rizikom kapitala, koji, iako ne spada ni u jednu od pojedinačnih vrsta konsolidovanog finansijskog rizika, u značajnoj meri utiče na visinu svake od razmatranih vrsta rizika.

8.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Grupi.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Grupe, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Grupe po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Grupa ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Grupe zbog njihove nelikvidnosti.

U narednim tabelama prikazana je:

- struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti,
- struktura kratkoročnih potraživanja za koje je izvršeno umanjenje vrednosti.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Kupci u zemlji		
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	25.903	21.403
TEPSCO	8.161	14.159
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA	395	418
ENERGOPROJEKT VISOKOGRADNJA	256	922

Energoprojekt Entel a.d.

ENERGOPROJEKT HIDROINZINJERING	2.978	1.072
ENERGOPROJEKT ARHITEKTURA	148	482
EKONOMSKI INSTITUT	1.183	
Ostali	539	1.302
Svega	39.563	39.758
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
ENERGONIGERIJA	4.463	10.713
KUPCI OMAN	172.416	132.415
KUPCI U EMIRATIMA	218.940	153.466
KAHRAMA QATAR	409.166	212.764
OSTALI QATAR	306.737	216.119
FICHTNER DUBAI	-	21.940
Ostali	2.215	3.618
Svega	1.113.937	751.035
UKUPNO	1.153.500	790.793

Starosna struktura kratkoročnih potraživanja za koje nije izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	438.746	376.664
30 - 60 dana od dospeća	74.801	72.740
60 - 90 dana od dospeća	124.058	104.346
preko 90 dana od dospeća	514.896	237.043
UKUPNO	1.153.500	790.793

Nedospela potraživanja od kupaca u iznosu od 400.373 hiljada dinara uglavnom dospevaju u roku od 15 dana nakon izdavanja fakture, shodno dogovorenim uslovima plaćanja.

Struktura kratkoročnih potraživanja za koje je tokom godine izvršeno umanjenje vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Kupci u inostranstvu</i>		
Nenaplativa potraživanja u Qataru	6.672	1.656
Ostali		
UKUPNO	6.672	1.656

8.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na konsolidovani finansijski rezultat i kapital Grupe zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih konsolidovanog finansijskog parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika,
- kamatnog rizika i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod konsolidovanog finansijskog instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su konsolidovani finansijski instrumenti u konsolidovani finansijskim izveštajima odmereni.

Grupa posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promena kurseva stanih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno dolarom.

Analiza osetljivosti, prezentovana u nastavku, pokazuje da bi negativna promena kurseva značajnije uticala na promenu rezultata Grupe, pa se može zaključiti da je Grupa **značajno izloženo valutnom riziku**.

U sledećoj tabeli je, na osnovu podataka iz deviznog podbilansa, iskazana knjigovodstvena vrednost monetarnih sredstava i obaveza.

<i>Sredstva u USD</i>		<i>Obaveze u USD</i>	
<i>2013.</i>	<i>2012.</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
2.869.873	2.709.643	860.857	1.334.536

Sredstva u USD obuhvataju sva potraživanja i gotovinske ekvivalente (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju.

Obaveze u USD obuhvataju sva dugovanja (koja su vezana za konvertibilnu valutu) koje Grupa obuhvata u svom konsolidovanom izveštaju

Obzirom na iskazane razlike u deviznim podbilansima, u narednoj tabeli je urađena analiza osetljivosti Grupe na nominalni rast kursa dinara od 10% u odnosu na strane valute. Stopa osetljivosti od 10% predstavlja procenu razumno očekivanih promena u kursevima stranih valuta. Analiza osetljivosti uključuje samo gotovinska sredstva, nenaplaćena potraživanja i neizmirene obaveze iskazane u stranoj valuti, i usklađuje njihovo prevođenje na kraju perioda za potencijalnu depresijaciju ili apresijaciju funkcionalne valute u odnosu na strane valute.

Iako, sa aspekta Grupe, valutni rizik obuhvata više različitih valuta (analizom deviznog podbilansa Grupe, može se konstatovati da je Grupa najosetljivija na promenu USD, a od ostalih valuta značajan uticaj može da ima promena EUR-a) analiza osetljivosti je urađena na način koji podrazumeva identičnu fluktuacija svih za Grupa relevantnih valuta.

Uz nepromenjene ostale varijable, *apresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala pozitivan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog pozitivnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza. Analogno iznetom, uz nepromenjene ostale varijable, *depresijacija nacionalne valute* bi prouzrokovala negativan uticaj na rezultat tekućeg perioda zbog negativnih efekata neto kursnih razlika između deviznih sredstava i obaveza.

Analiza osetljivosti rezultata u slučaju depresijacije nacionalne valute za 10%	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
NETO UTICAJ NA REZULTAT TEKUĆEG PERIODA	16.701	11.850

Napomena: Neto uticaj na rezultat tekućeg perioda izračunati su na sledeći način: (Devizna sredstva u USD - Devizne obaveze u USD) x 10% x Srednji kurs USD na datum bilansa stanja.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Grupe zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Grupa je ovoj vrsti rizika izloženo preko pozicija konsolidovanog finansijskog obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Belibor, Euribor), kao i usled odmeravanja zatezne kamate zbog neblagovremenog plaćanja.

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji dobavljači, prema stanju obaveza na datum bilansa stanja Grupe.

Energoprojekt Entel a.d.

Struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Dobavljači u zemlji</i>		
ENERGOPROJEKT HOLDING	9.053	9.890
ENERGOPROJEKT INDUSTRIJA	34.338	
		2.166
Ostali	6.580	3.669
Svega	49.971	15.725
<i>Dobavljači u inostranstvu</i>		
AGENT JERSEY	7.737	2.688
SPONZOR	195.922	94.331
Dobavljači za rente	72.140	68.561
Kosultanti	232.539	115.526
Ostali	108.999	42.335
Svega	505.337	323.441
UKUPNO	555.308	339.166

Starosna struktura obaveza prema dobavljačima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Tekuća		
0-30 dana od dospeća	384.672	339.166
30 - 60 dana od dospeća	63.245	
60 - 90 dana od dospeća	99.654	
preko 90 dana od dospeća	7.737	
UKUPNO	555.308	339.166

Rizik od promene cena je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni konsolidovani finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

8.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Grupa imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

U narednoj tabeli su prikazani najznačajniji pokazatelji likvidnosti Grupe i to:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

Izvođenje zaključaka o pokazateljima likvidnosti, dobijenih na osnovu ratio analize, pored ostalog, podrazumeva njihovo upoređivanje sa zadovoljavajućim opštim standardima, koji su, takođe, prikazani u narednoj tabeli.

<i>Pokazatelji likvidnosti</i>	<i>Zadovoljavajući opšti standardi</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Opšti ratio likvidnosti	2 : 1	1,98	2,21
Rigorozni ratio likvidnosti	1 : 1	1,90	2,13
Gotovinski ratio likvidnosti		0,35	0,38
Neto obrtna sredstva (u hiljadama dinara)	Pozitivna vrednost	1.533.313	1.595.056

8.4. Upravljanje rizikom kapitala

Cilj upravljanja rizikom kapitala je da Grupa zadrži sposobnost da nastavi da posluje u neograničeno dugom roku, kako bi se vlasnicima Grupe obezbedio zadovoljavajući prinos (profit), uz očuvanje adekvatne strukture izvora sredstava, odnosno dobrog kreditnog boniteta.

Iako postoji više kriterijuma na osnovu kojih se mogu izvoditi zaključci o održivosti pretpostavke o dugoročnoj egzistenciji Grupe, sigurno da su rentabilno poslovanje, kao i zadovoljavajuća finansijska struktura, jedni od osnovnih kriterijuma.

Najbolji reprezent **rentabilnosti** je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Grupa ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava. Pri izračunavanju ovog pokazatelja rentabilnosti, prosečan sopstveni kapital je određen kao aritmetička sredina vrednosti kapitala na početku i na kraju godine.

Pokazatelji rentabilnosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Neto dobitak/gubitak	424.857	468.849
<i>Prosečan kapital</i>		
Kapital na početku godine	1.816.166	1.512.370
Kapital na kraju godine	2.022.227	1.816.166
Svega	3.838.393	3.328.536
Stopa prinosa na sopstveni kapital	0,23	0,28

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

U narednim tabelama su prikazani najznačajniji pokazatelji finansijske strukture Grupe, i to:

- udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz pozajmljenih izvora; i
- udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Grupe finansiran iz dugoročnih izvora.

Pokazatelji finansijske strukture	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Obaveze	1.537.065	1.312.903
Ukupna sredstva	4.313.800	4.000.864
Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava	0,36	0,33
<i>Dugoročna sredstva</i>		
Kapital	2.022.227	1.816.166
Dugoročna rezervisanje i dugoročne obaveze	2.277.207	2.172.418
Svega	4.299.434	3.988.584
Ukupna sredstva	4.313.800	4.000.864
Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava	0,53	0,54

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Grupe pokriven kapitalom Grupe.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) konsolidovanog finansijskog obaveza Grupe (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Grupe) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Parametri za izračunavanje racia neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Neto zaduženost</i>		
Finansijske obaveze	2.277.207	2.172.418
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	531.504	502.041
Svega	1.745.703	1.670.377
Kapital	2.022.227	1.816.166
RACIO NETO ZADUŽENOSTI PREMA UKUPNOM KAPITALU	1,16	1,09

9. BILANS USPEHA

9.1. Prihodi od prodaje

Grupa ostvaruje prihod **pružanjem usluga na domaćem**, struktura prihoda je prikazana u narednoj tabeli.

Struktura prihoda od prodaje	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Prihodi od prodaje povezanim pravnim licima</i>		
Prihodi od prodaje usluga zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od prodaje usluga ostalim povezanim pravnim licima	185.895	202.694
Svega	185.895	202.694
<i>Prihodi od prodaje na domaćem tržištu</i>		
Prihodi od prodaje robe	3.890	613
Prihodi od prodaje usluga	164.092	122.586

Energoprojekt Entel a.d.

Svega	167.982	123.199
<i>Prihodi od prodaje na inostranom tržištu</i>		
Prihodi od prodaje proizvoda		
Prihodi od pružanja usluga	3.036.345	2.914.408
Svega	3.036.345	2.914.408
UKUPNO	3.390.222	3.240.301

Specifikacija najznačajnijih kupaca

naziv kupca	prihod
ELEKTROPRIVREDA SRBIJE	114.757
ENERGOPROJEKT OPREMA	179.643
ENERGONIGERIJA	26.520
KAHRAMA MINISTARSTVO ENERGETIKE QATAR	888.430
OETC MINISTARSTVO ENERGETIKE OMAN	193.080
PAEW MINISTARSTVO VODOPRIVREDE OMAN	145.375
Muscat Electricity Distribution Company	82.043
DEWA MIN ENERGETIKE DUBAIA	316.486
ADDC MINISTARSTVO ENERGETIKE ABU DHABIA	58.349
TRANSCO	220.416
EP CRNA GORA	2.380

9.2. Ostali poslovni prihodi

Struktura ostalih poslovnih prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Prihod od zakupnina	94	89
Ostali poslovni prihodi	-	-
UKUPNO	94	89

Prihod od zakupnina je od izdavanja stana radniku Grupe.

9.3. Nabavna vrednost prodate robe

Nabavna vrednost prodate robe u 2013. godini je iznosila 3.890 hiljada RSD, a u 2012. godini 613 hiljade RSD.

9.4. Troškovi materijala

Struktura troškova materijala	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Troškovi materijala za izradu	2.490	2.011
Troškovi ostalog materijala	36.737	29.588
Troškovi goriva i energije	47.420	47.981
UKUPNO	86.647	79.580

9.5. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Struktura troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Troškovi zarada</i>		
Troškovi zarada i naknada zarada - bruto	1.720.487	1.486.921
Troškovi poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca	49.624	48.310
Svega	1.770.111	1.535.231
Troškovi ugovora o delu, autorskih ugovora, ugovora o privremenim i povremenim poslovima i sl.	11.634	12.472
Naknada članovima upravnog i nadzornog odbora	1.062	917
Ostali lični rashodi i naknade	62.347	53.853
Svega	75.043	67.242
UKUPNO	1.845.154	1.602.473

U okviru **ostalih ličnih rashoda**, najznačajniji su troškovi Grupe po sledećim osnovama:

- troškovi solidarnih pomoći 2.373
- troškovi prevoza na posao 4.481

- troškovi službenih putovanja 1.081
- troškovi za ishranu u inostranstvu 37.405

9.6. Troškovi amortizacije

Struktura troškova amortizacije	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Amortizacija nematerijalnih ulaganja	4.653	8.360
Amortizacija nekretnina	946	-
Amortizacija postrojenja i opreme	31.180	33.343
Amortizacija investicionih nekretnina		
UKUPNO TROŠKOVI AMORTIZACIJE	36.779	41.703

Na dan 31.12.2013. godine urađena je procena rezidualne vrednosti i preostalog korisnog veka trajanja za nekretnine i opremu značajnije knjigovodstvene vrednosti.

Efekat promene računovodstvene procene uticao je na promenu visine troškova amortizacije za 2013. godinu, a time, posledično, i na visinu knjigovodstvene vrednosti sredstava na dan 31.12.2013. godine.

Usled promenjene procene, trošak amortizacije za 2013. godinu je manji, to jest knjigovodstvena vrednost sredstava na dan 31.12.2013. godine je veća za hiljada RSD (nekretnine u iznosu od 946 hiljada RSD, oprema u iznosu od 31.180 hiljada RSD i nematerijalna ulaganja u iznosu hiljada od 4.653 hiljada RSD).

Što se tiče budućeg perioda, određena rezidualna vrednost će prouzrokovati da ukupna računovodstvena amortizacija, na kraju korisnog veka trajanja svih sredstava koja su bila predmet Procene, bude manja za, to jest za ukupno procenjeni iznos koje bi Društvo primilo danas ako bi otuđilo sredstva, nakon odbijanja procenjenih troškova otuđivanja i pod pretpostavkom da su sredstva već na kraju svog korisnog veka i u stanju koje se očekuje na kraju njihovog korisnog veka trajanja.

Uz zanemarivanje procenjene rezidualne vrednosti, po pitanju efekata promene korisnog veka trajanja, u slučaju povećanja korisnog veka trajanja u odnosu na prethodne procene, pozitivni efekti na finansijski rezultat Društva (usled smanjenja troškova amortizacije tekuće godine zbog povećanja roka

trajanja sredstava), u tekućoj i u narednim godinama, će se kompenzovati u onim godinama kada bi sredstva, shodno ranijim procenama, prestala da se amortizuju. Prestanak amortizacije bi bio posledica činjenice da im je kompletan koristan vek trajanja protekao u prethodnom periodu. Praktično, negativni efekti amortizacije za neko konkretno sredstvo, a time i negativni efekti na finansijski rezultat Društva, biće jednaki godišnjoj amortizaciji u onim godinama za koliko je, novom Procenom, produžen vek trajanja pojedinih sredstava. Analogno iznetom, važi u slučaju sredstava kojima je novom procenom skraćen ranije procenjeni vek trajanja.

9.7. Troškovi rezervisanja

Struktura troškova rezervisanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	39.754	35.543
Dugoročna rezervisanja po osnovu sudskih sporova		
Ostali troškovi rezervisanja	0	0
UKUPNO TROŠKOVI REZERVISANJA	39.754	35.543
UKUPNO TROŠKOVI AMORITZACIJE I REZERVISANJA	76.533	77.246

Troškovi rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju u 2013. godini jednaki su razlici između, s jedne strane, iznosa rezervisanja za otpremnine na kraju 2013. godine umanjenog za iznos rezervisanja za otpremnine na dan 31.12.2012. godine umanjenog za iznos isplaćenih otpremnina u toku 2013. godine.

Procena rezervisanja na datum bilansa stanja po osnovu MRS 19 (za otpremnine prilikom odlaska u penziju, **detaljnije je objašnjena u Napomeni 10.15.**

9.8. Troškovi proizvodnih usluga

Struktura troškova proizvodnih usluga	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi usluga na izradi učinaka	95.902	174.793

Troškovi transportnih usluga	188.163	171.025
Troškovi investicionog i tekućeg održavanja	34.966	25.063
Troškovi zakupnina	220.828	222.577
Troškovi sajmova	435	166
Troškovi reklame i propagande	5.760	5.893
Troškovi ostalih usluga	92.490	91.960
UKUPNO	638.544	691.477

U okviru **troškova transportnih usluga**, pored troškova transportnih usluga u zemlji i inostranstvu, iskazani su i troškovi fiksnih telefona, troškovi mobilnih telefona i dr.

Troškovi investicionog i tekućeg održavanja se prvenstveno odnosi na tekuće održavanje i to: opreme (u 2013. Godini 9.188 hiljada RSD; u 2012. 14.983 hiljada RSD), zgrade (u 2013. Godini 17.045 hiljada RSD; u 2012. Godini 1.030 hiljada RSD) i vozila (u 2013. Godini 8.733 hiljada RSD; u 2012. godini 9.050 hiljade RSD).

Troškovi zakupnina se, pre svega, odnose na zakup stanova u našim ino kompanijama.

Troškovi reklame i propagande se odnose na:

- troškove promocije (u 2013. Godini 435 hiljada RSD; u 2012. godini 166 hiljade RSD),
- troškove reklame, uključujući i troškove ispitivanja tržišta, kao i troškove izrade prospekata i publikacija (u 2013. Godini 5.760 hiljada RSD; u 2012. godini 5.893 hiljade RSD) i

U okviru **troškova ostalih usluga** najznačajniji deo se odnosi na:

- troškove Holdinga (u 2013. godini 83.946 hiljada RSD; u 2012. godini 84.309 hiljada RSD) i
- komunalne usluge u koje spadaju troškovi vode, čišćenja i dr. (u 2013. Godini 511 hiljada RSD; u 2012. godini 477 hiljada RSD).
- Troškovi nabavki tendera i troškovi kopiranja (u 2013. Godini 8.018 hiljada RSD; u 2012. godini 7.174 hiljada RSD).

9.9. Nematerijalni troškovi

Struktura nematerijalnih troškova	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Troškovi neproizvodnih usluga	336.518	345.328
Troškovi reprezentacije	12.630	13.730
Troškovi premija osiguranja	42.813	26.058
Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	23.605	19.701
Troškovi članarina	7.752	8.122
Troškovi poreza	20.869	27.288
Ostali nematerijalni troškovi	42.942	37.066
UKUPNO	487.129	477.293

U okviru **troškova neproizvodnih usluga** iskazani su troškovi: stručnog usavršavanja zaposlenih, zdravstvenih usluga, advokatskih usluga, konsalting usluga, revizije godišnjih računa i dr.

Troškovi reprezentacije se odnose na ugostiteljske usluge, poklone poslovnim partnerima, troškove reklamnih uzoraka i dr.

Najznačajniji deo **troškova premije osiguranja** se odnosi na troškove osiguranja imovine i lica (u 2013. godini 1.881 hiljada RSD; u 2012. godini 2.711 hiljade RSD) kao i na premiju osiguranja projekata u inostranstvu u (2013. 40.152 hiljada RSD; u 2012. godini 23.347 hiljada) .

Od ukupno iskazanih **troškova platnog prometa i bankarskih usluga**: na troškove platnog prometa se odnosi u 2013. godini 15.576 hiljada RSD (u 2012. godini 14.540 hiljada RSD), a na troškove bankarskih usluga se odnosi u 2013. godini 7.669 hiljada RSD (u 2012. godini 5.161 hiljada RSD).

Troškovi članarina se gotovo u celokupnom iznosu odnose na članarine Komorama (Privredna komora Srbije i Privredna komora grada Beograda), koje predstavljaju obavezu na isplaćene plate zaposlenih.

U okviru **troškova poreza** iskazani su troškovi: poreza na imovinu, naknada za korišćenje gradskog građevinskog zemljišta, poreza na upotrebu mobilnih telefona i dr. Ostali troškovi su za porez na imovinu i takse za uredjenje građevinskog zemljišta.

Ostali nematerijalni troškovi se odnose na: takse (administrativne, sudske i dr.), troškove stručne literature, troškove oglasa i tendera i sl.

- troškove sponzorstva (u 2013. godini 348 hiljada RSD; u 2012. godini 9.005 hiljada RSD).
- troškove donacija (u 2013. Godini 6.213 hiljada RSD; u 2012. Godini 13.000 hiljada RSD).
- Troškovi vadenja viza (u 2013. godini 33.969 hiljada RSD; u 2012. Godini 19.389 hiljada RSD).

9.10. Finansijski prihodi

Struktura konsolidovanog finansijskog prihoda	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Prihodi od kamata</i>		
Prihodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima	-	-
Prihodi od kamate po drugim osnovama	24.085	32.962
Svega	24.085	32.962
<i>Pozitivne kursne razlike</i>		
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	79	16.416
Pozitivne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Pozitivne kursne razlike po drugim osnovama	7.679	28.743
Svega	7.758	45.159
Prihodi od efekata valutne klauzule	1.469	2.643
Učešća u dobitku zavisnih pravnih lica	7.680	16.715
Ostali finansijski prihodi	35.894	24.478
Svega	45.043	43.836
UKUPNO	76.886	121.957

Najznačajniji deo **prihoda od kamata po drugim osnovama** je posledica kamata od banke za sredstva na računima i plasiranim sredstvima (u 2013. godini 24.085 hiljade RSD; u 2012. godini 32.962 hiljada RSD).

Prihodi od učešća u dobitku zavisnih pravnih lica (u 2013. godini u visini od 7.680 hiljada RSD; u 2012. Godini 16.715 hiljada RSD) što je prihod od pripadajuće dobiti za 2013. Godinu za kupljenih 20% udela ENERGOPLASTA DOO.

Ostali finansijski prihod (u 2013. godini u visini od 35.009 hiljade RSD; u 2012. Godini 24.023 hiljada RSD) što je 20% od profita firme Perl garden koja u ime i za račun vlasnika vila vrši izdavanje istih.

9.11. Finansijski rashodi

Struktura konsolidovanog finansijskog rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Rashodi kamata</i>		
Rashodi od kamate iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima		19
Rashodi od kamate iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Rashodi od kamate po drugim osnovama	52	73
Svega	52	92
<i>Negativne kursne razlike</i>		
Negativne kursne razlike iz odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	42	6.729
Negativne kursne razlike iz odnosa sa ostalim povezanim pravnim licima		
Negativne kursne razlike po drugim osnovama	4.958	16.180
Svega	5.000	22.909
Rashodi od efekata valutne klauzule	669	1.552
Ostali konsolidovani finansijski rashodi	32	93
Svega	701	1.645
UKUPNO	5.753	24.646

Najznačajniji deo ostalih rashoda čine **kursne razlike** koje su posledica velikog obima poslovanja u inostranstvu (u 2013. godini 5.000 hiljada RSD; u 2012. godini 22.909 hiljade RSD).

Rashodi po osnovu efekata valutne klauzule se odnosi na negativne efekte po osnovu faktura prema kupcima sa valutnom klauzulom (u 2013. godini 669 hiljada RSD; u 2012. godini 1.552 hiljada RSD)

Ostali finansijski rashodi se gotovo u celokupnom iznosu odnose na troškove obrade zahteva banke potrebnih za tendere (u 2013. godini 32 hiljada RSD; u 2012. godini 93 hiljada RSD).

9.12. Ostali prihodi

Struktura ostalih prihoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali prihodi</i>		
Dobici od prodaje nekretnina, postrojenja i opreme	1.515	433
Dobici od prodaje učešća i dugoročnih hartija od vrednosti	-	-
Viškovi		
Naplaćena otpisana potraživanja		
Prihodi od smanjenja obaveza		
Prihodi po osnovu efekata ugovorene zaštite od rizika		
Prihodi od ukidanja rezervisanja	116.696	
Ostali nepomenuti prihodi	31	79.313
Svega	118.242	79.746
<i>Prihodi od usklađivanja vrednosti imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme		1.151
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana i hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha		
Potraživanja i kratkoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine akcije	-	-
Svega		1.151
UKUPNO OSTALI PRIHODI I PRIHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	118.242	80.894
Dobitak poslovanja koje se obustavlja		
Pozitivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda		3
UKUPNO VANREDNI PRIHODI		3
UKUPNO OSTALI PRIHODI	118.242	80.897

Pozicija prihodi od ukidanja rezervisanja u visini od 116.696 hiljada RSD je nastao ukidanjem rezervisanja u kompaniji Qatar. Ukinuta su rezervisanja za posao koji je uspešno su završen i dobijen je sertifikat za završen posao i naplaćen je retenšn po tom poslu.

9.13. Ostali rashodi

Struktura ostalih rashoda	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali rashodi</i>		
Gubici od prodaje i rashodovanja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	1.168	1.130
Gubici od prodaje i rashodovanja materijala		
Manjkovi		
Rashodi po osnovu direktnog otpisa potraživanja	6.819	2.313
Rashodi po osnovu rashodovanja zaliha materijala i robe		
Ostali nepomenuti rashodi	18.286	12.478
Svega	26.273	15.921
<i>Rashodi po osnovu obezvređenja imovine</i>		
Nematerijalne imovine		
Nekretnina, postrojenja i opreme		106
Dugoročnih konsolidovanog finansijskog plasmana i drugih hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju		
Zaliha materijala i sirovine		
Potraživanja i kratkočnih konsolidovanog finansijskog plasmana		
Ostale imovine		
Svega		106
UKUPNO OSTALI RASHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VREDNOSTI IMOVINE	26.273	16.027

Najznačajniji deo **ostalih nepomenutih rashoda** se odnosi na izdatke za humanitarne, kulturne i zdravstvene (u 2013. godini 15.488 hiljade RSD, a u 2012. godini 12.478 hiljada RSD).

9.14. Neto dobitak poslovanja

NETO DOBITAK-GUBITAK POSLOVANJA KOJI SE OBUSTAVLJA	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Pozittivan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	29.251	-
Svega	29.251	-

9.15. Neto gubitak poslovanja

NETO DOBITAK-GUBITAK POSLOVANJA KOJI SE OBUSTAVLJA	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Gubitak poslovanja koje se obustavlja		
Negativan efekat promene računovodstvenih politika i ispravke grešaka iz ranijih perioda	-	594
Svega	0	594

9.16. Dobitak pre oporezivanja

Struktura bruto rezultata	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani poslovni prihodi	3.390.316	3.240.390
Konsolidovani poslovni rashodi	3.137.897	2.928.682
Poslovni rezultat	252.419	311.708
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani finansijski prihodi	76.886	121.957
Konsolidovani finansijski rashodi	5.753	24.646
Konsolidovani finansijski rezultat	71.133	97.311
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	118.242	80.897
Ostali rashodi	26.273	16.027
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	91.969	64.870
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	29.251	3
Rashod		597

Energoprojekt Entel a.d.

Neto efekat	29.251	-594
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	3.614.695	3.443.247
UKUPNI RASHODI	3.169.923	2.969.952
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	444.772	473.295

9.17. Porez na dobitak i neto dobitak

Struktura obračuna poreza na dobitak i neto dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Dobitak pre oporezivanja	444.772	473.295
Usklađivanje i korekcija prihoda/rashoda u poreskom bilansu		
Kapitalni dobici/gubici iskazani u bilansu uspeha		
Oporeziva dobit	444.772	473.295
Kapitalni dobici/gubici obračunati u skladu sa zakonom		
Poreska osnovica		
Obračunati porez (10% od poreske osnovice)		
Ukupna umanjnje obračunatog poreza		
Obračunati porez po umanjenju		
Dobitak/gubitak pre oporezivanja	444.772	473.295
Poreski rashod perioda	17.683	
Odloženi poreski rashod	2.232	4.446
Neto dobitak	424.857	468.849

9.18. Neto dobitak po akciji

<i>Pokazatelj</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	424.857	468.849
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Neto dobitak po akciji u dinarima	1.006	1.110

10. BILANS STANJA

10.1. Nematerijalna ulaganja

Struktura i promena stanja nemat. ulaganja	<i>u 000 dinara</i>			
	Nemat. ulaganja u pripremi	Avansi za nemater. ulaganja	Ostala nemater. ulaganja	Ukupno
<i>Nabavna vrednost</i>				
Početno stanje (1.1.2013.)	0	0	33.481	33.481
Korekcije početnog stanja				0
Nove nabavke u toku godine	1.932		1.932	3.864
Prenos sa jednog oblika na drugi	-1.932			-1.932
Revalorizacija - efekti procene		0		0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.	0	0	0	0
Ostala smanjenja i povećanja	0	0	-902	-902
Krajnje stanje (31.12.2013.)	0	0	34.511	34.511
<i>Ispravka vrednosti</i>				
Početno stanje (1.1.2013.)			22.682	22.682
Korekcije početnog stanja				0
Amortizacija za 2013. Godinu			4.653	4.653
Prenos sa jednog oblika na drugi				0
Revalorizacija - efekti procene				0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			0	0
Ostala smanjenja i povećanja			-594	-594
Krajnje stanje (31.12.2013.)	0	0	26.741	26.741
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>				
Stanje 1.1.2013.			10.799	10.799
Stanje 31.12.2013.			7.770	7.770

10.2. Nekretnine, postrojenja i oprema

Struktura i promena stanja nekretnina, postrojenja i opreme	u 000 dinara					
	Zemljište	Građ. objekti	Postrojenja i oprema	Nekret., postr. i oprema u pripremi i avansi	Investicije nekretnine	UKUPNO
<i>Nabavna vrednost</i>						
Početno stanje (1.1.2013.)	26.656	304.846	269.398	89.219	0	690.119
Korekcije početnog stanja						0
Nove nabavke u toku godine		0	45.891	284.014		329.905
Prenos sa jednog oblika na drugi	-25.693	310.974		-332.958	1924	-45.753
Prenos na kompaniju						0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.	0	0	-15.238	0	0	-15.238
Ostala smanjenja i povećanja	-963		-7.515	-3.224		-11.702
Krajnje stanje (31.12.2013.)	0	615.820	292.536	37.051	1.924	947.331
<i>Ispravka vrednosti</i>						
Početno stanje (1.1.2013.)	0	89.951	148.312	0	0	238.263
Korekcije početnog stanja						0
Amortizacija za 2013. Godinu		946	31.180			32.126
Prenos sa jednog oblika na drugi		-12.553				-12.553
Revalorizacija - efekti procene						0
Otuđivanje, rashodovanje i dr.			-13.968			-13.968
Ostala smanjenja i povećanja			-4.545			-4.545
Krajnje stanje (31.12.2013.)	0	78.344	160.979	0	0	239.323
<i>Sadašnja (neotpisana) vrednost</i>						
Stanje 1.1.2013.	26.656	214.895	121.086	89.219	0	451.856
Stanje 31.12.2013.	0	537.476	131.557	37.051	1.924	708.008

10.3. Dugoročni finansijski plasmani

Struktura dugoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica</i>		
<i>Učešće u kapitalu ostalih pravnih lica i druge H.o.V. namenjene prodaji</i>		
AIK BANKA NIS	20.504	20.514
ENERGOPLAST	72.750	65.069
Svega		
UKUPNO	93.254	85.583
<i>Ostali dugoročni finansijski plasmani</i>		
Depoziti za garancije banaka	23.730	24.365
Dugoročni stambeni kreditni dati zaposlenima	935	950
Dugoročna potraživanja za retenšn	406.463	516.282
Ostali depoziti	3.262	3.069
Svega	434.390	544.666
UKUPNO	527.644	630.249

Akcije AIK Banke Niš iskazane su po fer vrednosti (cena na berzi na dan 31.12.2013. RSD 1.533,00).

Matično društvo poseduje 13.375 akcija AIK BANKE što predstavlja 0,15 % vlasništva.

Učešće matičnog društva od 20% u ENERGOPLASTU d.o.o. iznosi 72.750 hilj. RSD.

Kod dugoročnih potraživanja za retenšn su iskazana potraživanja od kupaca za retenšn koji je uglavnom 10% od fakturisane vrednosti. On se može naplatiti tek po završetku svih radova na određenom projektu na koji se isti odnosi. Struktura potraživanja za retenšn na dan 31.12.2013. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 384.726 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 21.737 hilj. RSD

10.4. Zalihe i dati avansi

Struktura zaliha i Datih avansa	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Dati avansi	7.818	6.396
UKUPNO	7.818	6.396

10.5. Potraživanja

Struktura kratkoročnih potraživanja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Potraživanja po osnovu prodaje</i>		
Kupci – matična i zavisna pravna lica		
Kupci – ostala povezana pravna lica	3.798	3.057
Kupci u zemlji	35.765	36.601
Kupci u inostranstvu ostala pravna lica	1.113.937	749.479
Svega	1.153.500	789.137
<i>Potraživanja iz specifičnih poslova</i>		
Ostala potraživanja iz specifičnih poslova	-	-
Svega	-	-
<i>Druga potraživanja</i>		
Potraživanja za kamatu i dividende	-	4.571
Potraživanja od zaposlenih	399	1.740
Potraživanja od državnih organa i organizacija	-	-
Potraživanja po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa	1.229	646
Svega	1.628	6.957
UKUPNO	1.155.128	796.094

Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja su nekamatonosna.

10.6. Potraživanja za više plaćen porez

Potraživanja za više plaćen porez na dobitak	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Potraživanja za više plaćen porez na dobitak		9.505
UKUPNO	-	9.505

10.7. Kratkoročni finansijski plasmani

Struktura kratkoročnih finansijskih plasmana	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Ostali kratkoročni plasmani</i>		
Namensko oročenje sredstava kod poslovnih banaka	1.230.282	1.478.372
UKUPNO	1.230.282	1.478.372

Ostali kratkoročni plasmani uključuju deponovana sredstva kod domaćih i stranih poslovnih banaka - overnight depozit.

Sredstava su deponovana po stopi od *Beonia* umanjeno za 200 b.p. na godišnjem nivou u zemlji a u inostranstvu su deponovana po kamati od 1,5% na godišnjem nivou.

10.8. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Struktura gotovine i gotovinskih ekvivalenata	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Tekući računi (dinarski)	369	787
Tekući računi (devizni)	530.428	500.954
Ostlo	21	-
Devizna blagajna	686	300
UKUPNO	531.504	502.041

U okviru **tekućih dinarskih i deviznih računa** Grupe iskazan su sredstva:

- u poslovnim bankama u zemlji (Raiffaisen bank, Erste Banke i Alpha banke) i
- na deviznim računima (Doha banka, ADCB Bank Dubai i Abu Dhabi i Bank Oman)

10.9. Porez na dodatu vrednost i aktivna vremenska razgraničenja

Struktura poreza na dodatu vrednosti i aktivnih vremenskih razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Porez na dodatu vrednost	2.398	489
Potraživanja za nefakturisani prihod	30.151	-

Energoprojekt Entel a.d.

Unapred plaćeni troškovi	112.200	114.326
Razgraničeni porez na dodatu vrednost	80	137
Ostala razgraničenja	817	599
UKUPNO	145.646	115.551

Razgraničeni PDV u iznosu od 80 hilj. RSD obuhvata iskazan PDV u primljenim fakturama koje se odnose na tu godinu, a pravo na odbitak prethodnog poreza nastaje u narednom obračunskom periodu, iz razloga što su ulazne fakture stigle nakon sastavljanja poreske prijave za decembar te godine.

Unapred plaćeni troškovi se odnose na unapred plaćene troškove renti za stanove i poslovni proctor kao i za unapred plaćene troškove osiguranja projekata.

Pregled unapred plaćenih troškova na dan 31.12.2013. godine po kompanijama je sledeći:

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL Qatar 65.021 hilj. RSD

Kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 11.869 hilj. RSD

Kompanija ENERGOCONSULT L.L.C UAE 36.059 hilj. RSD

10.10. PROMENE NA KAPITALU

OPIS	Osnovni kapital	Ostali kapital	Emisiona premija	Rezerve	Revalorizaci-one rezerve	Nerealizovani dobitci/gubici po osnovu HoV	Neraspoređeni dobitak	Gubitak do visine kapitala	Otkupljene sopstvene akcije	Ukupno
Stanje na dan 31.12.2012. godine	173.166	-		311.635	114.761	-	1.216.604			1.816.166
Ispravka greške i promena računovodstvene politike										-
Korigovano početno stanje	173.166	-		311.635	114.761	-	1.216.604			1.816.166
Povećanje osnovnog kapitala				-	17.399		254.922			272.321
Umanjenje u toku godine		-		(287.937)	-	-	(203.180)			(491.117)
Promene u fer vrednosti HoV raspolozivih za prodaju										-
Neto dobitak tekućeg perioda							424.857			424.857
Raspodela dobiti										-
Prodaja / (sticanje) sopstvenih akcija										-
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobit za 20... godinu										-
Stanje 31.12.2013. godine	173.166	0	-	23.698	132.160	-	1.693.203	-	-	2.022.227

10.11. Osnovni kapital

Struktura kapitala	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Osnovni kapital</i>		
Osnovni kapital	173.166	173.166
Ostali osnovni kapital	0	0
UKUPNO	173.166	173.166

10.12. Rezerve

Rezerve obuhvataju sledeće oblike rezervi:

Struktura rezervi	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Emisiona premija		
Zakonske rezerve	22.744	22.744
Statutarne i druge rezerve	954	288.891
UKUPNO	23.698	311.635

Zakonske rezerve su obavezno formirane do 2004. godine, tako što se svake godine iz dobitka unosilo najmanje 5%, dok rezerve ne dostignu najmanje 10% osnovnog kapitala.

Opštim aktom Matičnog društva utvrđene su statutarne rezerve o čijoj visini odlučuje Skupština akcionara Matičnog društva na predlog Upravnog odbora, a koje ne mogu biti manje od 5% ostvarenog neto dobitka.

Na osnovu odluke sa 39. Sednice Odbora direktora od 20.02.2014. godine izvršen je povraćaj sredstava sa ostalih rezervi na neraspoređenu dobit u iznosu od 287.901 hilj. RSD. Odluka je doneta jer više nepostoji potreba za njima obzirom da je poslovna zgrada u Omanu završena i stavljena u upotrebu.

10.13. Revalorizacije rezerve, nerealizovani dobitci i gubici po osnovu hartija od vrednosti raspoloživih za prodaju

Struktura revalorizacionih rezervi, nerealizovanih dobitaka/gubitaka po osnovu hartija od vrednosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Revalorizacije rezerve	78.111	65.225
Nerealizovani dobitci od HoV raspoloživih za prodaju		
Nerealizovani gubici od HoV raspoloživih za prodaju	-4.909	-1.127
Rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu	58.958	50.663
UKUPNO	132.160	114.761

Na rezerve po osnovu preračuna konsolidovanog finansijskog izveštaja prikazanih u drugoj funkcionalnoj valuti u odnosu na izveštajnu valutu knjižene su i kursne razlike u kompanijama proistekle na osnovu razlike prosečnog i završnog kursa.

Do ukidanja nerealizovanih dobitaka od HoV raspoloživih za prodaju došlo je zbog manje tržišne vrednosti akcija Aik Banke Niš u odnosu na njihovu knjigovodstvenu vrednost.

10.14. Neraspoređeni dobitak

Stanje i promena stanja **neraspoređenog dobitka** je prikazana u narednoj tabeli.

Stanje i promena stanja neraspoređenog dobitka	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Stanje na dan 01.01.	1.216.604	926.012
Korekcija dobitka po osnovu poreza na dobitak		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 12		
Korekcija dobitka po osnovu primene MRS 19		-87.477
Raspodela dobitka (dividende)	-172.378	-166.463
Raspodela dobitka (povećanje nominalne		

Energoprojekt Entel a.d.

vrednosti po akciji)		
Raspodela dobitka u statutarne rezerve		
Ostalo	224.120	75.683
Dobit tekuće godine	424.857	468.849
Stanje na dan 31. decembra	1.693.203	1.216.604

Na osnovu odluke sa XXII sednice Skupštine akcionara Matičnog društva od 13.06.2013. godine doneta je odluka o raspodeli godišnje dobiti Matičnog društva za 2012. godinu. Akcionarima će biti isplaćene dividende u iznosu od 408,00 RSD bruto, po akciji.

10.15. Dugoročna rezervisanja

Struktura dugoročnih rezervisanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Rezervisanje po osnovu sudskih sporova u skladu sa MRS 37		
Rezervisanje za naknade i druge beneficije zaposlenih	152.089	131.562
Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku	565.216	704.278
Ostala dugoročna rezervisanja	22.837	23.675
UKUPNO	740.142	859.515

Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih (rezervisanja za nedospele otpremnine prilikom odlaska u penziju), su iskazana na osnovu aktuarskog obračuna stručnog tima iz sistema Energoprojekt.

Prilikom projekcija obračuna rezervisanja po MRS 19 korišćen je deduktivni pristup, odnosno sva društva iz sistema Energoprojekt su posmatrana kao celina, i na osnovu opštih pravilnosti, i korišćenjem broja radnika „kao ključa“, izvršena je alokacija na konkretne privredne subjekte. Uzevši u obzir da su sva zavisna društva u većinskom vlasništvu istog privrednog subjekta, primenjeni pristup je objektivni i rezultati projekcija se mogu uvažiti kao očekivani.

Snižavanje iznosa rezervisanja po osnovu sadašnje vrednosti otpremnina (za 0,57%), u bilansu stanja na dan 31.12.2013. godine u odnosu na dan 31.12.2012. godine je posledica promene više faktora od kojih:

- s jedne strane, promena pojedinih faktora utiče na povećanje iznosa rezervisanja (povećanje broja zaposlenih za 1,50% i povećanje prosečne očekivane otpremnine za 4,79%); a
- s druge strane strane, promena pojedinih faktora utiče na snižavanje iznosa rezervisanja (smanjenje prosečnih godina staža provedenih u Preduzeću za 2,42% i povećanje razlike između godišnje diskontne stope i prosečnog godišnjeg očekivanog rasta zarada za 0,50%).

Pored navedenog, promena u strukturi rezervisanja po konkretnim preduzećima je rezultat promene alikvotnog dela učešća broja zaposlenih u pojedinim preduzećima u ukupnom broju zaposlenih celog Preduzeća.

Postupak projekcije rezervisanja, uvažavanjem relevantnih odredbi MRS 19, obavljao se u više sledećih koraka:

- *prvo, shodno polu, ukupnim godinama staža radnika i godinama staža u Društvu; uvažavanjem očekivane godišnje stope fluktuacije i mortaliteta (procenjena godišnja stopa fluktuacije i mortaliteta), procenjen je broj zaposlenih koji će iskoristiti pravo na otpremninu, kao i period kada će navedene naknade zaposleni primiti;*
- *drugo, uvažavajući odredbe Kolektivnog ugovora Društva, procenjena je visina otpremnine za svaku godinu staža, koje su bile aktuelne na datum bilansa stanja; i*
- *treće, svođenje na sadašnju vrednost očekivanih odliva za otpremnine vršena je primenom diskontnog faktora, koji predstavlja količnik diskonte stope i očekivanog rasta zarada.*

Otpremnine prilikom odlaska u penziju se u Društvu isplaćuju na osnovu člana 48 Kolektivnog ugovora, po kome je Poslodavac dužan da zaposlenom isplati otpremninu pri odlasku u penziju u visini: 1) njegove trostruke neto zarade isplaćene za mesec koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 2) trostrukog iznosa neto prosečne zarade kod Poslodavca u mesecu koji prethodi mesecu odlaska u penziju, 3) u iznosu utvrđenom zakonom; u zavisnosti koji je od navedenih iznosa najpovoljniji za zaposlenog.

Prilikom diskontovanja uvažene su sledeće pretpostavke:

- *očekivani godišnji rast zarada u Društvu od 6% i*
- *diskontna stopa od 9% .*

Kako je za određivanje sadašnje vrednosti (nedospelih) otpremnina neophodan podatak o godišnjoj diskontnoj stopi, kao i podatak o prosečnom

godišnjem rastu zarada u Preduzeću, u nastavku će se precizirati navedene veličine.

Za godišnju diskontnu stopu je prihvaćena stopa od 9%. U paragrafu 78, MRS 19, kao i u paragrafu BC 33 u okviru Osnova za zaključivanje MRS 19, se eksplicitno navodi da stopa koja se koristi za diskontovanje treba da bude određena u skladu sa tržišnim prinosima na datum bilansa stanja za visoko kvalitetne korporativne obveznice. U zemljama gde ne postoji razvijeno tržište za ovakve obveznice treba koristiti tržišne prinose (na datum bilansa stanja) državnih obveznica. Valuta i rok dospeća obveznica treba da budu u skladu sa valutom i procenjenim rokom obaveza za primanja po prestanku zaposlenja.

Kako je finansijsko tržište u Srbiji nedovoljno razvijeno, najrealnije je kao reper za određivanje diskontne stope na datum bilansa stanja koristiti godišnji prinos koji se ostvaruje kupovinom državnih hartija od vrednosti čiji je garant Republika Srbija. Shodno navedenom, diskontna stopa je određena shodno godišnjem prinosu na državne hartije od vrednosti emitovanim 30. decembra 2013. godine, od strane Uprave za javni dug Ministarstva finansija Republike Srbije. Navedena hartija od vrednosti je emitovana uz godišnju kamatnu stopu od 8,89%. Kako je rok dospeća repernih hartija od vrednosti kraći (371 dan) od prosečnog procenjenog roka dospeća primanja koja su predmet ovog obračuna, pri određivanju diskontne stope, uvažavajući zahteve iz paragrafa 81, MRS 19, procenjena je diskontna stopa za duže rokova dospeća.

Godišnji očekivani rast zarada u Preduzeću je planiran na nivou od 6%.

Godišnja diskontna stopa i godišnji rast zarada zavise od stope inflacije. Memorandumom Narodne banke Srbije o ciljanim stopama inflacije do 2016. godine, koji je usvojen na sednici Izvršnog odbora NBS 18. oktobra 2013. godine, pored ostalog, utvrđena je ciljana stopa inflacije za 2014. godinu od 4%, sa dozvoljenim odstupanjem (pozitivnim i negativnim) od 1,5 procentnih poena. Shodno navedenom, a uvažavajući i značajno snižavanje inflacije tokom 2013. godine, ali i u Memorandumu naznačeno očekivanje da naredne godine neće biti završene strukturne reforme i ostvarena liberalizaciju cena, najrealnije je inflaciju za narednu godinu, u dozvoljenim okvirima predviđenim Memorandumom, planirati uz dozvoljeno pozitivno odstupanje od 1%.

Dakle, rezervisanje će se proceniti shodno planiranoj godišnjoj inflaciji od 5%. Iz navedenog sledi da je u Preduzeću planiran dugoročni godišnji rast

realnih zarada od 1%, a da je dugoročna godišnja realna diskontna stopa planirana na nivou od 4%.

Ako bi u budućnosti došlo do pada stope inflacije, primenjena logika rezultirala bi snižavanju nominalnih zarada, ali takođe i diskontne stope (koja je dominantno opredeljena stopom inflacije), tako da ta promena ne bi dovela do promene rezultata prezentiranih u ovom materijalu. Primenjen metodološki postupak, koji za rezultantu ima dugoročno planiran godišnji rast zarada u Preduzeću od 6% i dugoročnu godišnju diskontnu stopu od 9%, pretpostavlja istu inflaciju u celom budućem periodu. Ova pretpostavka je i zahtevana paragrafom 75, MRS 19.

Rezervisanja po pitanju otpremnina za zaposlene u Ino Kompaniji u Kataru i Ino Kompaniji u Omanu su izračunate na osnovu relevantnih odredbi Međunarodnog računovodstvenog standarda (u nastavku: MRS) 19 - Primanja zaposlenih.

Cilj ovog standarda je propisivanje načina računovodstva i obelodanjivanja primanja zaposlenih. Ovim Standardom se od entiteta zahteva da prizna:

- Obavezu kada je zaposleni pružao usluge u zamenu za primanja koja će mu biti isplaćena u budućnosti; i
- Rashod, kada entitet troši ekonomske koristi nastale iz usluga koje je zaposleni pružio u zamenu za primanja.

Shodno paragrafu 3, MRS 19, ovaj Standard se primenjuje na ona primanja koja su obezbeđena: putem formiranja zvaničnih planova i ostalih formalnih sporazuma između nekog entiteta i zaposlenih kao pojedinaca, grupa zaposlenih ili njihovih predstavnika; shodno zakonskim zahtevima ili putem granskih sporazuma kojima se od entiteta zahteva da doprinesu nacionalnim, državnim, granskim ili drugim planovima za više poslodavaca; ili na osnovu neformalne prakse koja prouzrokuje nastanak izvedenih obaveza.

Uvažavajući karakteristike predmetnih otpremnina, za njihovo knjigovodstveno obuhvatanje su relevantne odredbe koje se odnose na Primanja po prestanku zaposlenja (planovi definisanih primanja).

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Kataru, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine su regulisane lokalnim Zakonom o radu kojim je definisan način obračuna i minimalna otpremnina, po kojem je Poslodavac dužan da pri prestanku zaposlenja isplati radniku

otpremninu u visini, za svaku godinu rada, od tronedeljne bazne plate (za zakonske svrhe se mesec računa uvek kao period od 30 dana); i

- Otpremnine su nasledive, u slučaju smrti poslodavac je dužan da u roku od 14 dana izdvoji sumu koja po ovom osnovu pripada preminulom i da je preda nadležnom Sudu na dalju nadležnost.

Pri izračunavanju rezervisanja za zaposlene u ino kompaniji u Omanu, relevantne su sledeće činjenice:

- Otpremnine u Omanu su regulisane lokalnim zakonom o radu kojim je definisan način obračuna kao i minimalne otpremnine koje zaposlenom pripadaju, odnosno, za svaku godinu, za prve tri godine službe, zaposleno lice ima pravo na otpremninu računato na bazi od 15 dana godišnje, odnosno pola bazne mesečne plate, a posle navršene tri godine službe kod istog poslodavca na jednu celu baznu platu po svakoj navršenoj narednoj godini službe; i
- Otpremnine ne zastarevaju.

Dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku

Rezervisanja za troškove u garantnom roku su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva i na osnovu prethodnog iskustva, i očekuje se da budu plativa u periodu manjem od 5 godina. Konačni iznos obaveze koja će se platiti može biti različit od one koja je rezervisana u zavisnosti od budućih razvoja događaja. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji dugoročna rezervisanja za troškove u garantnom roku u iznosu od 727.953 hiljade RSD su izvršena rezervisanja za troškove značajnih promena pozicija ugovora bez mogućnosti naplate dodatnih radova. U toku 2013. Sa iste pozicije je skinuta rezervacijija u visini od 123.952 hiljade RSD.

Ostala dugoročna rezvisanja

Ostala dugoročna rezervisanja se odnose na rezervisanja po osnovu sudskih sporova koji se vode protiv Grupe. Ostala rezervisanja su ukalkulisana na osnovu najbolje procene rukovodstva. Ova rezervisanja nisu diskontovana pošto uticaj diskontovanja nije materijalno značajan.

Na poziciji Ostala dugoročna rezervisanja stanje na dan 31.12.2013. godine je 23.675 hilj. RSD je u odnosu na stanje na dan 31.12.2012. 22.216 hilj RSD uvećano je samo za kursne razlike proistekle u 2013. Godini.

10.16. Obaveze iz poslovanja

Struktura obaveza iz poslovanja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Primljeni avansi, depoziti i kaucije	8.440	10.579
Dobavljači – matična i zavisna pravna lica	9.053	9.890
Dobavljači – ostala povezana pravna lica	34.530	605
Dobavljači u zemlji	6.388	5.230
Dobavljači u inostranstvu	496.897	323.441
Ostale obaveze iz poslovanja		
Obaveze iz specifičnih poslova FIHTNER konzorcijumski partner	95.071	108.788
UKUPNO	650.379	458.533

Obaveze prema dobavljačima ne sadrže kamatu.

Obaveze prema dobavljačima na dan 31. decembra 2013 godine u iznosu od 496.897 hiljada RSD su izražene u stranoj valuti, uglavnom u Qatariskim rijalima.

Obaveze iz specifičnih poslova se najvećim delom odnose na obavezu prema partneru po ugovoru za Phasu VI I Phasu VII u Qataru (za retenš ne naplaćen i neplaćen partneru (u 2013. godini 95.071 hiljada RSD, a u 2012. godini 108.788 hiljada RSD).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost obaveza iz poslovanja odražava njihovu fer vrednost na dan bilansa stanja.

10.17. Ostale kratkoročne obaveze

Struktura kratkoročnih obaveza i pasivna vremenska razgraničenja	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada - bruto	365.019	350.063
Obaveze po osnovu kamata i		

Energoprojekt Entel a.d.

troškova finansiranja		
Obaveze za dividende/učešće u dobitku	-	-
Obaveze prema zaposlenima	400	1.413
Obaveze prema članovima upravnog i nadzornog odbora	55	60
Obaveze prema fizičkim licima za naknade po ugovoru	30	274
Ostale obaveze	8.054	6.211
UKUPNO	373.558	358.021

Obaveze po osnovu zarada i ostale nepomenute obaveze se najvećim delom odnose na obaveze (neto, porezi i doprinosi, obaveze Komorama) za decembarsku zaradu, koja je u Grupi isplaćena u januaru naredne godine.

Ostale obaveze se najvećim delom odnose na neisplaćene dividende (razlog akcionari nisu otvorili račune za svoje hartije od vrednosti).

Rukovodstvo Grupe smatra da iskazana vrednost ostalih kratkoročnih obaveza odgovara njihovoj fer vrednosti na dan bilansa stanja.

10.18. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja

Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost, ostalih javnih prihoda i pasivna vremenska razgraničenja	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrednost i ostalih javnih prihoda</i>		
Obaveze za PDV	-	-
Obaveze za retenšn		
Ostale obaveze za poreze, doprinose i druge dažbine	30.199	1.314
UKUPNO	30.199	1.314

Obaveze za PDV se odnose na razliku obračunatog poreza i prethodnog poreza. Ova obaveza je u Grupi izmirena u zakonskom roku, početkom naredne godine.

10.19. Obaveze po osnovu poreza na dobitak

Obaveze po osnovu poreza na dobitak	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Obaveza za porez iz rezultata	482.929	495.035
UKUPNO	482.929	495.035

Obaveza za porez iz rezultata u kompaniji Qatar iznos od 482.929 hiljada RSD proističe iz obaveze za nepriznate troškove HO od strane lokalne poreske uprave.

10.20. Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze i odložena poreska sredstva	u 000 dinara	
	2013.	2012.
Odložene poreske obaveze	14.366	12.280
Neto poreska sredstva/obaveze	14.366	12.280

Odložene poreske obaveze odnose se na revalorizaciju poslovne zgrade.

Odložene poreske obaveze koje su iskazane na dan 31. decembra se odnose na *oporezive privremene razlike* između knjigovodstvene vrednosti sredstava koja podležu amortizaciji i njihove poreske osnovice. Naime, usled različitih odredbi na bazi kojih se u Grupi određuje računovodstvena amortizacija (shodno odredbama profesionalne regulative; MRS i MSFI i dr.) i odredbi kojima se određuje poreska amortizacija (Shodno Zakonu o porezu na dobit pravnih lica), Grupia će u budućem periodu platiti veći porez na dobitak nego što bi platilo da mu se sa aspekta poreskog zakonodavstva prizna stvarno iskazana knjigovodstvena amortizacija. Iz navedenog razloga, Grupa priznaje odloženu poresku obavezu, koja predstavlja porez na dobitak koji će biti plativ kada Grupa, “povrati“ knjigovodstvenu vrednost sredstava.

Iznos odloženih poreskih obaveza izračunat je množenjem visine oporezive privremene razlike na kraju godine sa stopom poreza na dobit Grupe (10%).

10.21. Usaglašavanje potraživanja i obaveza

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2013 godine.

Društvo je izvršilo **usaglašavanje potraživanja** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem na dan 31.12.2013 godine.

Od ukupno 40 *domaćih kupaca*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 39.563 hiljada RSD, usaglašeno je 39.563 hiljada RSD.

Sa *inostranim kupcima ino kompanija*, na dan 31.12.2013. godine nismo usaglašavali potraživanja.

Matično društvo je izvršilo **usaglašavanje obaveza** sa domaćim i inostranim kupcima sa stanjem:

- na dan 31.12.2013. godine i
- sa stanjem na dan 31.12.2013. godine.

Od ukupno primljenih 19 Izvoda otvorenih stavki od *domaćih dobavljača*, na dan 31.12.2013. godine, u iznosu od 49.971 hiljada RSD, usaglašeno je 49.971 hiljada RSD.

10.22. Vanbilansna aktiva i vanbilansna pasiva

Shodno zakonskim odredbama (Pravilnik o sadržini i formi obrazaca konsolidovanog finansijskog izveštaja za privredna Grupe, zadruge, druga pravna lica i preduzetnike), Grupa je u svojim konsolidovanim finansijskim izveštajima iskazao vanbilansnu aktivu i vanbilansnu pasivu. Stavke iskazane u okviru vanbilansne aktive i vanbilansne pasive, a koje su prikazane u narednoj tabeli, ne predstavljaju sredstva ni obaveze Grupe, već prvenstveno služe u kontekstu informativne uloge korisnika konsolidovanog finansijskog izveštaja.

Struktura vanbilansne aktive i pasive	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Primljene hartije od vrednosti - vaučeri		
<i>Primljene garancije, avali i druga jemstva</i>		
Primljene garancije - domaći dobavljači		
Primljene garancije i druga jemstva - devizni deo		
Primljene garancije - zalog pokretnih stvari		
Primljene garancije		

Energoprojekt Entel a.d.

Svega		
<i>Date garancije, avali i druga jemstva</i>		
Date garancije - dinarski deo	6.823	6.173
Date garancije - devizni deo	738.313	884.274
Data jemstva - dinarski deo		
Data jemstva - devizni deo	150.208	291.578
Date garancije		
Svega	895.344	1.182.025
<i>Ostala vanbilansna aktiva/pasiva</i>		
Ostala vanbilansna aktiva		
Svega		
UKUPNO		

Entel je jamac ENERGOPROJEKT HOLDINGU za kredit kod fonada za razvoj republike Srbije u iznosu od 150.208 hilj. RSD (1.310 hilj. EUR-a).

Iznos od 738.313 hiljada RSD je iznos za date ponudbene garancije i za garancije za dobro izvršenje posla u kompanijama ENTELA u Qataru, Omanu i Emiratima.

11. HIPOTEKE UPISANE NA TERET I U KORIST GRUPE DOHA BANK

Zavisno pravno lice - kompanija „Energoprojekt Entel” Doha, Qatar ima pravo raspolaganja i plodouživanja na nepokretnosti, ukupne stambene površine 4.488 m², koje se nalaze na katastarskim parcelama broj 65582, 65583, 65584, 65585, 65586, 65587, 65588, 65589 i 65590 površine 10.736 m², u Dohi - Qatar, Zone 44, East Al Naija, Al Mumtaza Streat Doha Qatar, a koja je u knjižnom vlasništvu lokalnog fizičkog lica.

Knjižni vlasnik je stavio hipoteku na imovinu u Doha banku po ugovoru broj 52973 kao kolateral na ime dobijanja ponudbenih i garancija za dobro izvršenje posla u korist Energoprojekt Entel Doha.

12. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM STRANAMA

Shodno zahtevima iz MRS 24 - Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Matičnog i povezanih strana.

Sa aspekta **povezanih društva**, u sledeće dve tabele su prikazane transakcije koje rezultiraju iskazanim prihodom i rashodom u bilansu uspeha, i iskazanim obavezama i potraživanjima u bilansu stanja.

Struktura prihoda i rashoda od povezanih pravnih lica	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Prihodi</i>		
Prihod od prodaje		
Ostala poveza pravna lica		
• EP GARANT	83	178
• EP INDUSTRIJA	774	1.749
• EP VISOKOGRADNJA	797	2.549
• EP HIDROINŽENJERING	3.343	2.309
• EP ENERGNIGERIJA	26.599	18.508
• EP OPREMA	180.216	195.430
• EP HOLDING	610	1.479
• EP ARHITEKTURA I URBAN	891	537
• EP ENERGNODATA	28	124
• ENERGOPLAST	7.681	16.239
Svega	221.022	239.102
<i>Rashodi</i>		
• EP OPREMA	3	548
• EP HOLDING	90.561	92.494
• EP ENERGNODATA	7.126	5.215
• EP GARANT	293	272
• EP INDUSTRIJA	548	-
• EP ARHITEKTURA I URBAN	50	-
• EP VISOKOGRADNJA	4.220	431
• EP HIDROINŽENJERING	85	1.430
• EP ENERGNIGERIJA	42	158
Svega	102.928	107.897

Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Potraživanja</i>		
Zavisna pravna lica		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	30.151	133
• EP ARHITEKTURA I URBAN	148	482
• EP GARANT	6	19
• EP VISOKOGRADNJA	256	922
• EP ENERGNIGERIJA	4.463	10.713
• EP INDUSTRIJA	395	418
• EP HIDROINŽENJERING	2.978	1.072
• EP ENERGDATA	-	11
• EP HOLDING	16	100
Svega	38.413	18.439
<i>Dugovanja</i>		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	30.151	-
• EP HOLDING	9.053	9.890
• EP ENERGDATA	167	511
• EP VISOKOGRADNJA	25	94
• EP ENERGNIGERIJA	1.205	1.640
• EP INDUSTRIJA	34.338	
Svega	74.939	12.135

Potraživanja od povezanih pravnih lica potiču od izvršenih usluga i dospevaju za 90 dana nakon datuma izvršenih usluga, nisu obezbeđena i nemaju kamatu).

13. SUDSKI SPOROVI

Društvo ima jedan sudski spor u Beogradu gde je tužilac fizičko lice. Predmet spora je Poništaj odluka skupštine akcionara tuženog o usvajanju godišnjih finansijskih izveštaja. Ishod spora je neizvestan.

Društvo ima sudski spor u Qataru sa Ministarstvom finansija. Predmet su nepriznati konsultantski troškovi sa Head office, troškovi se odnose na 2008, 2009 i 2010. godina. Spor je u visini od 477.526 hiljada RSD.

14. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

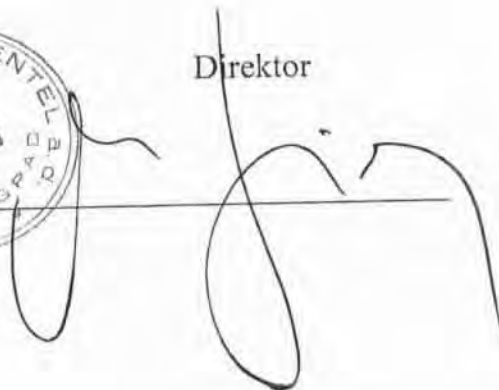
Nakon bilansa stanja nije bilo događaja koji bi bitnije uticali na verodostojnost iskazanih konsolidovanog finansijskog izveštaja.

U Beogradu, 23.04.2014. godine

Dice odgovorno za
sastavljanje izveštaja

Direktor

BDO d.o.o. Beograd

Knez Mihailova 10
11000 Belgrade
Republic of Serbia
Tel: +381 11 3281 399
Fax: +381 11 32 81 808

www.bdo.co.rs

BDO d.o.o. Beograd, privredno društvo osnovano u Republici Srbiji, je članica BDO International Limited, kompanije sa ograničenom odgovornošću sa sedištem u Velikoj Britaniji, i deo je međunarodne BDO mreže firmi članica.
BDO je brend ime za BDO mrežu i za svaku BDO firmu članicu.

BDO d.o.o. Beograd, a limited liability company incorporated in the Republic of Serbia, is a member of BDO International Limited, a UK company limited by guarantee, and forms part of the international BDO network of independent member firms. BDO is the brand name for the BDO network and for each of the BDO member firms.

3. 3. GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU

- Opšti podaci;
 - Kratak opis poslovnih aktivnosti i organizacione strukture;
 - Prikaz razvoja, finansijskog položaja i rezultata poslovanja društva, uključujući i relevantne finansijske i nefinansijske pokazatelje kao i informacije o kadrovskim pitanjima;
 - Opis očekivanog razvoja društva u narednom periodu, promena u poslovnim politikama društva i glavnih rizika i pretnji kojima je poslovanje društva izloženo;
 - Važni značajni događaji koji su nastupili nakon protoka poslovne godine za koju je izveštaj pripremljen;
 - Značajniji poslovi sa povezanim licima;
 - Aktivnosti društva na polju istraživanja i razvoja;
 - Informacije o ulaganjima u cilju zaštite životne sredine;
 - Informacije o otkupu sopstvenih akcija, odnosno udela;
 - Postojanje ogranaka;
 - Korišćeni finansijski instrumenti od značaja za procenu finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja;
 - Ciljevi i politike vezane za upravljanje finansijskim rizicima i politika zaštite svake značajne vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita; Izloženost cenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku novčanog toka, strategija za upravljanje ovim rizicima i ocena njihove efektivnosti;
 - Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja.
-

Napomena:

Godišnji izveštaj o poslovanju i konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju prikazani su kao jedan izveštaj i sadrže informacije od značaja za ekonomsku celinu.

Opšti podaci

Poslovno ime: Energoprojekt Entel a.d.

Sedište i adresa: Beograd, Bulevar Mihaila Pupina 12

Matični broj: 07470975

PIB: 100389086

Veb sajt i e-mail adresa www.ep-entel.com; office@ep-entel.com

Broj i datum rešenja o upisu u registar privrednih subjekata: BD 8049 od 29.3.2005. godine

Delatnost (šifra i opis): 7112 osnovna delatnost Društva je INŽENJERSKE DELATNOSTI I TEHNIČKO SAVETOVANJE

Broj zaposlenih (prosečan broj u 2013. godini): 182

Deset najvećih akcionara na dan 31.12.2013.

1.	ENERGOPROJEKT HOLDING A.D.	07023014	364,453	86.26209 %
2.	GRABEŽ VLADIMIR	0504966710037	7,770	1.83908 %
3.	KISIĆ SINIŠA	1109956710176	2,242	0.53066 %
4.	MARTINOLI MARKO	2611979710298	1,766	0.41799 %
5.	MILOSAVLJEVIĆ MILORAD	2510939710057	1,550	0.36687 %
6.	GOLUBOVIĆ LJUBIŠA	2207946710246	1,135	0.26864 %
7.	MILENKOVIĆ ZORAN	0210965762919	750	0.17752 %
8.	VINKOVIĆ DIANA	0311958715337	750	0.17752 %
9.	RANĐELOVIĆ TOMISLAV	2108949710079	744	0.17610 %
10.	ŽIKIĆ BOŽIDAR	1102949710190	714	0.16900 %

Vrednost osnovnog kapitala (000 RSD): Osnovni akcijski kapital 173.166 RSD
Broj izdatih akcija - obične: 422.495 običnih akcija, nominalna vrednost akcije je 410 RSD

ISIN broj: RSEPENE41315

CIF kod: ESVUFR

Cena akcija u izveštajnom periodu:

- Poslednja cena (na dan 31.12.2013.): 3.220 Rsd/akciji
- Najviša cena: 3.220 Rsd/akciji
- Najniža cena: 2.928 Rsd/akciji

Tržišna kapitalizacija (na dan 31.12.2013.): 3.346.160.400 Rsd

Naziv organizovanog tržišta na koje su uključene akcije: Beogradska berza,
Novi Beograd, Omladinskih brigada 1.

Akcije Energoprojekt Entela a.d. su kotirane i sa njima se trguje na regulisanom tržištu na "Open market-u" Beogradske berze.

Poslovno ime, sedište i poslovna adresa revizorske kuće:

BDO d.o.o.Beograd, Knez Mihailova 10

Naziv organizovanog tržišta na koje su uključene akcije:

Beogradska berza, Novi Beograd, Omladinskih brigada 1

Podaci o Upravi društva

Članovi Odbora direktora Energoprojekt Entel (sadašnje stanje)

1. Zoran Jovanović, predsednik OD
2. Slobodan Jovanović, član OD
3. Gašo Knežević, član OD
4. Mladen Simović, član OD
5. Dragan Aleksić, član OD

Članovi Nadzornog odbora (na dan 31.12.2013.):

Ime, prezime i prebivalište ENHL	Obrazovanje/sadašnje zaposlenje	broj akcija
-------------------------------------	---------------------------------	-------------

1. Dragan Veljić, Beograd, predsednik	VII-2 stepen, diplomirani pravnik,
Elektroprivreda Srbije	0
2. Milun Trivunac, Beograd, član	VII-1 stepen, diplomirani ekonomista,	0

3. Dragan Aleksić, Beograd, član	Agencija za privatizaciju RS VII-2 stepen, diplomirani ekonomista, Rukovodilac sektora, Energoprojekt Holding	1.172
4. Branislav Ivković, Beograd, član	VIII stepen, diplomirani inženjer, Redovni profesor na Građevinskom fakultetu u Beogradu	1.000
5. Slobodan Jovanović, Beograd, član	VII-1 stepen, diplomirani inženjer, Savetnik, Energoprojekt Holding	1.299
6. Aleksandar Glišić, Beograd, član	VII-2 stepen, diplomirani inženjer, Vodeći inženjer, Energoprojekt Hidroinženjering	1.197
7. Vladimir Sekulić, Beograd, član	VII-1 stepen, diplomirani ekonomista, Glavni broker u BDD M&V Investments	1.220

Prikaz razvoja, finansijskog položaja i rezultata poslovanja društva, uključujući i relevantne finansijske i nefinansijske pokazatelje kao i informacije o kadrovskim pitanjima

Energoprojekt Entel a.d, Beograd sačinjava matično akcionarsko društvo - Energoprojekt Entel a.d., Beograd i 3 zavisna društava . Izvorna delatnost preduzeća, projektovanje termoenergetskih objekata, zastupljena je u radu Energoprojekta od njegovog osnivanja 1951. godine. Tokom godina svog razvoja preduzeće je (od 1990. godine ENTEL) kompletiralo i širilo svoju uslugu tako da danas pokriva pružanje usluga projektovanja i konsaltinga u oblastima vezanim za energetiku, vodu, telekomunikacije i zaštitu životne sredine, kao i upravljane realizacijom projekata u ovim oblastima.

Paralelno sa radom na termoenergetskim objektima, razvijena je i delatnost na projektovanju i konsaltingu prilikom gradnje razvodnih postrojenja, trafostanica i dalekovoda, prvo u zemlji, a u poslednjih dvadeset godina uspešno realizuje projekte u Nigeriji, Kataru, Omanu, UAE i Jordanu.

ENTEL je učestvovao u realizaciji projekata termoenergetskih objekata sa konvencionalnim, novim i obnovljivim izvorima energije, upravljanjem složenim energetskim sistemima i odgovarajućom ekološkom zaštitom, tretirajući sve izvore zagađenja vazduha, tla i vode iz energetskih sistema. Poslednjih nekoliko godina ENTEL je imao i nekoliko projekata na obnovljivim izvorima električne energije (solarne i vetroelektrane).

Realizacija ugovora odvija se u Beogradu, za sve domaće i delimično inostrane poslove, uz angažovanje u zemljama ugovaranja poslova radom kroz ino kompanije i ino punktove.

Grupu za konsolidaciju čine matično društvo Energoprojekt Entel a.d. i niže navedeno zavisno društvo i zavisna društva u inostranstvu - ino kompanije:

- ENERGOPLAST D.O.O Beograd 20% vlasništva
- kompanija ENERGOPROJEKT QATAR 100% vlasništvo
- kompanija ENERGOPROJEKT ENTEL OMAN L.L.C 100% vlasništvo
- kompanija ENERGO CONSULT UAE 100% vlasništvo

U konsolidaciju uključen je Energoplast d.o.o (20 % učešća) po ekviti metodi a kompanije se konsoliduju 100% kroz konsolidovani finansijski izveštaj.

Verodostojan prikaz razvoja i rezultata poslovanja društva, finansijsko stanje i podaci važni za procenu stanja imovine

Verodostojan prikaz razvoja i rezultata poslovanja društva, finansijsko stanje i podaci važni za procenu stanja imovine društva detaljno su prikazani i objašnjeni u okviru "Napomena uz finansijske izveštaje za 2013. godinu Energoprojekt Entela a.d." (u okviru poglavlja 1. Godišnjeg izveštaja). U nastavku su prikazani samo neki od relevantnih parametara poslovanja, koji su značajni za pravilno razumevanje navedene materije.

Struktura ukupnog ostvarenog rezultata poslovanja Energoprojekt Entela a.d. (matičnog društva) u 2013. godini bila je sledeća

Struktura bruto rezultata	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Poslovni prihodi	616.937	513.442
Poslovni rashodi	529.577	499.717
Poslovni rezultat	87.360	13.725
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Finansijski prihodi	160.536	209.951
Finansijski rashodi	13.137	26.761
Finansijski rezultat	147.399	183.190
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		

Ostali prihodi	946	1.210
Ostali rashodi	4.890	1.816
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	-3.944	-606
<i>Efekti poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod		
Rashod		
Neto efekat		
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	778.419	724.603
UKUPNI RASHODI	547.604	528.294
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	230.815	196.309

Neto dobitak po akciji

<i>Pokazatelj</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	210.900	191.863
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Neto dobitak po akciji u dinarima	499	454

U narednoj tabeli su prikazani najznačajniji pokazatelji poslovanja Društva u 2013. godini i to:

- opšti ratio likvidnosti (količnik obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara obrtnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- rigorozni ratio likvidnosti (količnik likvidnih sredstava, pod kojima se podrazumevaju ukupna obrtna sredstva umanjena za zalihe i aktivna vremenska razgraničenja; i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara likvidnih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza;
- gotovinski ratio likvidnosti (količnik gotovine uvećane za gotovinske ekvivalente i kratkoročnih obaveza), koji pokazuje sa koliko je dinara gotovinskih sredstava pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza; i
- neto obrtna sredstva (vrednosna razlika između obrtnih sredstava i kratkoročnih obaveza).

<i>Pokazatelji likvidnosti</i>	<i>Zadovoljavajući opšti standardi</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Opšti ratio likvidnosti	2 : 1	3,58 : 1	6,06 : 1
Rigorozni ratio likvidnosti	1 : 1	3,30 : 1	6,04 : 1
Gotovinski ratio likvidnosti		0,37 : 1	0,51 : 1
Neto obrtna sredstva (u hiljadama dinara)	Pozitivna vrednost	333.616	467.569

Rezultati ratio analize pokazuju da je Društvo tokom 2013. godine bilo **likvidno**, odnosno da nije imalo poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

Najbolji reprezent **rentabilnosti** je *stopa prinosa na prosečan sopstveni kapital*, koja pokazuje koliko Društvo ostvaruje prinosa na jedan dinar prosečno angažovanih sopstvenih sredstava. Pri izračunavanju ovog pokazatelja rentabilnosti, prosečan sopstveni kapital je određen kao aritmetička sredina vrednosti kapitala na početku i na kraju godine.

Pokazatelji rentabilnosti	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Neto dobitak/gubitak	210.900	191.863
<i>Prosečan kapital</i>		
Kapital na početku godine	732.573	697.094
Kapital na kraju godine	780.103	732.573
Prosečan kapital	756.338	714.834
Stopa prinosa na sopstveni kapital	28 %	27 %

Shodno podacima iz tabele, jasno je da se rezultati poslovanja u 2012. i 2013. godini, sa aspekta održivosti kapitala, mogu oceniti kao zadovoljavajući, tako da **rizik kapitala nije izražen**.

Adekvatnost finansijske strukture se ogleda u visini i karakteru zaduženosti.

U narednim tabelama su prikazani najznačajniji pokazatelji finansijske strukture Društva, i to:

- udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Društva finansiran iz pozajmljenih izvora; i
- udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava, koji pokazuje koliko je jedan dinar sredstava Društva finansiran iz dugoročnih izvora.

Pokazatelji finansijske strukture	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Obaveze	129.371	92.344
Ukupna sredstva	936.899	850.170
Udeo pozajmljenih u ukupnim izvorima sredstava	0,14	0,11
<i>Dugoročna sredstva</i>		
Kapital	780.103	732.573
Dugoročna rezervisanje i dugoročne obaveze	142.430	105.316
Svega	922.533	837.889
Ukupna sredstva	936.899	850.170
Udeo dugoročnih u ukupnim izvorima sredstava	0,99 : 1	0,98 : 1

Racio neto zaduženosti pokazuje koliko je svaki dinar neto zaduženosti Društva pokriven kapitalom Društva.

Pod neto zaduženošću se podrazumeva razlika između:

- ukupnih (dugoročnih i kratkoročnih) finansijskih obaveza Društva (ukupna pasiva umanjena za kapital, dugoročna rezervisanja i odložene poreske obaveze Društva) i
- gotovine i gotovinskih ekvivalenata.

Parametri za izračunavanje racia neto zaduženosti prema ukupnom kapitalu	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Neto zaduženost</i>		
Finansijske obaveze	129.371	92.344
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	48.492	47.073
Svega	80.879	45.271
Kapital	780.103	732.573
RACIO NETO ZADUŽENOSTI PREMA UKUPNOM KAPITALU	1 : 9,65	1 : 16,18

Struktura ukupnog ostvarenog rezultata poslovanja Energoprojekt Entela a.d. konsolidovano u 2013. godini bila je sledeća

Struktura bruto rezultata	u 000 dinara	
	2013.	2012.
<i>Poslovni prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani poslovni prihodi	3.390.316	3.240.390
Konsolidovani poslovni rashodi	3.137.897	2.928.682
Poslovni rezultat	252.419	311.708
<i>Finansijski prihodi i rashodi</i>		
Konsolidovani finansijski prihodi	76.886	121.957
Konsolidovani finansijski rashodi	5.753	24.646
Konsolidovani finansijski rezultat	71.133	97.311
<i>Ostali prihodi i rashodi</i>		
Ostali prihodi	118.242	80.897
Ostali rashodi	26.273	16.027
Rezultat ostalih prihoda i rashoda	91.969	64.870
<i>Efektii poslovanja koje se obustavlja, promene računovodstvene politike i korekcije grešaka iz ranijeg perioda</i>		
Prihod	29.251	3
Rashod		597
Neto efekat	29.251	-594
<i>Ukupan bruto rezultat</i>		
UKUPNI PRIHODI	3.614.695	3.443.247
UKUPNI RASHODI	3.169.923	2.969.952
DOBITAK/GUBITAK PRE OPOREZIVANJA	444.772	473.295

Do smanjenja ostvarenog rezultata u 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu, došlo je prvenstveno zbog povećanja troškova u zemljama gde radimo kao i zbog angažovanja novih radnika za potrebe poslova koji će se realizovati u toku 2014.godine.

Zarada po akciji:

Zarada po akciji izračunava se tako što se dobitak namenjen običnim akcionarima podeli sa prosečnim ponderisanim brojem običnih akcija u opticaju za period.

<i>Pokazatelj</i>	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
Neto dobitak (gubitak) u 000 dinarima	424.857	468.849
Prosečan broj akcija tokom godine	422.495	422.495
Neto dobitak po akciji u dinarima	1.006	1.110

Struktura, broj zaposlenih i ocena zaposlenosti

U ENTEL-u je ukupno na dan 31.12.2013. godine 535 zaposlenih, od kojih je 113 na radu u zemlji (21%) i 422 na radu u inostranstvu (79%), odnosno 194 u Kataru (36% od ukupno zaposlenih), 102 u Dubaiu (19%), 83 u Omanu (16%), 43 u Abu Dabiu (8%).

Na neodređeno vreme zaposleno je 170 (32%), na određeno vreme 15 (3%), sa statusom FL 329 (61%) i lokalne radne snage 21 (4%).

Od ukupnog broja zaposlenih sa visokom stručnom spremom je 398 (74%), među kojima je 5 doktora nauka i 6 magistara.

Po pojedinim delovima preduzeća situacija je različita. U okviru zaposlenih na neodređeno i određeno vreme, i posle, na razne načine sprovedene akcije podmlađivanja kadra, prosečna starost je preko 47 godina života (21,5 godina staža). Zbog karaktera posla u zemlji viši je nivo zaposlenosti visoko stručnog kadra u odnosu na ostale.

U Regionu Katar, važno je napomenuti da je struktura kadrova uglavnom inženjerska (oko 70%). Sa gledišta iskustva, uglavnom su angažovani inženjeri do 10 godina staža. I dalje postoji potreba za iskusnijim inženjerima pogotovu elektro struke. Imamo 14 različitih nacionalnosti, dok je udeo kadrova iz Srbije na nivou od 30%.

Značajan je problem angažovanja novih inženjera na nivou menadžera (Principal Resident Engineer) projekata u Abu Dabiju. Zbog izuzetno visokog i specifičnog kriterijuma investitora, postoji problem pronalaženja odgovarajućeg kadra za ove poslove.

U ovom trenutku procena uposlenosti je dobra za sve lokacije u regionu. I pored toga neophodno je nastaviti sa agresivnom politikom nuđenja.

U sledećoj tabeli je prikazana struktura i broj zaposlenih u Qataru, Dubaiu i Abu Dabiu.

Lokacija	Ukupan broj zaposlenih	Zaposleni EPE	Zaposleni SRB	Zaposleni INO
Qatar	179	19.00%	37.43%	62.57%
Dubai	93	7.52%	11.83%	88.17%
Abu Dabi	45	8.89%	20.00%	80.00%

Opis očekivanog razvoja društva u narednom periodu, promena u poslovnim politikama društva i glavnih rizika i pretnji kojima je poslovanje društva izloženo

Očekivani razvoj društva u narednom periodu realizovaće se u skladu sa usvojenim strateškim dokumentima društva:

- **"Srednjoročni (četvorogodišnji) program poslovne politike Energoprojekt Holding a.d. i sistema Energoprojekt za period od 2011. do 2015. godine"** (usvojen na XXXVI godišnjoj sednici Skupštine akcionarskog društva Energoprojekt Holding a.d. održanoj 30.06.2011. godine);

- **"Program sprovođenja poslovne politike Energoprojekt Holding a.d. i sistema Energoprojekt za period od 2011. do 2015. godine"** (usvojen na 2. sednici Upravnog odbora Energoprojekt Holding a.d. održanoj 29.07.2011. godine). Implementacija usvojenog srednjoročnog programa rada je u toku, i realizuje se preko niza konkretnih projekata (ukupno 16 projekata), za koje su formirani odgovarajući radni timovi i definisana dinamika projektnih aktivnosti;
- **"Osnovne smernice poslovanja sistema Energoprojekt u mandatnom periodu"** (usvojen na 2. sednici Nadzornog odbora Energoprojekt Holding a.d. održanoj 23.03.2012. godine, na predlog generalnog direktora).
- **"Godišnji poslovni plan Energoprojekt Entel a.d. i sistema Energoprojekt za 2014. godinu"** (usvojen na 113. sednici Izvršnog odbora Energoprojekt Holding a.d. održanoj 19.12.2013. godine).

Misija A.D. Energoprojekt ENTEL treba da ostane pružanje kvalitetnih usluga klijentima iz domena delatnosti na najvišem stručnom nivou, uz korišćenje savremenih tehnologija i znanja.

Entel treba da očuva i unapredi dosadašnju dobru poziciju na tržištu u svojoj osnovnoj delatnosti (projektovanje, konsalting i inženjering termoenergetskih, elektroenergetskih i telekomunikacionih objekata i sistema), kao i da proširi delatnost na druge oblasti koje mogu da proizađu iz osnovne delatnosti. Da to ostvari, Entel treba da bude dobro organizovan, kadrovski i stručno osposobljen, internacionalno orijentisan i aktivan u osvajanju i primeni savremenih tehnologija u domenu termoenergetike, elektroenergetike, telekomunikacija i informatike.

U skladu sa gorenavedenom vizijom dugoročnog razvoja i njegovom misijom, dugoročni ciljevi definisani su Planom poslovanja Društva Energoprojekt ENTEL a.d.u mandatnom periodu 2013 – 2015. godine, kojim je utvrđena strategija razvoja po pojedinim poslovnim oblastima sa ciljem stvaranja uslova za ugovaranje novih poslova, čime će društvo nastojati da ostvari ekonomski realnu i opravdanu punu zaposlenost, kao preduslov za obezbeđenje adekvatnih mogućnosti za dalji razvoj i konkurentno poslovanje na tržištu. Kao osnova za izradu plana izvršena je analiza postojećeg stanja. Korišćenjem kriterijuma efikasnosti, efektivnosti i profitabilnosti, identifikovane su ključne prednosti i slabosti po oblastima poslovanja. S obzirom na svrhu i cilj dokumenta, iako se poslovna pozicija društva na ukupnom tržištu može afirmativno oceniti, veća pažnja posvećena je slabostima nego prednostima kako bi definisanje istih iniciralo preduzimanje mera i postupaka

za eliminisanje ili umanjeње njihovog uticaja. Po pojedinim segmentima, kao najznačajniji su prepoznati:

Delatnost društva je apsolutno aktuelna sada i ubuduće, kako na tržištu Srbije, tako i na drugim tržištima od interesa za poslovanje. Očuvanje delatnosti u direktnoj je sprezi sa mogućnošću ostvarenj planova investicione izgranje, odnosno realizacije projekata sa učešćem Entela, kako u zemlji, tako i na aktivnim tržištima. Održivost delatnosti zavisi i od obima posla kojima će Entel imati pristup i od načina na koji će se taj posao u budućnosti realizovati, što je pre svega neizvesno u Srbiji, za razliku od drugih tržišta koji su ustalila način realizacije projekata.

Rizik ostvarenja realizacije energetskih objekata u Srbiji je veliki. O tome govori i period u kojem nijedan energetski objekat nije izgrađen, a koji traje već skoro 25 godina. Entel nema uticaj na odluku o realizaciji ovih investicija, te svoje opredeljenje participacije na ino tržištima zaržava kao trajno.

Uslov opstanka na tržištu je i verifikacija tehnologija rada, što je preduslov već od faze nuđenja poslova, i predstavlja sve zametniji i materijalno zahtevniji posao. Pažljiv odabir tehnologija rada i sertifikata i tela koja ih izdaju, predstavljaju stalnu zamku koju nameću lideri tržišta kreiranjem zahteva. Zato se Entel opredelio da se tehnologije rada za rad na tržištima na kojima je prisutan lokalno verifikuju, kako bi predupredio mogućnost nepriznavanja licenci, dozvola i sertifikata.

Nestabilnost tržišta Srbije, kaje je, bez obzira na obim angažovanja Entela na njemu, bitno za nastup društva i na drugim tržištima. Ttrenutna usredsređenost na tržišta koja po osetljivosti na promene pripadaju istom regionu (Katar, Oman, UAE, Irak, Bahrein, Jordan), prepoznaje se kao rizik stabilnosti poslovanja.

Posle privremenog optimizma za projekte od interesa za Entel, koji se pojavio u drugoj poslovini prethodne dekade, nastalo je zatišje, pre svega u Srbiji, a u određenoj meri prisutno je i na drugim mestima gde je Entel prisutan. Tržište Srbije ima nejasnu strategiju oporavka, a izgradnja kapitalnih objekata nije otišla dalje od zvučno najavljivanih ciljeva.

Kod pokretanja nekih od najavljenih projekata postoji nagoveštaj načina njihove realizacije u kojem se za domaću privredu, pa i za Entel, smanjuje prostor za aktivnu ulogu, pre svega zbog toga što projekti dolaze sa investiranjem, gde se domaćoj privredi ostavlja sekundarna uloga. Ovakav razvoj događaja, može ugroziti i održanje delatnosti, tehnologije, kadrova.

Delatnost Entela je posebno osetljiva na kadrove. Oblast u kojoj se kadrovi teško i dugotrajno stvaraju, dovela je do situacije da takvih kadrova na tržištu Srbije nema. To je posledica stanja u oblasti energetike, dugog niza godina u kojem nije bilo investicionih projekata, možda i neatraktivnosti delatnosti. Samo mali procenat formalno obrazovanog kadra za delatnost Entela duži niz godina nakon završetka obrazovanja ostane u delatnosti koja je za Entel bitna, projektovanje i konsalting.

Poseban problem je starosna struktura kadrova u Entelu, gde su često nosioci delatnosti ljudi u poslednjih pet godina pred odlazak u penziju, što za nekoliko oblasti može ugroziti njihovu održivost u Entelu.

Sa namerom da se uticaj nepovoljnih faktora na rezultate poslovanja Entela u što je moguće većoj meri ublaži, utvrđeni su sledeći dugoročni ciljevi društva:

- Osvajanje najsavremenijih znanja i postupaka u poslovanju u okvirima delatnosti A.D.
- Obezbeđivanje kontinualnog podmlađivanja i usavršavanja stručnih kadrova radi permanentnog praćenja razvoja i primene novih tehnologija;
- Razvoj novih profitabilnih delatnosti, samostalno i/ili u saradnji sa drugim A.D. iz sistema Energoprojekt, kao i drugim preduzećima sa kojima može ostvariti postavljene ciljeve;
- Internacionalizacija u pogledu tržišta i kadrova;
- Profitabilno poslovanje, uz dostizanje poslovne izvrsnosti;
- Usmerenje ka pružanju usluga integralnog upravljanja realizacijom projekata, odnosno učešćem u ovakvim projektima u okviru svoje kompetentnosti.
-

Većina do sada ugovorenih projekata u zemlji ulazi u završnu fazu realizacije. Neki novougovoreni projekti i projekti na čije se dobijanje u bliskom periodu računa, zaposlice visokokvalitenu radnu snagu, dok je angažovanje mlađih kadrova i tehničarkse strukture neizvesno. Zato je u poslednje vreme vršeno intenzivno nuđenje usluga u inostranstvu, a u Srbiji po vrlo niskim cenama.

Problem tržišta u Srbiji nije samo malo posla, već malo posla na kojima ENTEL ima prednost sa komepetentnom kvalifikacionom strukturom. Većina poslova je niže zahtevane strukture stručnosti. Sve češća je situacija u kojoj čak i renomirane firme sa ovih prostora nude poslove i za 20% budžetirane cene kod naručilaca. Takođe je prisutna pojava firmi iz neposrednog okruženja koje nude poslove po neprirodno niskim cenama.

Generalno, možemo biti vrlo zadovoljni nivoom ugovaranja u periodu I-XII meseca u 2013. godini. Plan je značajno prebačen na svim lokacijama. Očekuje se odobrenje par Aneksa postojećih ugovora koji će takodje poboljšati ove procene. Ukupan broj novih ugovora u 2013. godini je 50.

Očekuje se i dodela konsultantskog ugovora za Phase 11 u Katar-u.

Uposlenost je obezbeđena na svim lokacijama za period od godinu dana. Moguće je prebacivanje dela kadrova između ofisa u Regionu.

Važni značajni događaji koji su nastupili nakon protoka poslovne godine za koju je izveštaj pripremljen

Od dana bilansiranja do dana objavljivanja predmetnog izveštaja nije bilo bitnijih poslovnih događaja, koji bi zahtevali obelodanjivanje ili bi uticali na verodostojnost iskazanih finansijskih izveštaja.

Napominemo, da je moguća je izmena iznosa poreza na dobit, pa time i iznosa neto dobiti za 2013. godinu (zbog transfernih cena). Zakonski rok za predaju poreskih bilansa je 29 jun 2014. godine.

Relevantne poslovne vesti o bitnim događajima redovno se objavljuju na web sajtu Energoprojekta (<http://www.energoprojekt.rs>) i Beogradske berze (na srpskom i engleskom jeziku), u sklopu obaveza vezanih za kotiranje na Prime listingu Beogradske berze.

Značajniji poslovi sa povezanim licima

Shodno zahtevima iz MRS 24 Obelodanjivanja povezanih strana, u nastavku je izvršeno obelodanjivanje odnosa, transakcija i dr.; između Društva i povezanih strana. Povezanim stranama se, sa aspekta Društva, smatra: **zavisna društva i ključno rukovodeće osoblje** (ona lica koja imaju ovlašćenja i odgovornost za planiranje, usmeravanje i kontrolisanje aktivnosti entiteta, direktno ili indirektno, uključujući i sve direktore, bez obzira da li su izvršni ili ne) i njihove bliske članove porodice.

Sa aspekta **zavisnih društava**, u sledeće dve tabele su prikazane transakcije koje rezultiraju iskazanim prihodom i rashodom u bilansu uspeha, i iskazanim obavezama i potraživanjima u bilansu stanja.

Struktura prihoda i rashoda od povezanih

<i>u 000 dinara</i>

pravnih lica	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Prihodi</i>		
Prihod od prodaje		
Ostala poveza pravna lica		
• EP GARANT	83	178
• EP INDUSTRIJA	774	1.749
• EP VISOKOGRADNJA	797	2.549
• EP HIDROINŽENJERING	3.343	2.309
• EP ENERGO NIGERIJA	26.599	18.508
• EP OPREMA	180.216	195.430
• EP HOLDING	610	1.479
• EP ARHITEKTURA I URBAN	891	537
• EP ENERGO DATA	28	124
• ENERGO PLAST	7.681	16.239
Svega	221.022	239.102
<i>Rashodi</i>		
• EP OPREMA	3	548
• EP HOLDING	90.561	92.494
• EP ENERGO DATA	7.126	5.215
• EP GARANT	293	272
• EP INDUSTRIJA	548	-
• EP ARHITEKTURA I URBAN	50	-
• EP VISOKOGRADNJA	4.220	431
• EP HIDROINŽENJERING	85	1.430
• EP ENERGO NIGERIJA	42	158
Svega	102.928	107.897
Struktura obaveza i potraživanja prema povezanim pravnim licima	<i>u 000 dinara</i>	
	<i>2013.</i>	<i>2012.</i>
<i>Potraživanja</i>		
Zavisna pravna lica		
Ostala povezana pravna lica		

• EP OPREMA	30.151	133
• EP ARHITEKTURA I URBAN	148	482
• EP GARANT	6	19
• EP VISOKOGRADNJA	256	922
• EP ENERGO NIGERIJA	4.463	10.713
• EP INDUSTRIJA	395	418
• EP HIDROINŽENJERING	2.978	1.072
• EP ENERGO DATA	-	11
• EP HOLDING	16	100
Svega	38.413	18.439
<i>Dugovanja</i>		
Ostala povezana pravna lica		
• EP OPREMA	30.151	-
• EP HOLDING	9.053	9.890
• EP ENERGO DATA	167	511
• EP VISOKOGRADNJA	25	94
• EP ENERGO NIGERIJA	1.205	1.640
• EP INDUSTRIJA	34.338	
Svega	74.939	12.135

Potraživanja od povezanih pravnih lica potiču od izvršenih usluga i dospevaju za 90 dana nakon datuma izvršenih usluga, nisu obezbeđena i nemaju kamatu).

Bitno je reći da u okviru prihoda ostvarenih između ENERGOPROJEKT ENTELA i ENERGOPROJEKT OPREME iznos od 180.216 hilj. RSD se odnosi na konzorcijski ugovor koji Entel i Oprema imaju prema JP EPS PD Kostolac.

Aktivnosti društva na polju istraživanja i razvoja

SRBIJA

Najznačajniji klijenti za ENTEL u Srbiji su i dalje EPS i EMS. Rad za EDB prolazi kroz različite faze zainteresovanosti EDB-a za našim uslugama. Pored navedenih, treba računati i na naručioce van navedenih institucija, zainteresovane, kako za izgradnju termoenergetskih izvora (NIS), tako i za izgradnju obnovljivih izvora. Iskustvo je da određeni broj takvih investitora u Srijii predstavlja kadrovska struktura nedorasla poslu sa interesom koji je ponekad u suprotnosti sa iteresom stvarnog investitora, koji otežavaju protokom informacija ka njemu, a u skladu sa navedenim interesima.

Pored navedenih naručilaca, ENTEL obraća pažnju i na klijente sličnog profila u Crnoj Gori, Republici Srpskoj i Makedoniji. Jedna od smetnji za nastup u CG i Makedoniji, i pored nekoliko interesantnih poslovnih prilika u 2013. godini, ostaje i zahtev za posedovanjem lokalnih licenci, što iziskuje visok trošak sa ograničenom mogućnošću njegove isplativosti. Obezbeđenje licenci u CG se opet preispituje, s obzirom da je u poslednje vreme nekoliko poslova od interesa za ENTEL realizovano u CG, a da ENTEL nije imao mogućnost direktnog nuđenja.

Nakon sticanja prvih referenci u oblasti obnovljivih izvora (solarne i vetroelektrane) sve je češći razlog poseta institucionalnih i privatnih investitora. Postizanje kompetentnosti u ovoj oblasti na lokalnom tržištu treba da bude ulaznica i na tržištima na kojima je ENTEL već prisutan, u meri potencijala ovih tržišta za navedene vrste izvora i interesovanja za njima.

Očekivani rast investicionih aktivnosti u Regionu još ne utiče značajnije na EPE poslovanje. Zbog unutrašnjih političkih problema, u Bahreinu nema značajnijih poslovnih aktivnosti, a vrlo slična je situacija i u Jordanu. S druge strane, evidentno je povećanje konkurencije pogotovu u Kataru, gde su mnoge kompanije otvorile ofise u očekivanju novih projekata.

Tokom 2013. godine političku situaciju u Kataru obeležila je smena Emira koji je osamnaest godina vladao i za čije vladavine je Katar postao najbogatija zemlja regiona, i dolazak novog Emira, koji je počeo period nove politike, koja još uvek nije imala negativne reperkusije na ekonomiju, ali postoji određeni politički rizik koji ranije nije postojao.

U ovim uslovima, EPE agresivnom politikom nuđenja pokušava da zadrži nivo poslovanja iz ranijeg perioda, a samim tim i kadrove za nastup na očekivanim velikim infrastrukturnim projektima. Nastup na okolnim tržištima (Saudijska

Arabija, Liban, Sudan) se takođe aktivno razmatra, naročito u oblastima u kojima možemo da ostvarimo prednost u odnosu na konkurenciju.

Kompanija u Omanu posluje od 1997. godine i od tada beleži stabilan rast po svim parametrima poslovanja. Rast nije imao velikih skokova po godinama, ali se trend rasta beleži iz godine u godinu. Finansijska ekonomska kriza nije imala velike posledice na poslovanje kompanije. Uticala je na usporavanje realizacije projekata, ali se u ovom momentu oseća izlazak iz krize kroz najave velikih investicija u oblasti infrastrukture.

Tržište u Omanu u oblasti konsultantskih poslova je otvoreno. Investitori, da bi koristili benefite recesije u okolnim zemljama, mnoge tendere su deklarirali kao međunarodne i otvaraju vrata učešću kompanija van Omana. To povećava konkurenciju i na svim tenderima se pojavljuje veliki broj novih kompanija. U narednom periodu zaoštriće se uslovi pobjedjivanja na Tenderima. Zbog toga već radimo analize cena novih kompanija na otvorenim Tenderima kako bismo formulisali strategiju nudjenja novih poslova. Ne sme se izostaviti ni činjenica da Oman potresaju česte korupcijske afere, koje značajno utiču na lansiranje i dobijanje novih poslova, zatim trajanje njihovog ugovaranja i na kraju - naplatu.

Informacije o ulaganjima u cilju zaštite životne sredine

Energoprojekt Holding a.d. uspostavlja i unapređuje sopstveni integrisani sistem menadžmenta (IMS) koji obuhvata menadžment kvalitetom (usaglašen sa standardom ISO 9001:2008), menadžment zaštitom životne sredine (usaglašen sa standardom ISO 14001:2004) i menadžment bezbednošću i zdravljem na radu (usaglašen sa standardom OHSAS 18001:2007).

Poslovne aktivnosti redovno se usklađuju sa primenljivim zahtevima pozitivne zakonske regulative u segmentu zaštite životne, uvrđuju se programi zaštite životne sredine i angažuje se na njihovom doslednom sprovođenju. Pomenuti programi sprovode se kroz analize i vrednovanja uticaja odnosno rizika u oblasti zaštite životne sredine, kao i kroz odgovarajuća tehničko-tehnološka rešenja i uputstva za otklanjanje i/ili smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu. U tom smislu, rukovodstvo Energoprojekta organizuje i stalno prati, preispituje i usmerava aktivnosti svih organizacionih delova, službi i pojedinaca kako bi ova politika IMS bila u potpunosti ostvarivana.

Aktivnosti društva na zaštiti životne sredine integrisane su i sprovode se u skladu sa poslovnom filozofijom i kroz zajedničke aktivnosti na nivou sistema Energoprojekt. Tako se kao primer može navesti "Projekat upravljanja otpadom", koji se sprovodi koordinisano, u skladu sa "Pravilnikom o upravljanju otpadom u

poslovnoj zgradi Energoprojekta". Učešće predstavnika svakog društva iz sistema Energoprojekt u radnom timu za upravljanje otpadom, garancija je da će sve planirane aktivnosti na najjeftiniji i najefikasniji način biti i sprovedene: npr. selekcija različitog kancelarijskog materijala (iskorišćeni papir, istrošene baterije, akumulatori, rashodovani električni i elektronski uređaji), reciklaža istog, kao i njegovo odlaganje u skladu sa propisanim standardima, i slično.

Podaci o stečenim sopstvenim akcijama

Društvo ne poseduje sopstvene akcije. Društvo nije sticalo sopstvene akcije od sačinjavanja prethodnog godišnjeg izveštaja.

Postojanje ogranaka;

Energoprojekt Entel a.d. nema registrovane ogranke u Srbiji.

Sedište matičnog i zavisnih društava je u ulici Bulevar Mihaila Pupina broj 12, Novi Beograd.

Detaljan pregled i rezultati poslovanja entiteta Energoprojekt Entela a.d. iskazani su u okviru napomena uz pojedinačne i konsolidovane finansijske izveštaje društava.

Korišćeni finansijski instrumenti od značaja za procenu finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja;

Iskazivanje i knjigovodstveno evidentiranje vezano za finansijske instrumente je uslovljeno njihovom klasifikacijom koju, shodno karakteristikama finansijskih instrumenta, vrši rukovodstvo Društva.

Pri klasifikaciji svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta, rukovodstvo Društva može da ga klasifikuje u jednu od četiri moguće vrste finansijskih instrumenata koje su precizirane odredbama MRS 39, i to:

- finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- investicije koje se drže do dospeća;
- krediti (zajmovi) i potraživanja; i
- finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

U okviru napomena uz finansijske izveštaje detaljno su opisani svi relevantni finansijski instrumenti od značaja za procenu finansijskog položaja i uspešnosti poslovanja.

Ciljevi i politike vezane za upravljanje finansijskim rizicima i politika zaštite svake značajne vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita; Izloženost cenovnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti i riziku novčanog toka, strategija za upravljanje ovim rizicima i ocena njihove efektivnosti;

Upravljanje finansijskim rizicima je sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja, usmeren ka minimiziranju potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Društva, u uslovima nepredvidivosti finansijskog tržišta.

Uvažavajući ograničenja u upravljanju finansijskim rizicima karakteristična za poslovanje na tržištu Srbije, jasna je neophodnost da se ovoj problematici adekvatno pristupi, što je prepoznato i od strane rukovodstva Društva. Suštinski, upravljanje finansijskim rizicima u Društvu treba da obezbedi da rizični profil Društva uvek bude u skladu sa sklonošću Društva ka rizicima, odnosno u skladu sa prihvatljivom strukturom i nivoom rizika koje Društvo namerava da preuzima za potrebe ostvarivanja svoje poslovne strategije i ciljeva.

Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva usled neizvršavanja, u preciziranim rokovima, obaveze dužnika prema Društvu.

Pod kreditnim rizikom se ne podrazumevaju samo dužničko-poverilački odnosi koji proizilaze iz prodaje proizvoda Društva, već i oni kreditni rizici koji proizilaze iz drugih finansijskih instrumenata, kao što su, na primer, potraživanja Društva po osnovu dugoročnih i kratkoročnih finansijskih plasmana.

Društvo ima značajne koncentracije kreditnog rizika naplate potraživanja od kupaca, koji imaju veoma dug period kreditiranja od strane Društva zbog njihove nedovoljne likvidnosti.

Tržišni rizik

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Društva zbog gubitaka u okviru bilansnih pozicija, nastalih kao posledica negativnih tržišnih kretanja cena i drugih relevantnih finansijskih parametara.

Tržišni rizik se sastoji od tri vrste rizika:

- valutnog rizika;
- kamatnog rizika; i
- rizika od promene cena.

Valutni rizik, koji se još naziva devizni rizik ili rizik od promene kurseva, je rizik od fluktuiranja fer vrednosti ili budućih tokova gotovine finansijskog instrumenta usled promene deviznih kurseva. Valutni rizik se ispoljava kod finansijskih instrumenata koji su označeni u stranoj valuti, to jest u valuti koja je različita od valute (funkcionalne) u kojoj su finansijski instrumenti u finansijskim izveštajima odmereni.

Društvo posluje u međunarodnim okvirima i izloženo je riziku promene kurseva stranih valuta koji proističe iz poslovanja sa različitim valutama, prvenstveno EUR-ima i US-dolarima.

- **Kamatni rizik** je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na rezultat i kapital Društva zbog nepovoljnih promena kamatnih stopa. Društvo je ovoj vrsti rizika izložen preko pozicija finansijskih obaveza za kredite uzete sa potencijalno promenljivim kamatnim stopama (Euribor).

- **Rizik od promene cena** je rizik da će fer vrednost ili budući tokovi gotovine finansijskog instrumenta fluktuirati zbog promena tržišnih cena (koje nisu one koje nastaju usled kamatnog ili valutnog rizika), bilo da su te promene prouzrokovane faktorima specifičnim za pojedinačni finansijski instrument ili njegovog emitenta, ili da faktori utiču na sve slične finansijske instrumente kojima se trguje na tržištu.

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da će Društvo imati poteškoća da izmiruje dospele obaveze, uz održavanje potrebnog obima i strukture obrtnih sredstava i očuvanje dobrog kreditnog boniteta.

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumeva održavanje dovoljnog iznosa gotovine i hartija od vrednosti namenjenih prodaji, kao i obezbeđenje adekvatnih izvora finansiranja zbog dinamične prirode poslovanja Društva. Društvo nastoji da održi fleksibilnost finansiranja naplatom od kupaca i plasiranjem slobodnih novčanih sredstava. Pored pomenutog, saglasno politici Društva, sa kooperantima se potpisuju "back to back" ugovori kojima se deo rizika vezan za eventualnu docnju u naplati prenosi/deli sa istima.

Predmetna problematika je definisana i realizuje se u skladu sa usvojenim internim aktima društva:

- "Pravilnik o osnovama sistema interne kontrole i upravljanju rizikom u Energoprojekt Holding a.d." (usvojen na 121. sednici Izvršnog odbora Energoprojekt Holding a.d. održanoj 27.01.2014. godine);
- "Pravilnik o radu sektora unutrašnjeg nadzora Energoprojekt Holding a.d." (usvojen na 94. sednici Izvršnog odbora Energoprojekt Holding a.d. održanoj 23.09.2013. godine).
- "Pravilnik o računovodstvu i računovodstvenim politikama Energoprojekt Entela a.d." (usvojen na 17. sednici Odbora direktora Energoprojekt Entel a.d. održanoj 29.01.2013. godine).

Većina navedenih, kao i pojedinih ostalih nepomenutih rizika, predmet je Napomena uz finansijske izveštaje (gde je fokus pre svega stavljen na razmatranje finansijskih rizika: kreditni rizik, tržišni rizik i rizik likvidnosti) i/ili drugih internih akata Društva.

Izjava o primeni kodeksa korporativnog upravljanja

Energoprojekt Entel a.d. primenjuje KODEKS KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA ENERGOPROJEKT HOLDING A.D. (koji je usvojen na 10. sednici Upravnog odbora Energoprojekt Entela a.d. održanoj 30.01.2013. godine). Isti je javno dostupan na internet stranici društva (www.ep-entel.com).

Kodeksom korporativnog upravljanja Energoprojekt Holding a.d. uspostavljaju se principi korporativne prakse i organizacione kulture u skladu sa kojima se ponašaju nosioci korporativnog upravljanja Energoprojekt Holding a.d., a naročito u vezi sa pravima akcionara, okvirima i načinom delovanja nosilaca korporativnog upravljanja, javnošću i transparentnošću poslovanja društva.

Osnovni cilj kodeksa je uvođenje dobrih poslovnih običaja u domenu korporativnog upravljanja, koji treba da omoguće ravnotežu uticaja njegovih nosilaca, konzistentnost sistema kontrole i jačanje poverenja akcionara i investitora u društvo, sve u cilju dugoročnog poslovnog razvoja društva.

Organi društva ulažu napore da principi ustanovljeni Kodeksom, kada za tim postoji potreba, budu detaljnije razrađeni u okvirima drugih opštih akata društva.

U samoj primeni, ne postoje bitna odstupanja od pravila kodeksa korporativnog upravljanja.

4. IZJAVA LICA ODGOVORNIH ZA SASTAVLJANJE KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVEŠTAJA

Prema našem najboljem saznanju, konsolidovani Godinji finansijski izveštaj sastavljen je uz primenu odgovarajućih međunarodnih standarda finansijskog izveštavanja i daje istinite i objektivne podatke o imovini, obavezama, finansijskom položaju i poslovanju, dobitima i gubicima, tokovima gotovine i promenama na kapitalu javnog društva, uključujući i društva koja su uključena u konsolidovane izveštaje.

Lice odgovorno za sastavljanje konsolidovanog godišnjeg
izveštaja:

Energoprojekt Entel a.d.

Izvršni direktor za finansije, računovodstvo

Gordana Lisov

Zakonski zastupnik:

Energoprojekt Entel a.d.

Direktor

Mladen Simović

5. ODLUKA NADLEŽNOG ORGANA DRUŠTVA O USVAJANJU GODIŠNJIH KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA *

Napomena *:

- Konsolidovani Godinji finansijski izveštaj Energoprojekt Entela a.d. za 2013. godinu je odobren i prihvaćen 17.aprila 2014. na 45. sednici Odbora direktora izdavaoca.

Lice odgovorno za sastavljanje konsolidovanog godišnjeg izveštaja:

Energoprojekt Entel a.d.

Izvršni direktor za finansije, računovodstvo

Gordana Lisov

Zakonski zastupnik:

Energoprojekt Entel a.d.

Direktor

Mladen Simović